

АНАЛИТИЧЕН ДОКЛАД

„ПРОВЕЖДАНЕ НА СОЦИОЛОГИЧЕСКИ ПРОУЧВАНИЯ „НАГЛАСИ И УПОТРЕБА НА ПСИХОАКТИВНИ ВЕЩЕСТВА“ ПО ОБОСОБЕНА ПОЗИЦИЯ 4 – НАЦИОНАЛНО ПРЕДСТАВИТЕЛНО ПРОУЧВАНЕ ОТНОСНО „НАГЛАСИ И УПОТРЕБА НА ПСИХОАКТИВНИ ВЕЩЕСТВА СРЕД УЧЕНИЦИТЕ В ГИМНАЗИАЛЕН КУРС НА ОБУЧЕНИЕ (9-12 КЛАС) В УЧИЛИЩАТА /ДЪРЖАВНИ, ОБЩИНСКИ И ЧАСТНИ - СПОРЕД НАЛИЧНИТЕ ТАКИВА/ НА ТЕРИТОРИЯТА НА БЪЛГАРИЯ“

Агенция „ЕСТАТ“

10-12-2017

estat.
research and consultancy

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ.....	2
ДЕМОГРАФСКИ ПРОФИЛ	2
УЧИЛИЩЕ И ОБКРЪЖЕНИЕ	7
УПОТРЕБА НА МЕДИКАМЕНТИ	10
ТЮТЮНОПУШЕНЕ	15
УПОТРЕБА НА АЛКОХОЛ	20
УПОТРЕБА НА НАРКОТИЦИ	30
УПОТРЕБА НА ДИЗАЙНЕРСКИ НАРКОТИЦИ	50
УПОТРЕБАТА НА НАРКОТИЦИ КАТО ПРОБЛЕМ	53

ВЪВЕДЕНИЕ

В рамките на изпълнение на Договор № 7/ 12.10.2017г. с предмет: „Провеждане на социологически проучвания „Нагласи и употреба на психоактивни вещества“ по обособена позиция 4 – национално представително проучване относно „Нагласи и употреба на психоактивни вещества сред учениците в гимназиален курс на обучение (9-12 клас) в училищата /държавни, общински и частни - според наличните такива/ на територията на България“, бе извършено социологическо изследване сред ученици в посочените целеви групи на територията на цялата страна. Проучването беше проведено по метода на пряко стандартизирано групово интервю. В анкетата са поставени въпроси свързани, с употребата на медикаменти, цигари, алкохол и други психоактивни вещества, както и въпроси свързани с информираността и нагласите на учениците по отношение на употребата на психоактивни вещества.

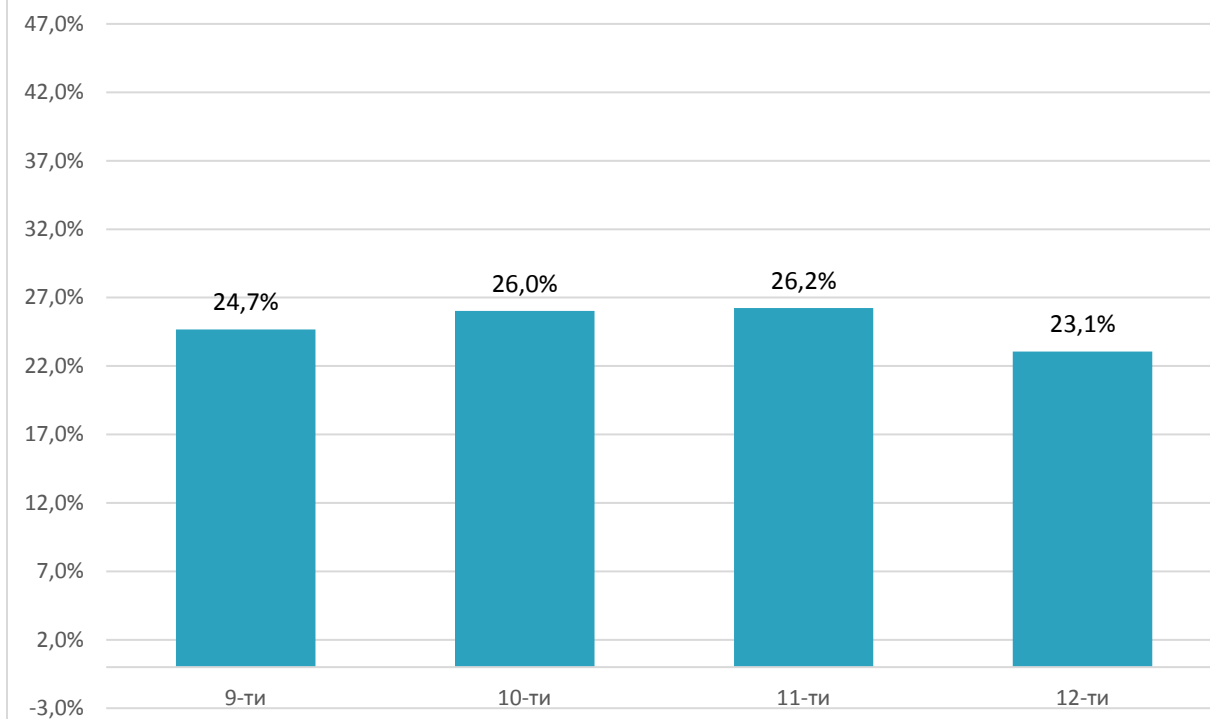
ДЕМОГРАФСКИ ПРОФИЛ

52,2% от участниците в анкетното проучване са момичета и 43,3% от тях са момчета. Лекият превес на момичетата вероятно се дължи на тяхната по-висока отзивчивост, докато съдейки по процентното разпределение можем да предположим, че част от момчетата не са попълнили този демографски въпрос (без отговор са 4,5% от анкетите). Не е изключено също така това разминаване в структурата по пол да се дължи и на повече отсъствия при момчетата, отколкото при момичетата.

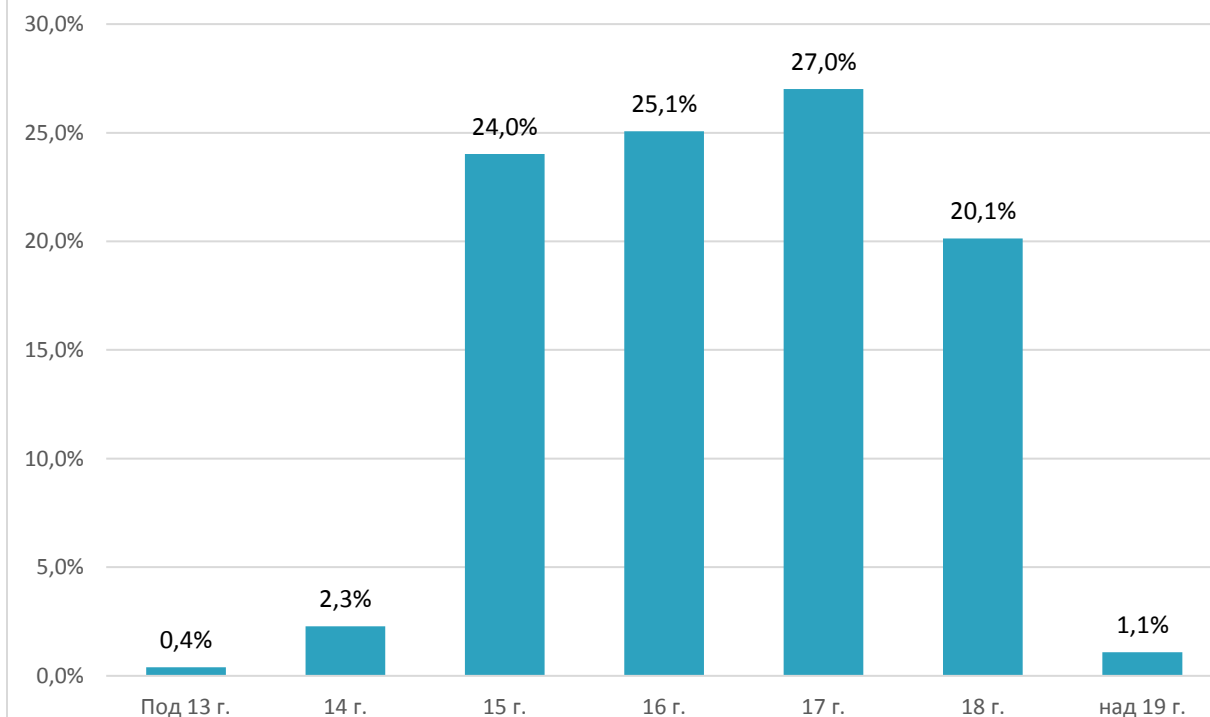

24,7% от отговорилите са деветокласници, учениците от 10-ти и 11-ти клас са по 26% и оставащите 23% от анкетираните са дванадесетокласници. Разпределението по възраст на респондентите съответства на класа им в рамките на обичайните възрастови разпределения на класовете (обхващайки и съседни кохорти). Разпределението по клас коректно възпроизвежда генералната съвкупност.

В кой клас сте?

Каква е Вашата възраст в навършени години?

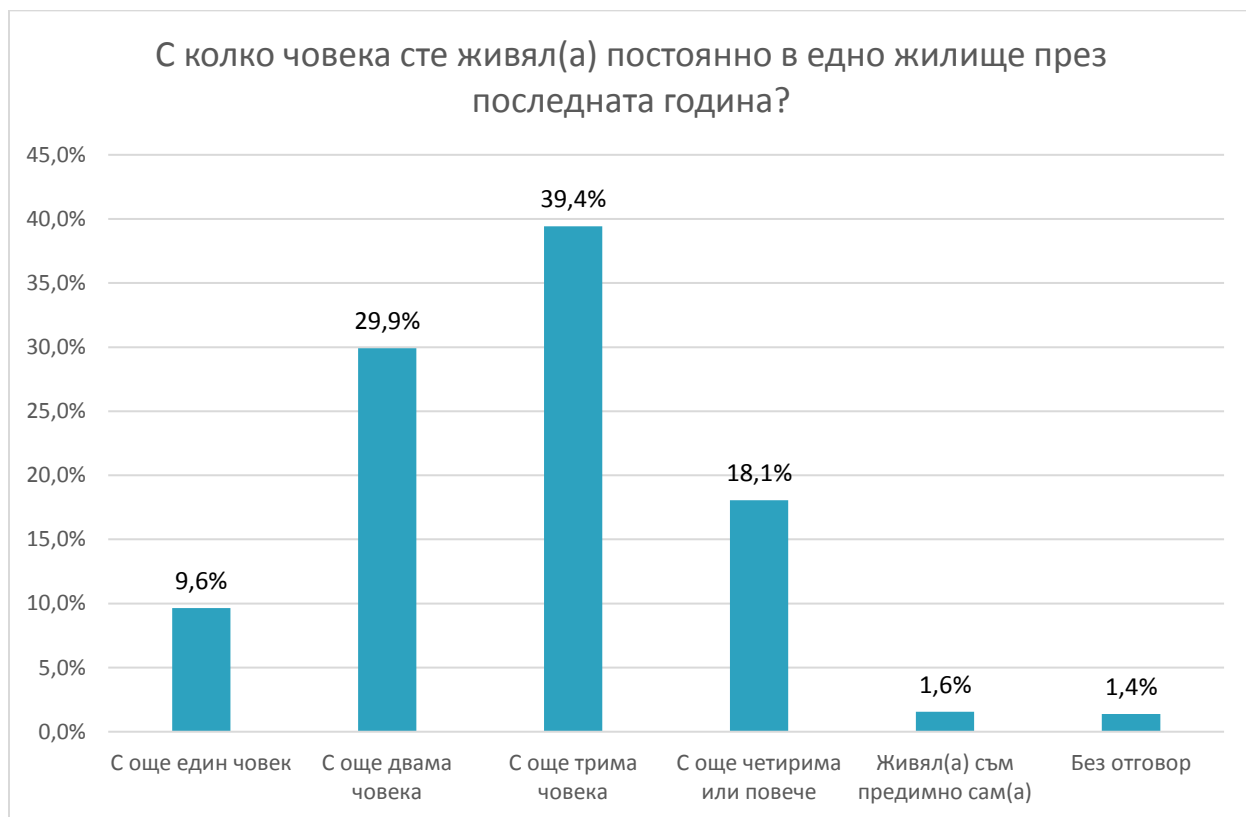

По-голямата част от учениците в страната, които се включват в проучването на Национален фокусен център за наркотици и наркомании, живеят със семейството си. 89,3% от анкетираните живеят с майка си и 78,4% с баща си. Малък дял от респондентите съжителстват с човек, който не е част от семейството им, или живеят сами. Най-голяма част от запитаните (39,4%) отговарят, че споделят жилище с още трима души, последвани от тези, живеещи с още двама (29,9%).

Над една четвърт от младежите не живеят с двамата си родители, а 6% живеят с други възрастни, без нито един от родителите да е живее в същото домакинство. Освен случаи на починали родители, в тази категория често попадат и деца, чиито родители работят в чужбина или в друго населено място. Поради липсата на ежедневен пряк контакт с родителите те често са сред рисковите групи.

С КОИ ОТ ПОСОЧЕНИТЕ ЛИЦА СТЕ ЖИВЯЛ(А) ПОСТОЯННО В ЕДНО ЖИЛИЩЕ ПРЕЗ ПОСЛЕДНАТА ГОДИНА?

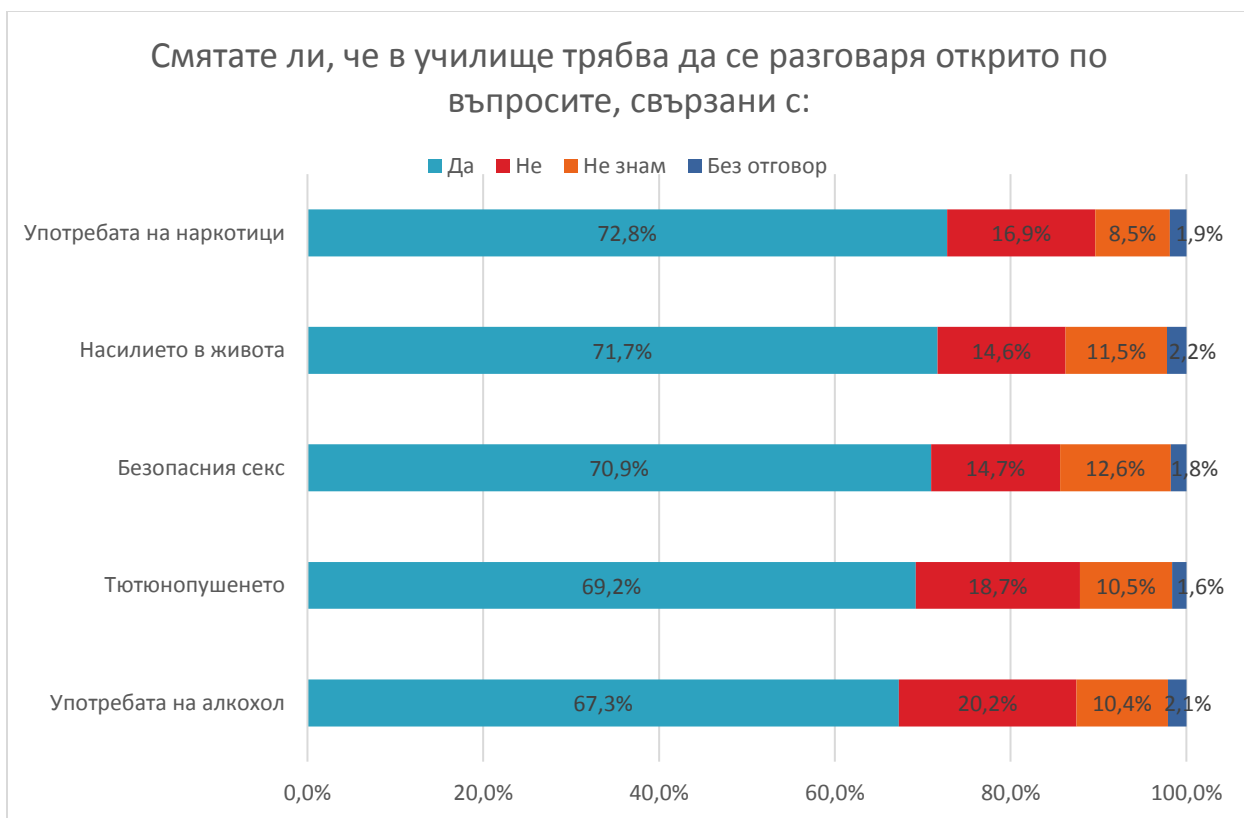
С двама родители	73,7
Само с майката	10,8
Само с бащата	3,2
С друг роднина, без майка и баща	5,7
Един родител с друг възрастен	6,2

УЧИЛИЩЕ И ОБКРЪЖЕНИЕ

32% от учениците в страната споделят, че най-често влизат в конфликт с приятелите, връстниците или съучениците си. Вероятна причина за това е фактът, че това са хората, с които младежите прекарват най-много от времето си. 27,1% от анкетираните заявяват, че най-често имат конфликтни ситуации с родителите си, а 15,5% - с братята и сестрите си или с други роднини. Най-голям е процентният дял на подрастващите, които отговарят, че не влизат в конфликт с никого - 37,3%. По-конфликтни в семейството са момчетата (с родители, братя и/или сестри), докато момчетата са по-конфликтни с учители и други възрастни.

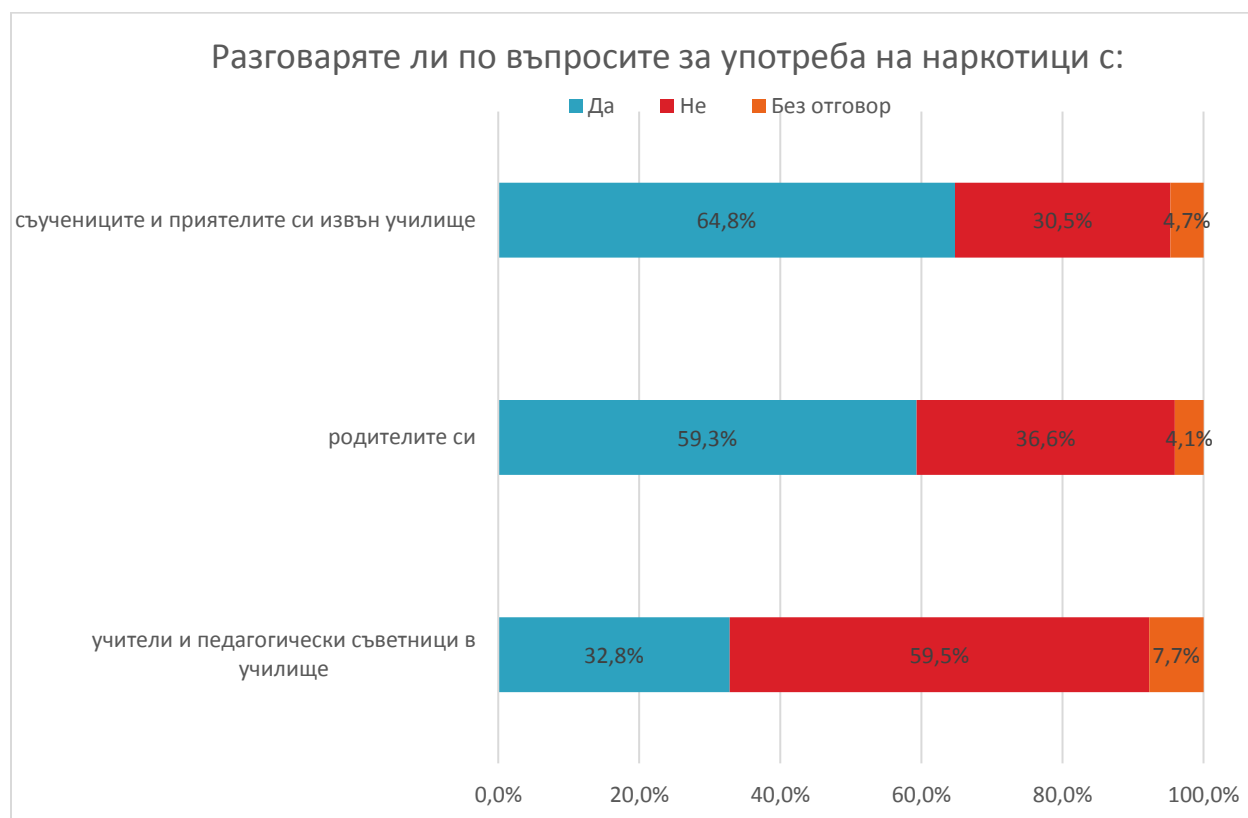

Преобладаващата част от участниците в анкетното проучване са на мнение, че в училище трябва да се разговаря открито за употребата на наркотици, насилието в живота, безопасния секс, тютюнопушенето и консумацията на алкохол. Дискусиите във връзка с използването на наркотици са подкрепени от най-много ученици (72,8%), а тези за пиенето на алкохол – от най-малко (67,3%), вероятно и поради факта, че то се смята за най-малко рисково в сравнение с останалите включени във въпроса теми. По-висок дял от момичета в сравнение с момчетата се обявяват „за“ дискутирането на въпросите, свързани с тютюнопушенето, употребата на алкохол, наркотичните вещества и насилието в живота. Подкрепата за откритите разговори по тези теми нараства, колкото по-горен е класът на респондентите. Двете групи в еднаква степен се съгласяват, че в училище трябва да се обсъжда открито безопасния секс. Тук отново колкото по-горен е класът на отговорилите, толкова повече те подкрепят откритите дискусии по темата.

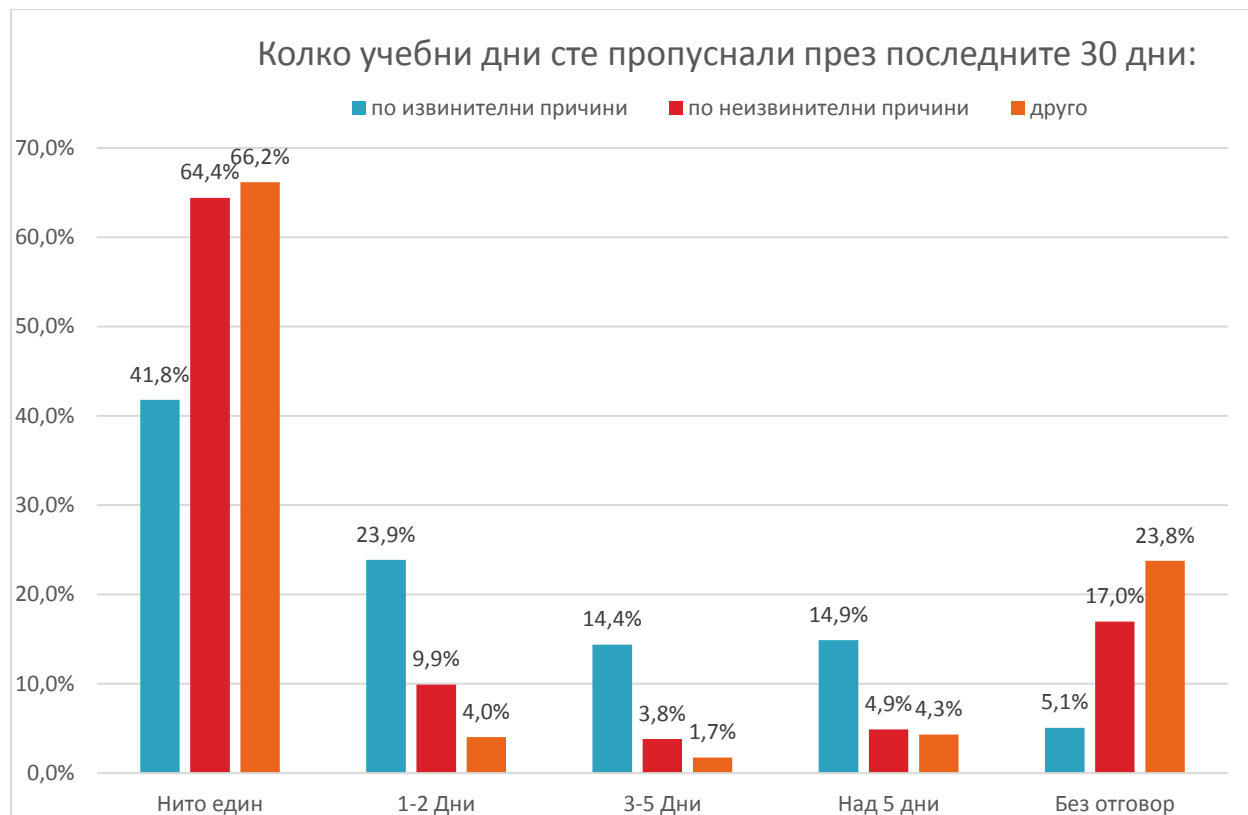
Най-голям дял от младежите (64,8%) разговарят по въпросите за употреба на наркотици със съучениците и приятелите си извън училище. 59,3% от анкетираните споделят, че

дискутират употребата на наркотици с родителите си, а 32,8% - с учители и педагогически съветници в училище. Повече момичета, отколкото момчета, обсъждат темите, свързани с използването на наркотични вещества, както със съучениците си, приятелите си, родителите си, така и с учители и педагогически съветници в училище. Приблизително еднакъв дял от младежите в различните класове разговарят за използването на наркотични вещества с родителите си, като лек превес имат десетокласниците в страната. Най-малко от деветокласниците обсъждат темата със съучениците и приятелите си извън училище, а най-рядко дванадесетокласниците говорят по въпроси, свързани с наркотиците, с учители или педагогически съветници.

По-голямата част от учениците не са пропуснали нито един учебен ден през последния месец (общо 40%). Отсъствалите от училище по извинителни причини за повече от три дни са приблизително 30% от отговорилите. Други 24% са отсъствали само в рамките на 1-2 дни. Причината за този висок показател се дължи и на периода на провеждане на проучването, който съвпадна с месеците, в които вирусните и простудни заболявания са по-високи. По

неизвинителни причини през последните 30 дни са отсъствали около една пета от интервюираните ученици. Момчетата имат по-висока склонност от момичетата да отсъстват от училище по неявнителни причини.

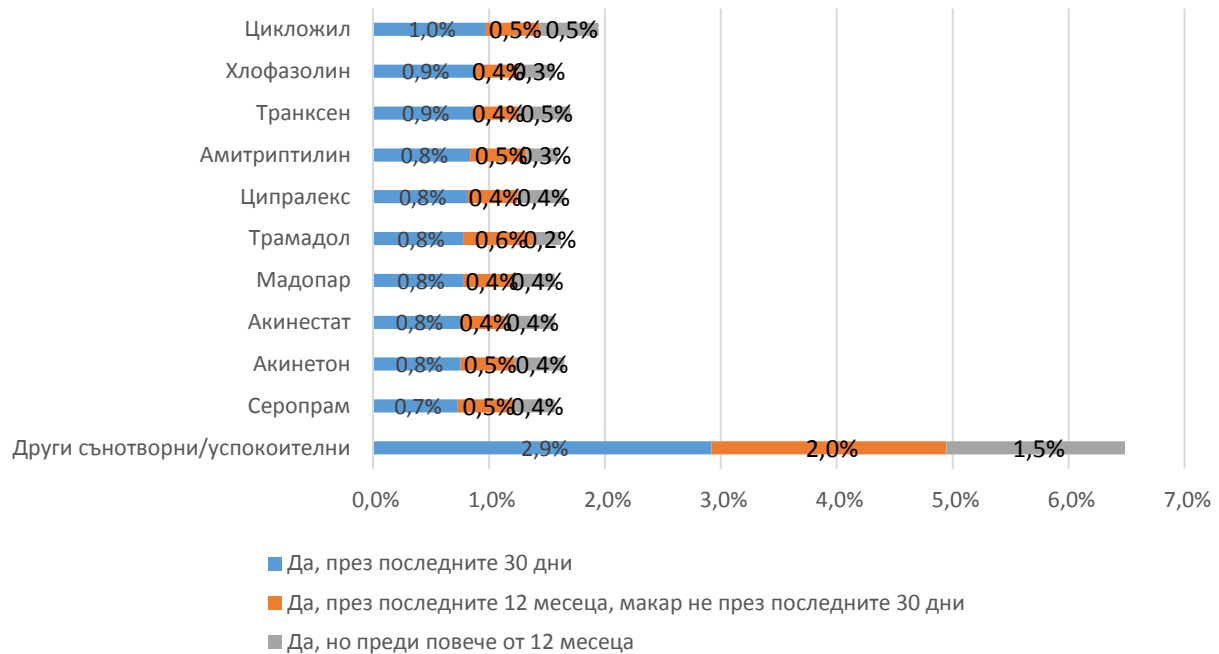
УПОТРЕБА НА МЕДИКАМЕНТИ

Общо 90% от анкетираните посочват, че никога не са употребявали нито един от медикаментите, изброени по-долу, без лекарско предписание. Най-често без лекарско предписание учениците са вземали ксанакс, диазепам и седалгин нео. За всеки от посочените медикаменти, делът на употребяващите ги се движи между 2,3% и 1,2%. Употребявалите през последния месец на поне едно от тези вещества са в рамките на 4,6%, а всекидневно употребяващите са в рамките на 1,2%. Употребата при момичетата е малко по-висока отколкото при момчетата (като процент употребяващи), но броя медикаменти, които употребяват средно момчетата са повече от броя медикаменти средно, които

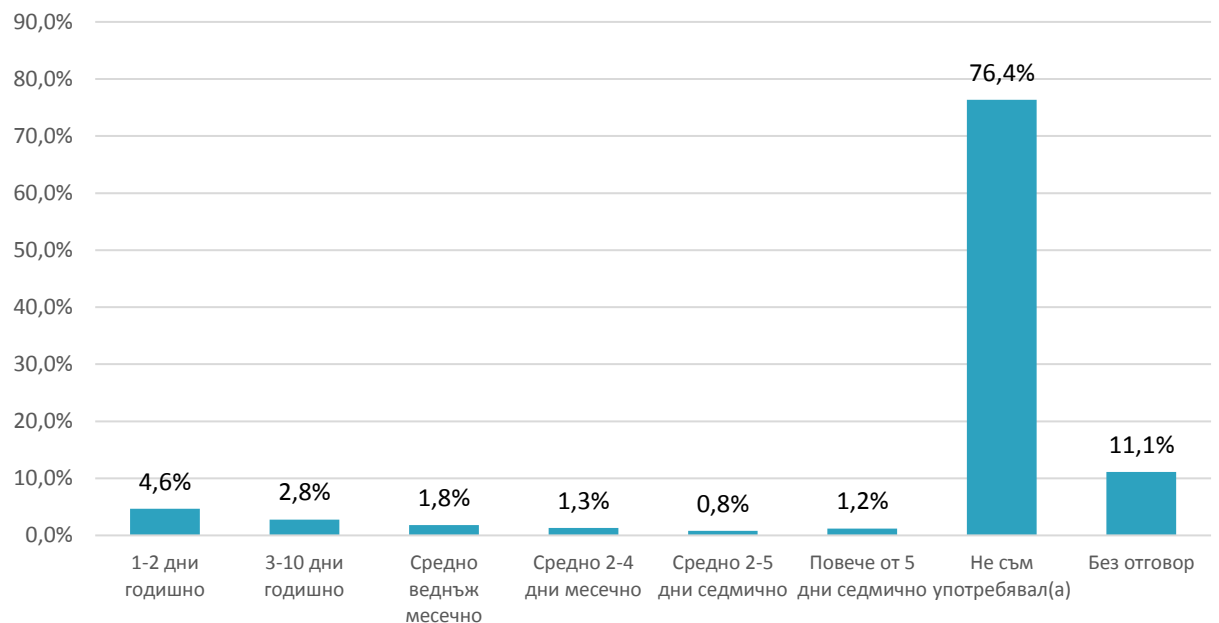
употребяват момчетата. Делът на редовно употребяващите (почти всеки ден) при момчетата и момичетата е сходен (около 1%).

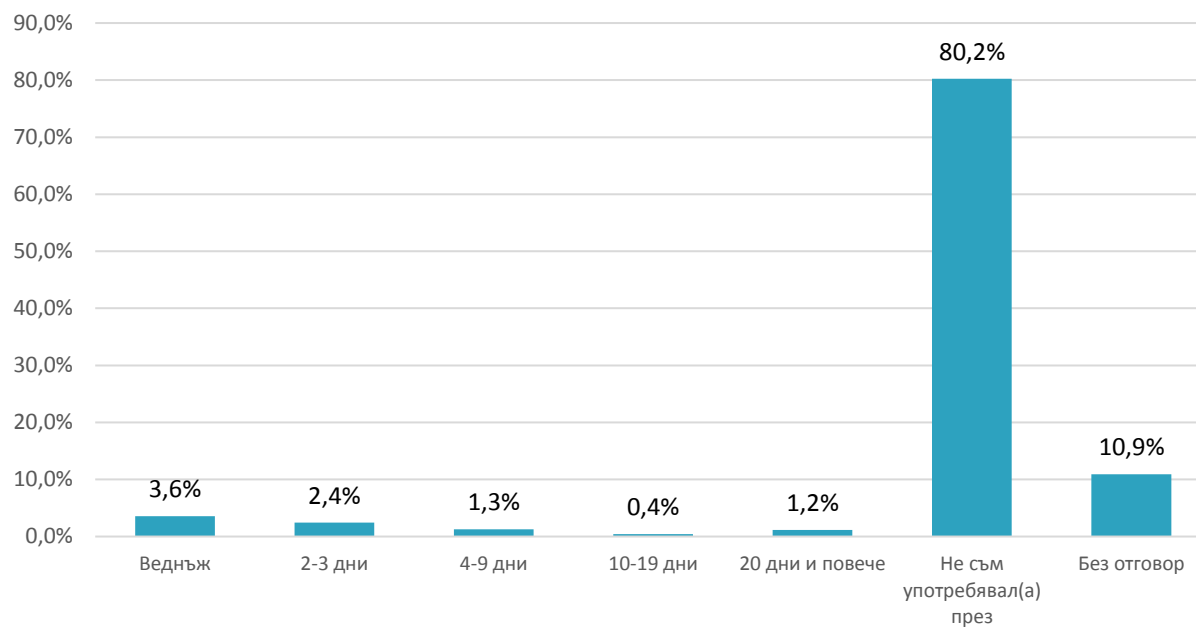
УПОТРЕБЯВАЛ(А) ЛИ СТЕ НЯКОИ ОТ ИЗБРОЕНИТЕ МЕДИКАМЕНТИ БЕЗ ЛЕКАРСКО ПРЕДПИСАНИЕ?

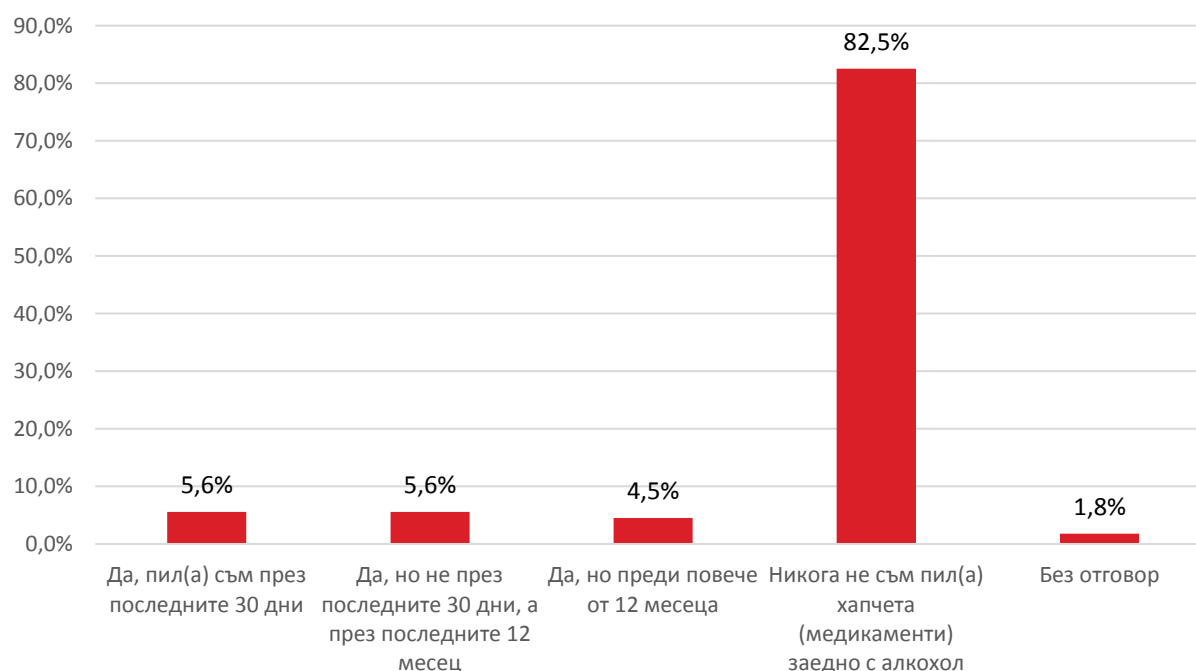
Колко често сте употребявал(а) без лекарско предписание някои от медикаментите от предишния въпрос през последните 12 месеца

Колко често сте употребявал(а) без лекарско предписание някои от медикаментите от предишния въпрос през последните 30 дни

Пил(а) ли сте някога хапчета (медикаменти) заедно с алкохол?

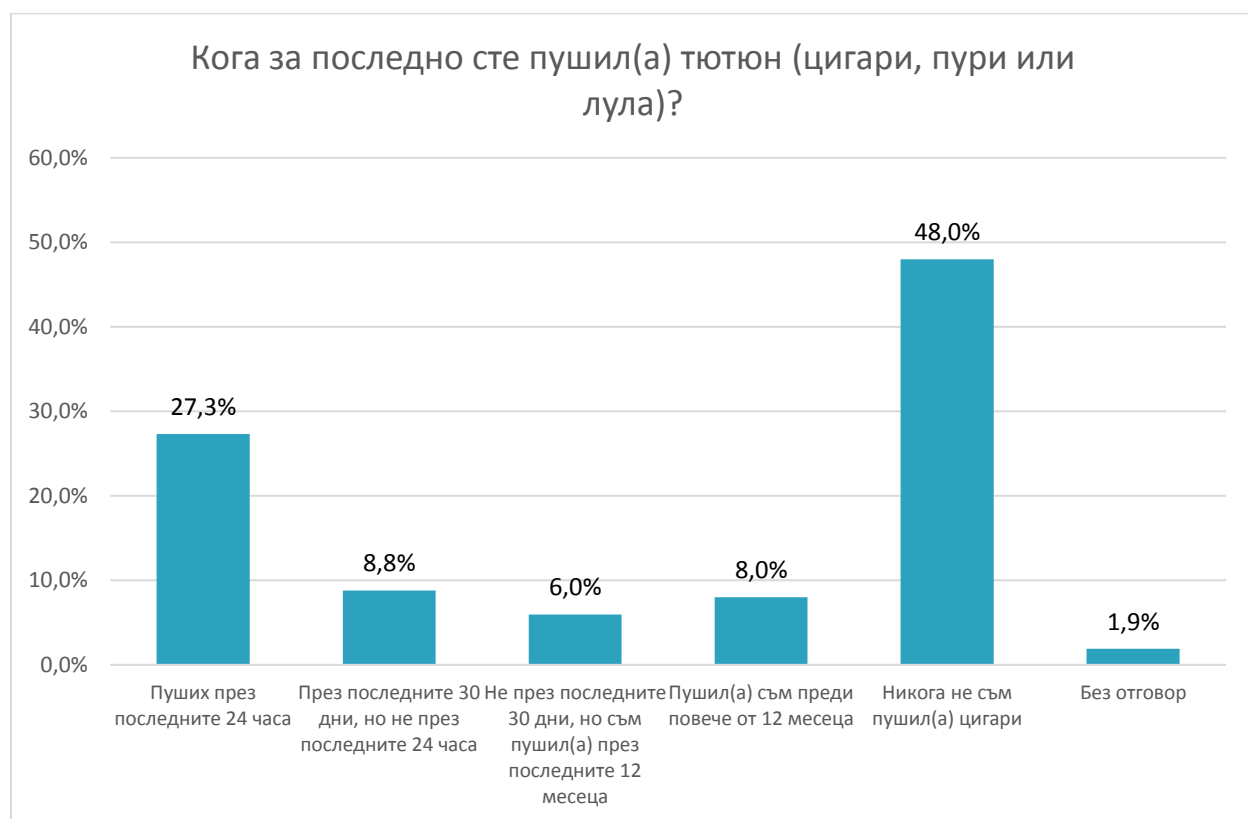

5,6% от учениците отговарят, че са пили лекарства заедно с алкохол през последните 30 дни. Други 5,6% от респондентите споделят, че са употребявали медикаменти заедно с алкохол през последната година, за 4,5% това се е случвало, но преди повече от 12 месеца. 82,5% от учениците никога не са пили хапчета заедно с алкохол. Употребата на медикаменти заедно с алкохол е малко по-висока при момчетата, отколкото при момчетата. Това важи както за актуалната, така и за експерименталната употреба.

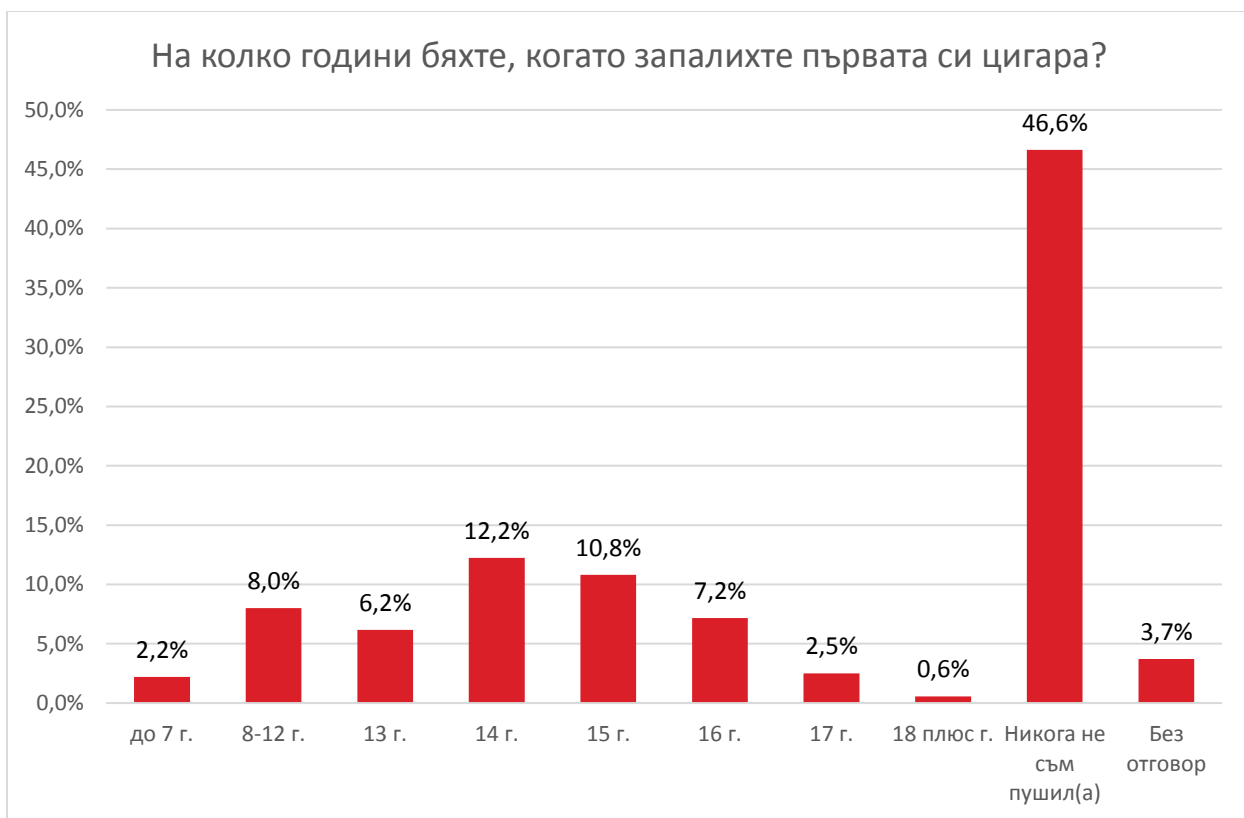
Най-често младежите, които са употребявали сънотворни, успокоителни, антидепресанти или антипаркинсонови медикаменти, си ги набавят с рецепта от техния личен лекар (8,9%). 4,9% от запитаните си набавят такъв тип лекарствени продукти от приятели, познати или роднини. Момчетата по-често използват личните лекари или друг лекар, роднина или познат, докато момчетата по-често разчитат на непознати.

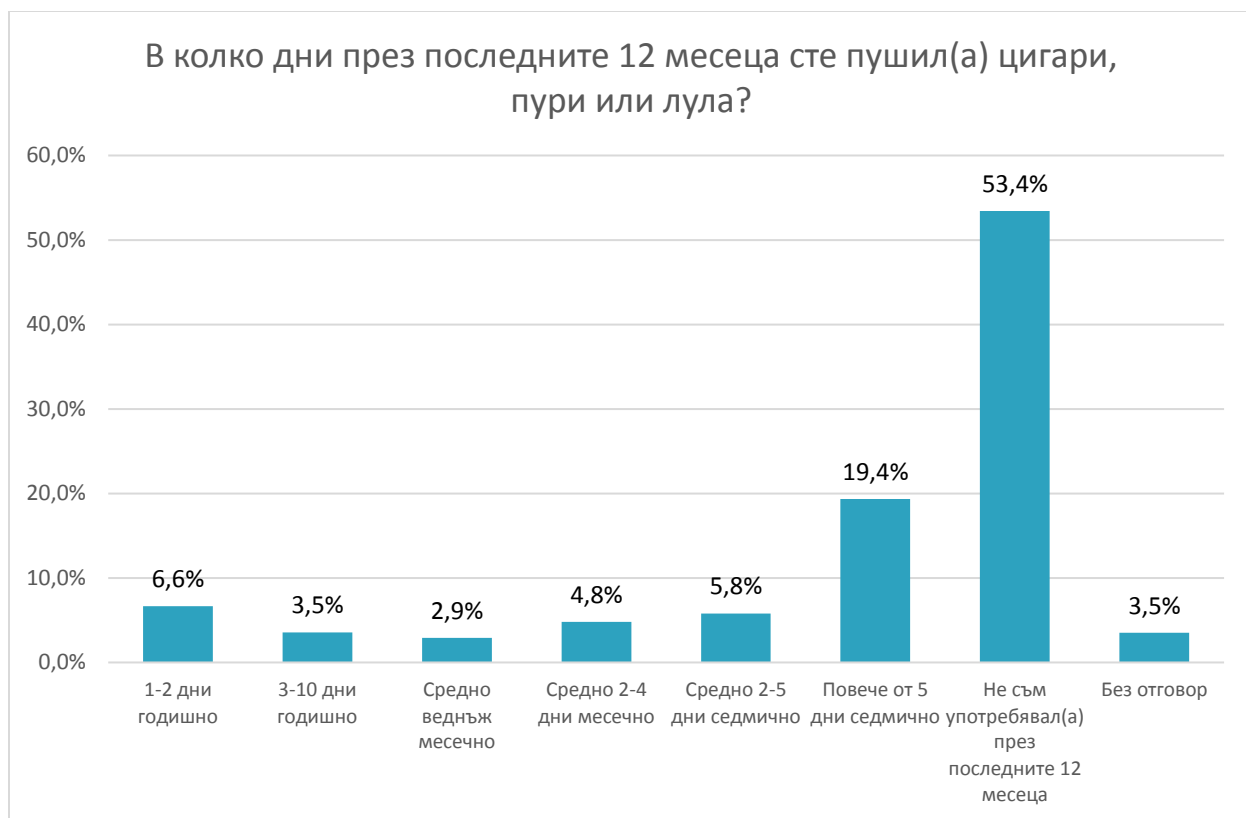
ТЮТЮНОПУШЕНЕ

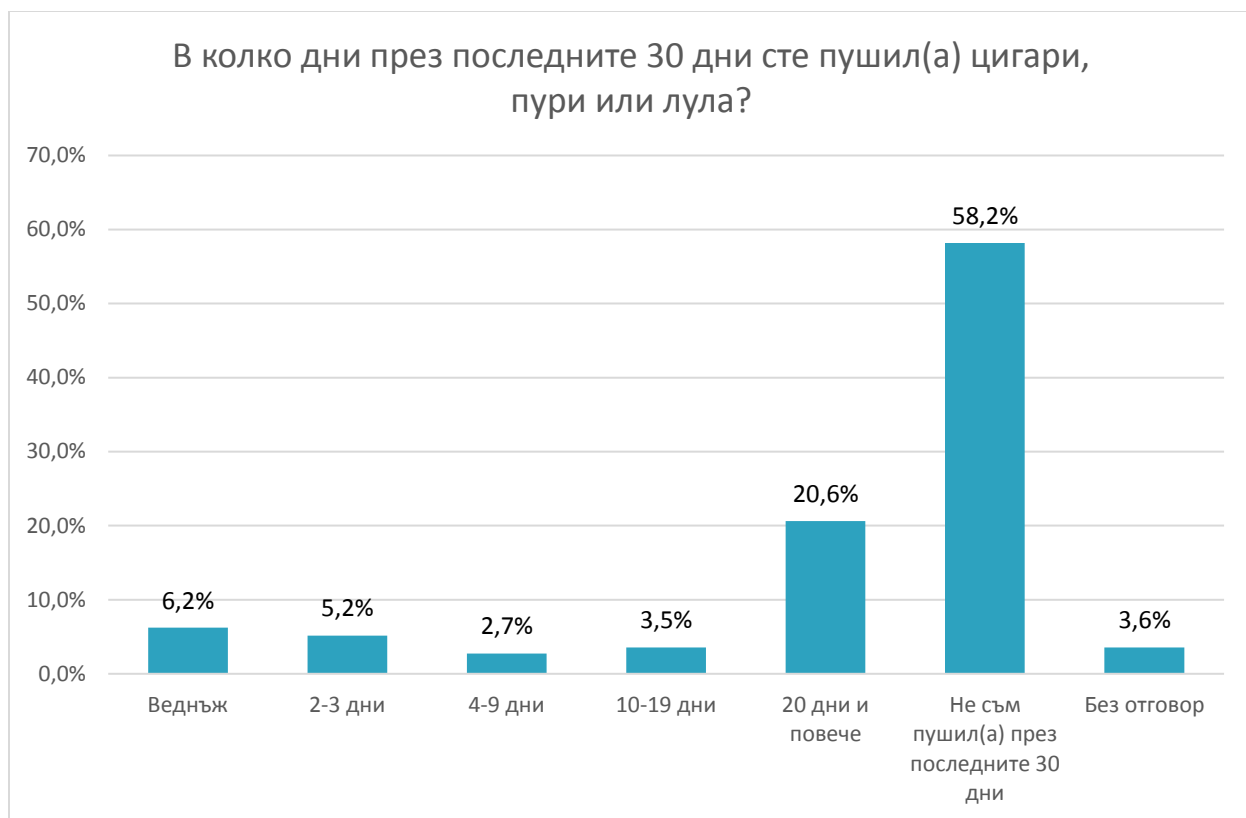
На въпроса „Кога за последно сте пушили тютюн?“ 27,3% от участниците в проучването споделят, че са пушили през последните 24 часа, 8,8% - в последния месец, но не последните 24 часа, 6% - в последната година, но не последния месец. За всяка от тези категории момчетата, употребявали цигари, са повече от момчетата, които употребяват, а според класа - най-много са дванадесетокласниците. 48% от анкетираните ученици в страната никога не са пушили цигари.

Най-типичната възраст, в която учениците за първи път запалват цигара е 14 г. Приблизително една трета от българските ученици (28,6%) са запалили първата си цигара преди да навършат 15 години. 23% от учениците в изследваната група са пушили цигари за първи път, когато са били на 14 или 15 години (най-често десетокласниците посочват тези отговори). Момчетата по-рано от момичетата запалват първата си цигара, но в следствие по-голям дял от момичетата започват да пушат и пушат по-интензивно (като брой дни в месеца), докато момчетата, които пушат, пушат по-големи количества дневно (брой цигари дневно).

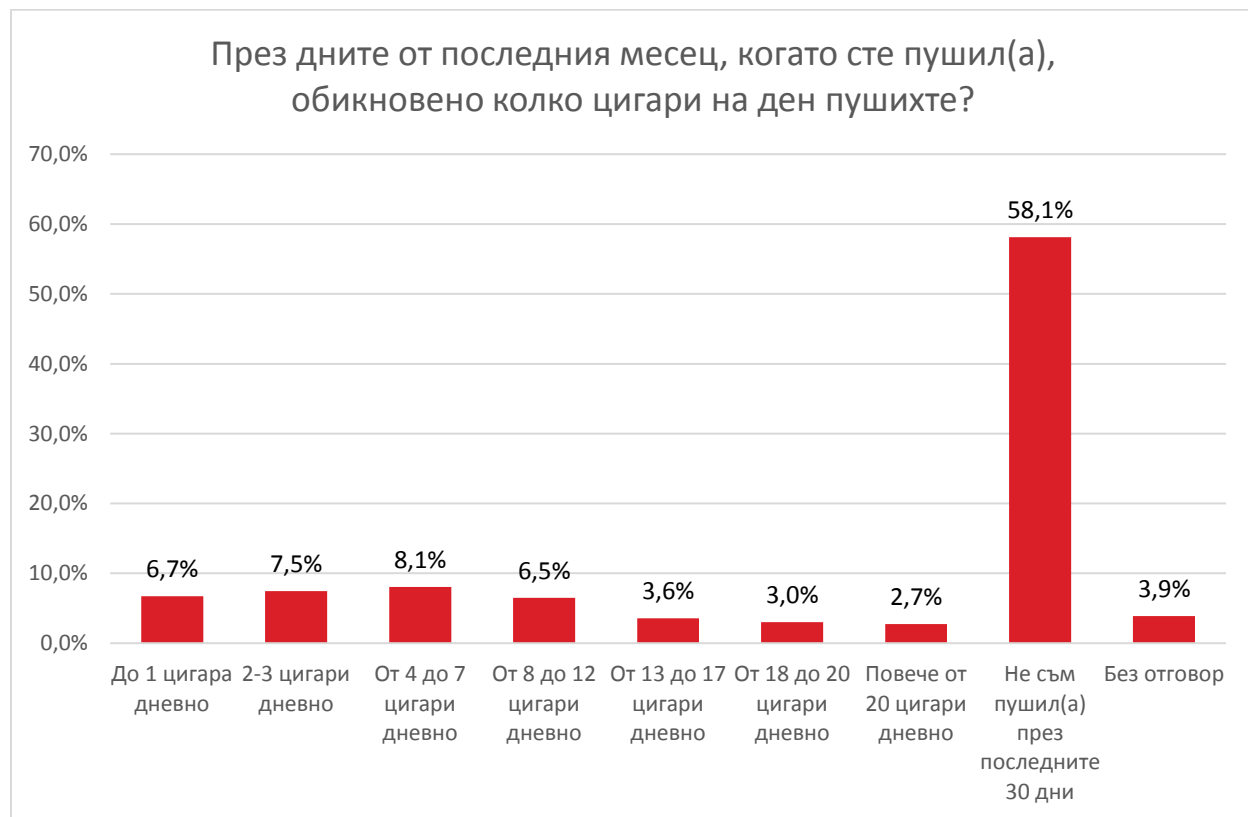

19,4% от подрастващите отговарят, че са пушили повече от 5 дни седмично през изминалата година. В тази категория в по-голяма степен попадат дванадесетокласници и повече момичета от момчета. Това означава, че около 20% от младежите са употребявали цигари почти всекидневно за последните 12 месеца. 10% отговарят, че са пушили по-малко от 10 дни годишно през изминалата година, 2,9% са пушили средно веднъж в месеца, 4,8% 2-4 дни в месеца, а 5,8% посочват, че са пушили 2-5 дни в седмицата. Повече от половината участници в проучването (53,4%) не са употребявали цигари през последните 12 месеца.

На въпроса „В колко дни през последните 30 дни сте пушили цигари, пури или лула?“ 20,6% от учениците отговорят 20 дни и повече, което отново очертава групата на най-активните пушачи. Сред употребяващите тютюневи изделия най-често на месечна база преобладават момчетата и дванадесетокласниците (също както и при годишната база). Тук още веднъж се потвърждава, че около 20% от младежите от 14- до 19-годишна възраст в страната пушат почти всеки ден. 38,2% от анкетираните ученици в България са пушили през последните 30 дни, а 58,2% не са употребявали цигари за този период. Сред неупотребявалите най-многобройни са деветокласниците, а момчетата имат превес над момчетата. Според доклада на Европейския център за мониторинг на наркотици и наркомании през 2015 година подрастващите пушачи в България, които са пушили за последните 30 дни са били 33% при средно за Европа 21%. Целевата група на европейското изследване са редовните ученици, които навършват 16 през годината на реализиране на проучването (2015) и

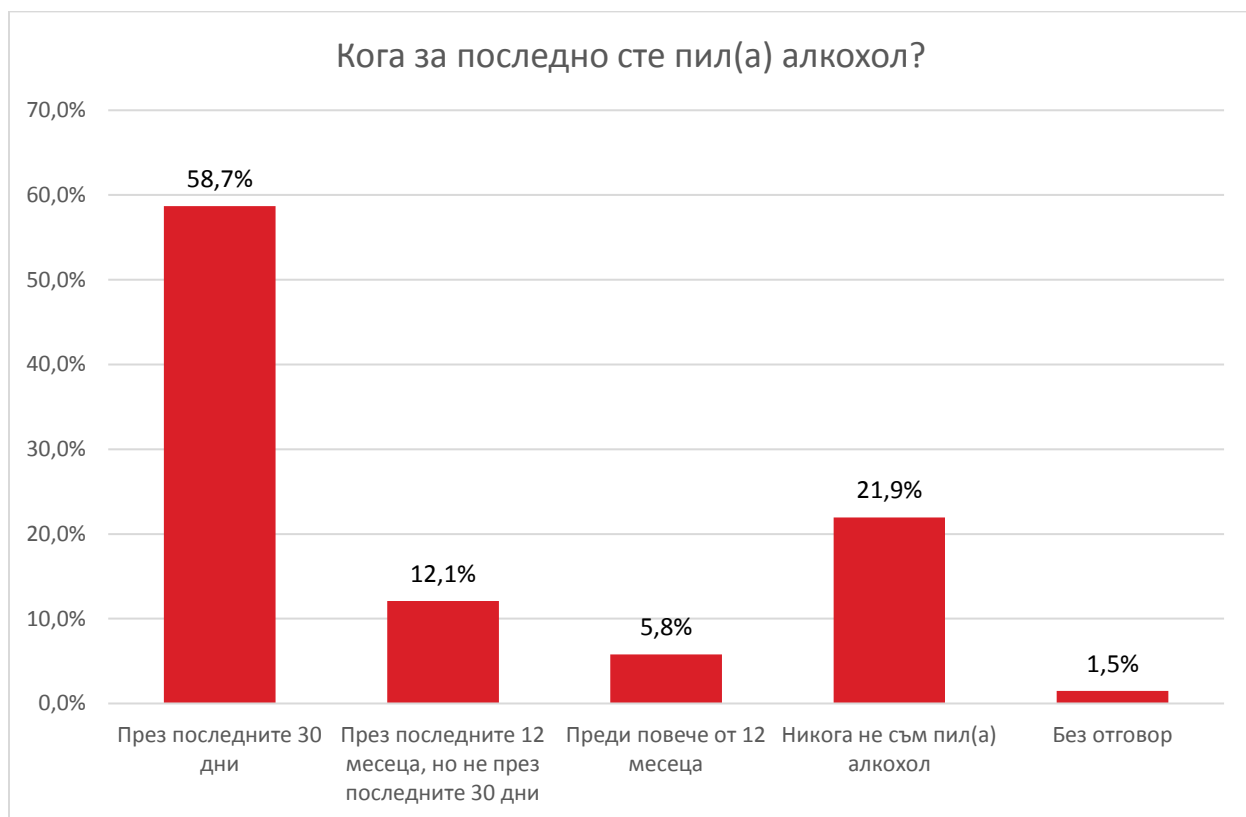
присъстват на училище при провеждането му.¹ През 2017 година шестнадесетгодишните младежи в България, които са употребявали цигари в последния месец са между 35,9% и 38% по данни на различните въпроси, което показва, че младежите, които са пушили през изминалите 30 дни и са на 16-годишна възраст, се увеличават.

22,2% от участвалите в анкетното проучване, провеждано от Национален фокусен център за наркотици и наркомании, са пушили до 7 цигари дневно през изминалия месец, а 15,8% от запитаните – повече от 8 цигари на ден. 2,7% от учениците споделят, че през последния месец са запалили повече от 20 цигари дневно. Тук отново момичетата и дванадесетокласниците отбелязват, че пушат най-много. Делът на пушещите момичета е с близо 12 процентни пункта повече.

¹ European Monitoring Centre For Drugs And Drug Addictions, The European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs (2016) ESPAD Report 2015 Results from the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs

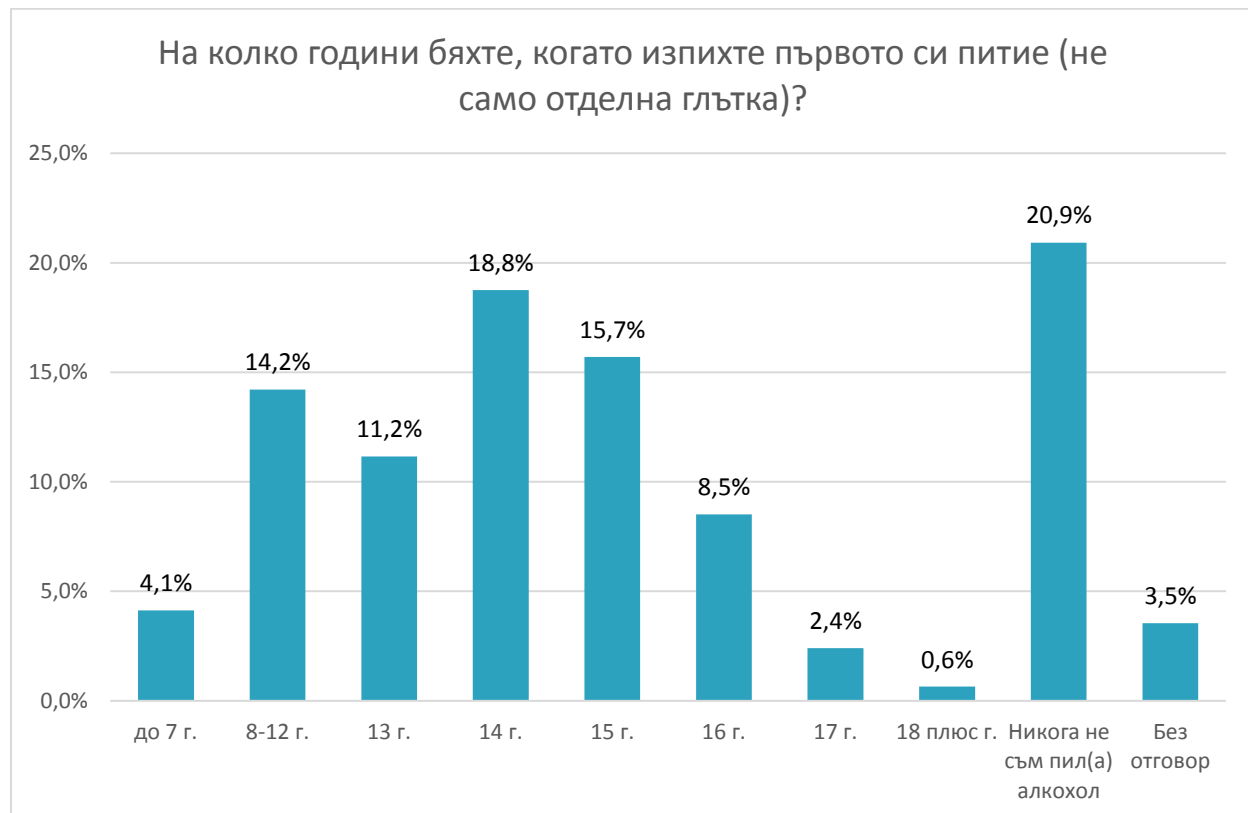
УПОТРЕБА НА АЛКОХОЛ

58,7% от учениците в страната отбелязват, че за последно са пили поне едно алкохолно питие (т.е. бутилка или кутя бира от 330 мл, чаша вино от 170 мл или 50 г концентрат) през изминалите 30 дни. По-голям дял момичета и ученици от 12-ти клас са посочили този отговор. За 2015 процентният дял на младежите на възраст 16 години от България, които са употребявали алкохол през последния месец, е 59, според доклада на Европейския център за мониторинг на наркотици и наркомании. Средното за европейските държави от изследването е 48%.² Според анкетното проучване на Националния фокусен център за наркотици и наркомании от 2017 година 59,7% от 16-годишните са консумирали алкохолни питиета през изминалите 30 дни, т.е. наблюдава се леко увеличение спрямо стойностите от 2015 година. Делът на анкетираните, които споделят, че никога не са употребявали

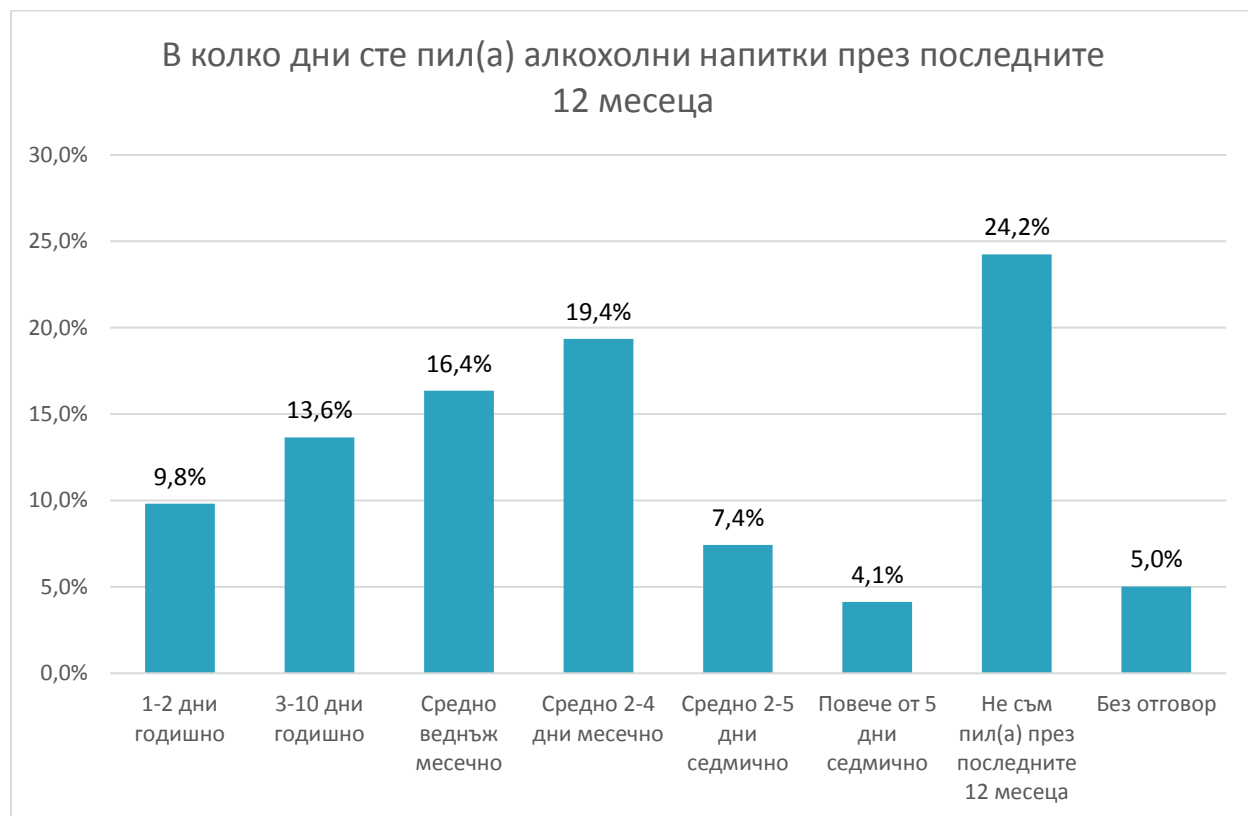
² European Monitoring Centre For Drugs And Drug Addictions, The European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs (2016) *ESPAD Report 2015 Results from the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs*

спиртни напитки, се равнява на 21,9% - сред тях надделяват момчетата и деветокласниците.

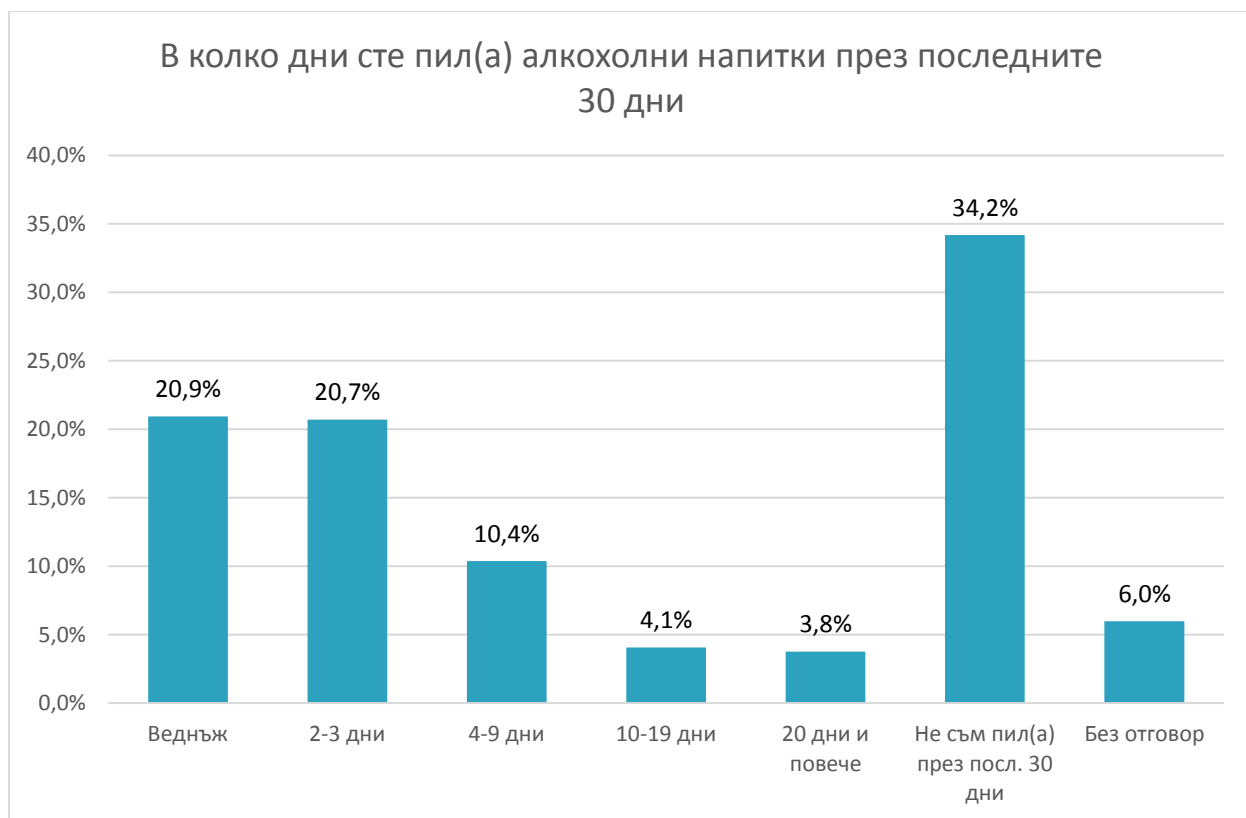

Почти половината от младежите (48,3%) заявяват, че са изпили първото си алкохолно питие, а не само отделна глътка, преди да навършат 15 години. 34,5% от анкетираните са били на 14 или 15 години (тук момчетата надделяват). Консумиралите първото си алкохолно питие на 14-годишна възраст са предимно ученици, които в момента са 9-ти и 10-ти клас. Повече момчета са пили питиета за първи път на възраст между 8 и 12 години. Учениците, които изпиват първата си чаша алкохол, когато са на възраст над 15 години, се равняват на 27% от анкетираните. 20,9% от респондентите посочват, че никога не са пили алкохол. Както наблюдавахме и по-горе, момчетата, както и деветокласниците, се отличават като по-многобройни групи, отговорили по този начин. В обобщение – по-малък дял от момчетата са опитвали алкохол, но пък за сметка на това момчетата по-рано изпиват

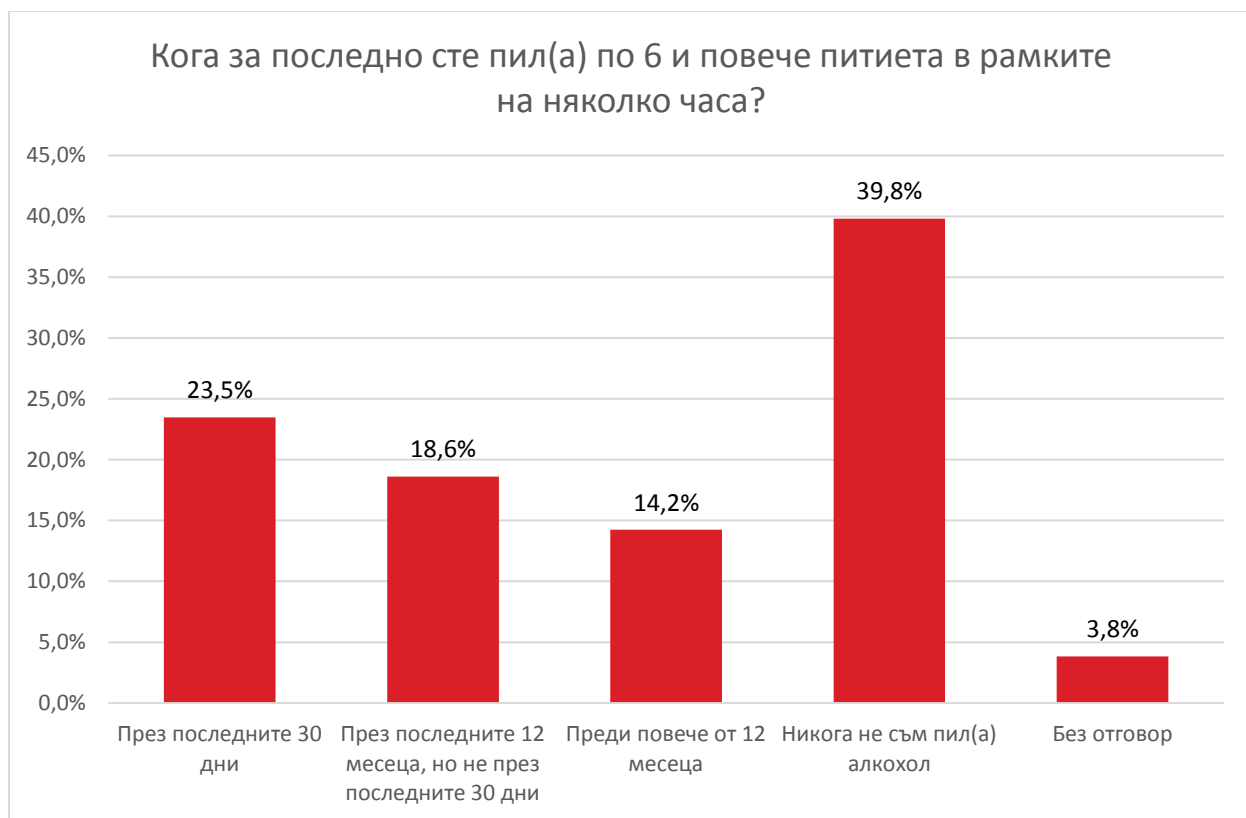
първото си питие. Обратно, делът на опитвалите алкохол при момчетата е по-висок, но те опитват първото си питие на по-късна възраст.

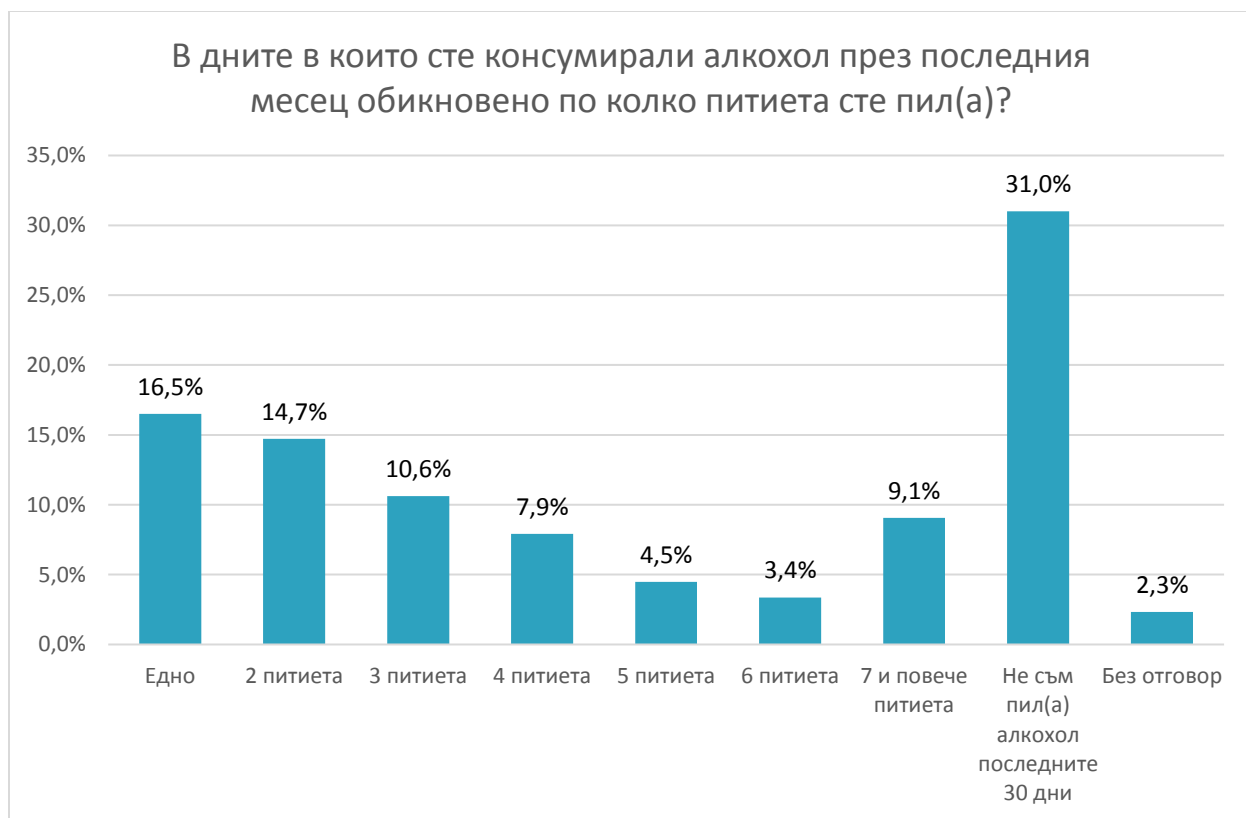
Процентният дял на младежите, които не са пили алкохол през последните 12 месеца, е най-голям (24,2%). При тази група отново се забелязва превесът на момчетата, които не са консумирали алкохолни напитки. 39,8% от учениците отговарят, че през последните 12 месеца са пили алкохолни напитки веднъж месечно или по-рядко. 19,4% от респондентите споделят, че са употребявали алкохол средно между 2 и 4 дни в месеца, 7,4% - между 2 и 5 дни седмично и 4,1% от анкетираните - повече от 5 дни в седмицата. Макар и делът на употребяващите алкохол момчета да е по-нисък от този на момчетата, честото на употреба при момчетата е по-висока отколкото при момчетата.

Приблизително равен дял (по около 20%) от участвалите в анкетното проучване посочват, че за изминалите 30 дни са консумирали алкохолни напитки веднъж или в 2-3 дни от месеца. Сред употребилите алкохол веднъж за този период преобладават момичетата и деветокласниците, а сред пилите 2-3 дни от последния месец – най-много са дванадесетокласниците, като момичетата отново доминират. При отговорите, които регистрират честота на консумация над 4 дни в месеца е по-висок дялът на младежите, които както посочихме консумират по-често.

23,5% от анкетираните споделят, че през последните 30 дни са пили по 6 и повече питиета в рамките на няколко часа. Момчетата, посочили този отговор, са повече от момичетата и дванадесетокласниците имат превес над останалите ученици по класове. 18,6% са употребили 6 и повече алкохолни питиета в последната година, но не последните 30 дни, а 14,2% - преди повече от 12 месеца. Освен с по-висока честота, момчетата се отличават и с по-високи количества консумиран алкохол.

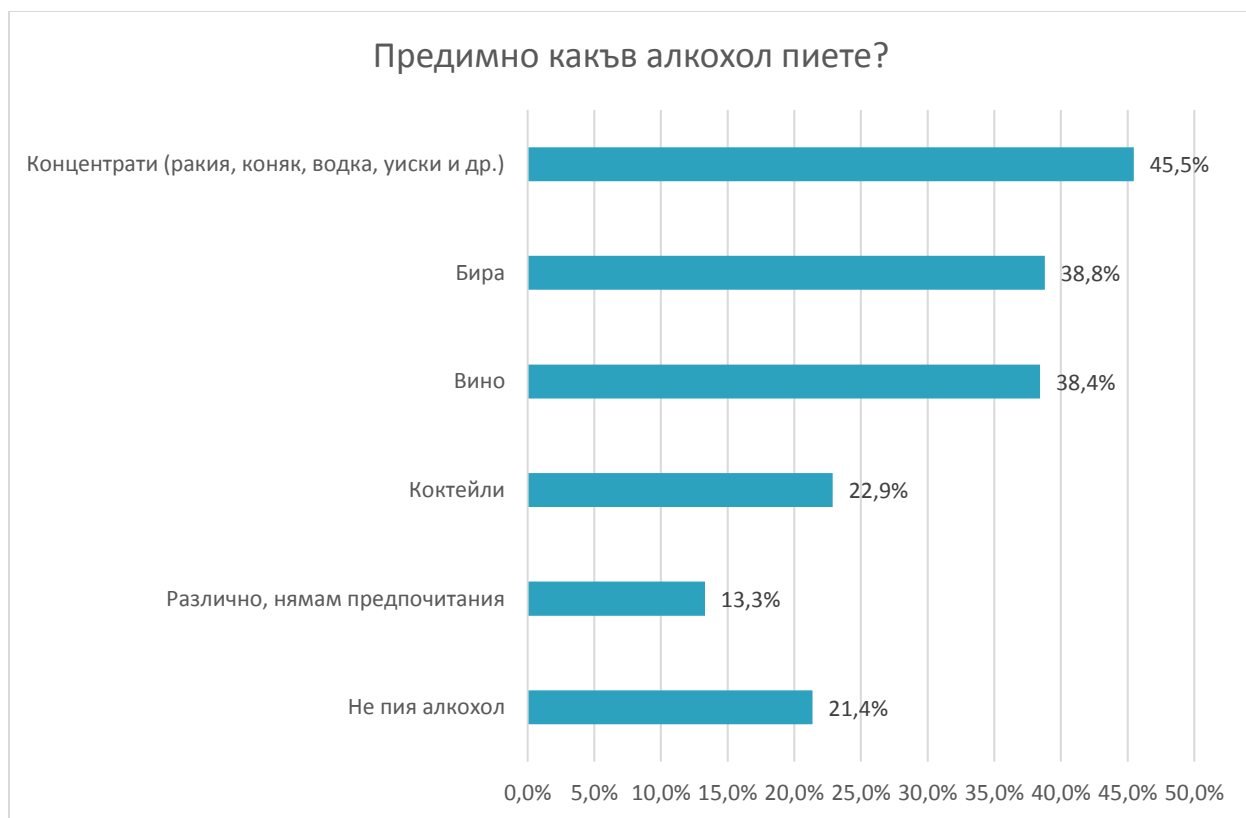
Приблизително 30% от участниците в анкетното проучване заявяват, че са пили 1 или 2 питиета в дните, когато са консумирали алкохол през последния месец, 18,5% употребяват алкохол в рамките на 3 или 4 питиета и 16,9% пият повече от 5 питиета. Деветокласниците са най-многобройната група ученици, която пие по 1 питие, а дванадесетокласниците – по 2 питиета. Момчетата по-често заявяват, че пият от 1 до 3 чаши с алкохол, а момчетата доминират, когато става въпрос за повече от 4 чаши.

Малко над половината от анкетираните заявяват, че или не са консумирали 6 или повече питиета през последните 12 месеца, или че не са пили алкохол за същия период. Сред участниците в изследването, които не са употребявали алкохол в последната година, деветокласниците са най-много. 13,6% от учениците са консумирали 6 или повече питиета в рамките на няколко часа през 1-2 дни от последните 12 месеца, като доминират единадесетокласниците, а също и момчетата. Делът на младежите, които са пили 6 или повече алкохолни питиета в рамките на няколко часа средно веднъж месечно е 7,2%, а 2-4 дни месечно е 7,3%. Отново с по-голям дял при по-високата честота на употреба се характеризират момчетата, докато момчетата пият големи количества по-скоро инцидентно.

Делът на младежите, които са се напивали веднъж или 2 пъти в последната година, е приблизително равен на този на учениците, които не са злоупотребявали с алкохолни питиета, както и на тези, които не са пили алкохол през последните 12 месеца (около четвърт от респондентите за всяка от категориите). Повече момичета, отколкото момчета, са злоупотребявали с алкохол веднъж или два пъти за отминалата година, докато при отговорите, които измерват по-голяма честота на напиване момчетата са повече. Колкото по-горен клас са респондентите, толкова по-висок е техният дял сред консумираните голямо количество алкохол веднъж или два пъти за периода. В колкото по-долен клас са учениците, толкова повече са тези от тях, които не са пили през последните 12 месеца. Анкетиранияте, които са употребили прекомерно количество алкохол между 3 и 10 пъти през изминалата година, са 9,6%. 8,6% от отговорилите са се напивали между 1 и 3 пъти месечно за последната година. 6,1% от младежите твърдят, че им се случва да злоупотребят с алкохол между 2 пъти и 7 пъти седмично.

При анкетното проучване подрастващите бяха попитани и за предпочитания от тях вид алкохол. Най-популярни сред младежите в страната са концентратите (ракия, коняк, водка, уиски и др.). Това посочват 45,5% от анкетираните, като сред тях преобладават момчетата и колкото повече нараства възрастта на респондентите, респективно и класът им, толкова повече се увеличава и предпочитанието им към този вид алкохолни напитки. Бирата и виното имат почти идентични дялове (38%), следвани от коктейлите с 22,9%. По-голямо предпочитание към виното демонстрират дванадесетокласниците в страната, както и момчетата. Обратно – бирата и концентратите са по-предпочитани от момчетата. Коктейлите съвсем естествено са посочвани два пъти по-често от момчетата, отколкото от момчетата. 13,3% отбелязват, че нямат предпочитания (повече момичета и най-много деветокласници), а 21,4% - че не пият спиртни напитки.

Макар и измерено през различни индикатори, настоящото изследване показва, че по-голяма част от учениците пият концентрат, отколкото възрастовата група 20-34 г., където трите вида алкохол имаха равни дялове консумация/предпочитания.

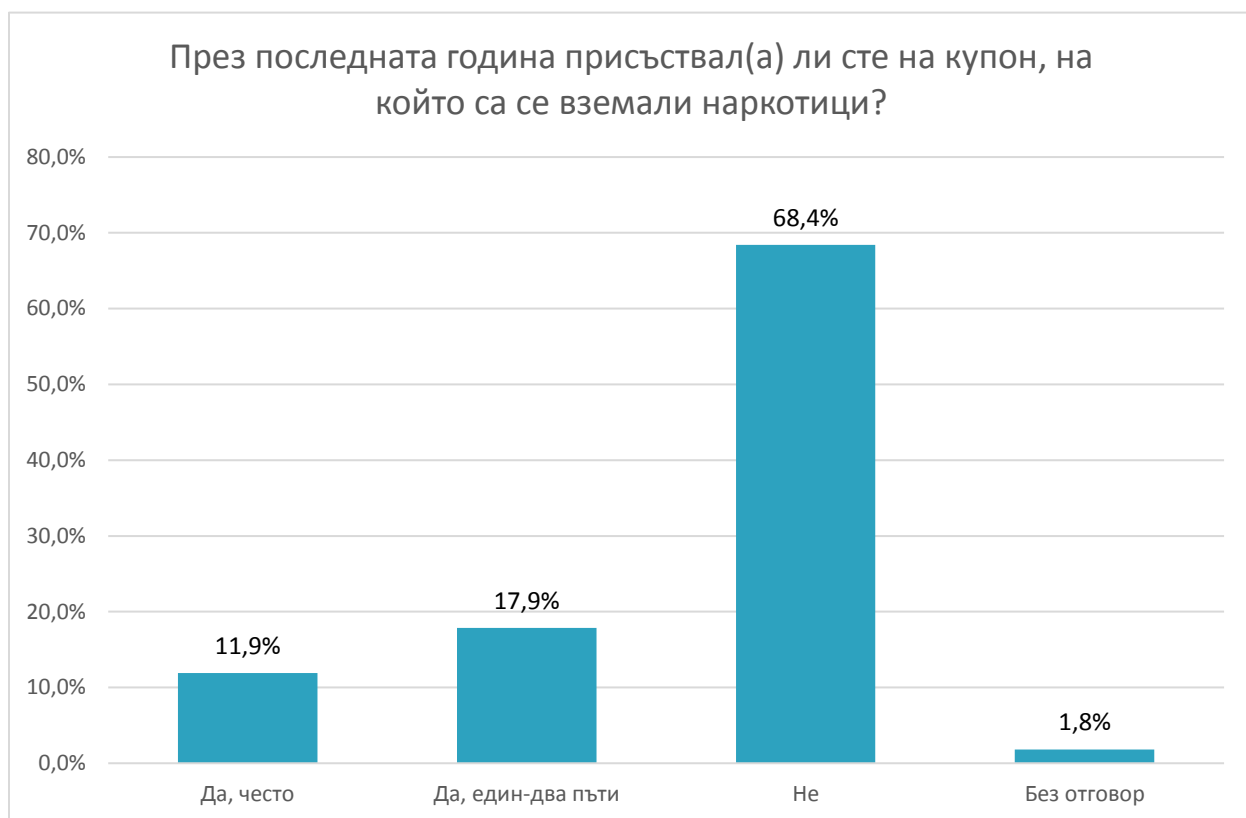

9,2% от анкетираните посочват, че са имали проблеми с приятелите си във връзка с това, че са употребили алкохол. По-голям дял от дванадесетокласниците посочват този отговор отколкото останалите групи. 8,5% са срещали затруднения при общуването с непознати хора, а 7,7% - в семействата си, отново по същата причина. Проблеми в училището посочват 4,3%, по-често момчета. Момчетата също така са по-склонни да си навлекат проблеми с непознати хора, с полиция и ДПС. Приблизително 90% от отговорилите не са имали проблеми в следствие на това, че са консумирали алкохол.

УПОТРЕБА НА НАРКОТИЦИ

По-голямата част от участниците в анкетното проучване (71,3%) смятат, че в случай, че употребят наркотик, приятелите им не биха одобрили и биха се опитали да ги спрат. 5,8% от отговорилите мислят, че биха получили подкрепа от приятелите си, а 9,6% са на мнение, че близките им не биха одобрили, но не биха ги спрели. Според почти 10% от анкетираните, приятелите им не биха се заинтересували, ако те самите са употребили наркотик. Момчетата в по-голяма степен от момчетата смятат, че ще получат неодобрение и опит да бъдат спрени от своите приятели. Обратно, момчетата по-често посочват, че биха срещнали одобрение, безразличие или неодобрение, но без опит да бъдат спрени от приятелите си.

68,4% от анкетираните посочват, че не са присъствали на купон, на който са се вземали наркотици. 11,9% от респондентите често са част от празненства, където се употребяват наркотици, а 17,9% са били на такива партита 1-2 пъти. Момчетата по-често от момичетата са били на такива купони. При учениците от 9 клас такива партита се случват по-рядко, като с напредване на възрастта те нарастват. Ако при деветокласниците това се е случвало на 20% от учениците, при 12-ти клас делът е вече 43%.

	Да, често	Да, един-два пъти	Не
9-ти	7,6	11,1	79,7
10-ти	11,2	16,7	70,9
11-ти	13,4	19,3	65,3
12-ти	15,6	24,9	57,1
Общо	11,9	17,9	68,4

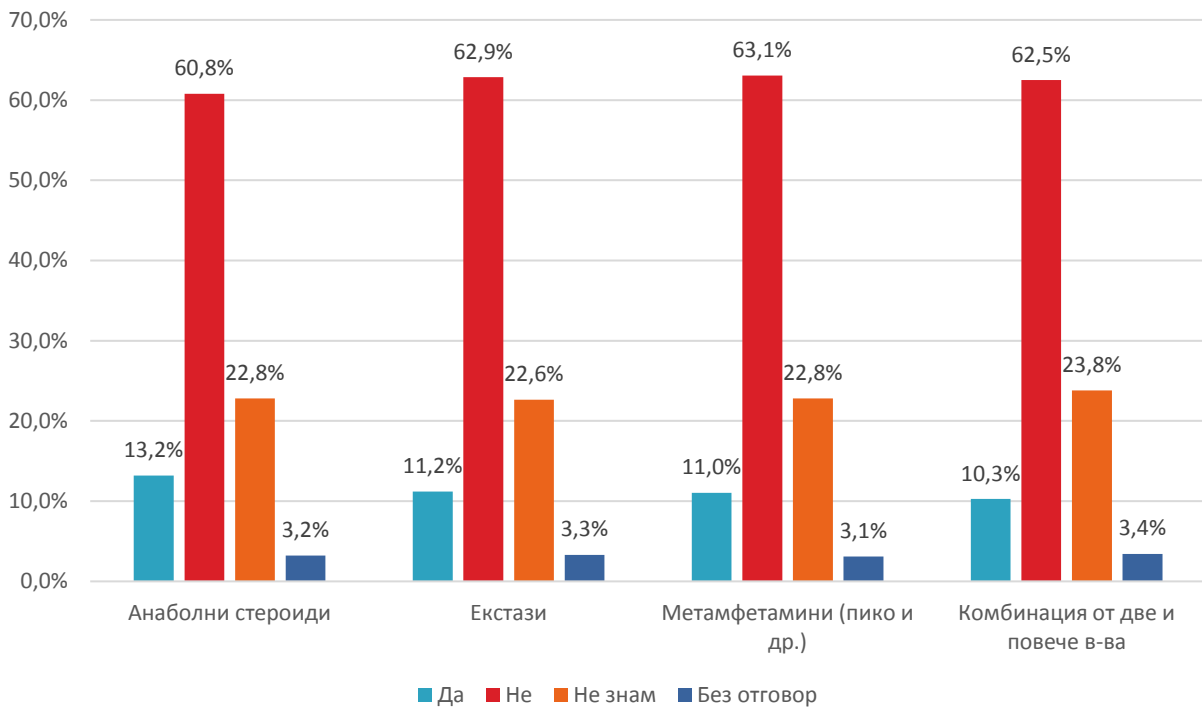

76,2% от младежите не биха опитали наркотик, ако техен приятел им предложи. 7,8% от анкетираните изразяват готовност да опитат, а 14,5% не са сигурни. Склонността към експериментална консумация е характерна за около 8% от момчетата и 7% от момичетата. Колебаещите при момичетата са повече – 17%, докато при момчетата са 12%. Склонността към експериментална употреба нараства с напредване на възрастта. Докато при учениците под 16 г. делът на тези, които не биха опитали е между 79-83%, при по-големите ученици той спада до 73-74%. Увеличават се както колебаещите се, така и склонните да опитат.

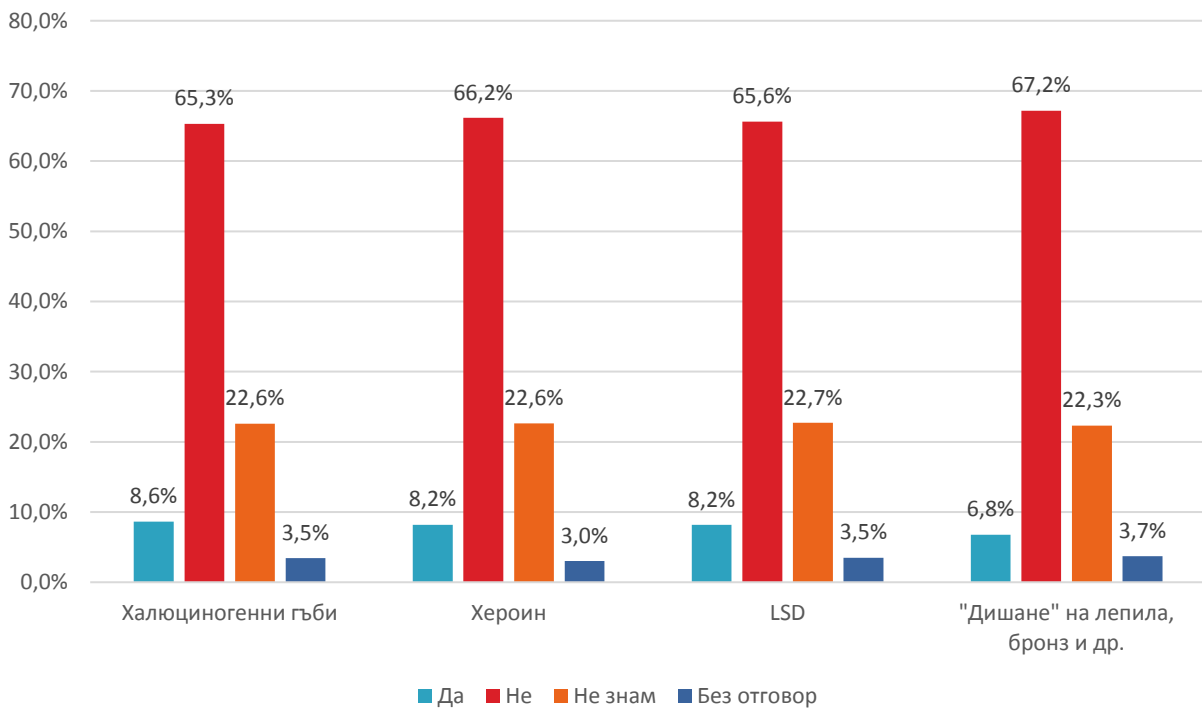

Повече от половината от анкетираните заявяват, че в обкръжението им няма хора, които употребяват синтетични наркотици или хашиш. 41,4% от учениците в България посочват, че в техните кръгове има хора, които пушат марихуана. След марихуаната, най-разпространени в средите на младите хора са хашишът, амфетамините и кокаинът. Най-малка част от подрастващите отговарят, че в обкръжението им има хора, които употребяват морфин, кодеин и други опиати, синтетични канабиноиди, попърс и метадон.

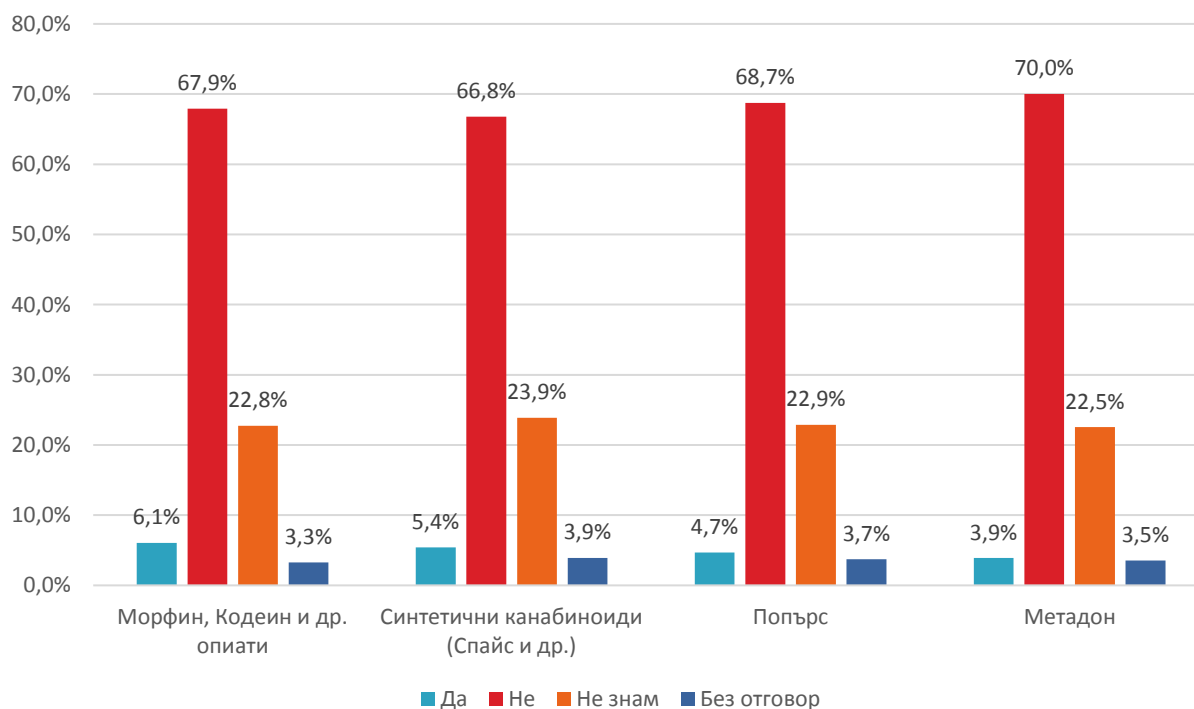
Има ли хора в обкръжението ви, които употребяват

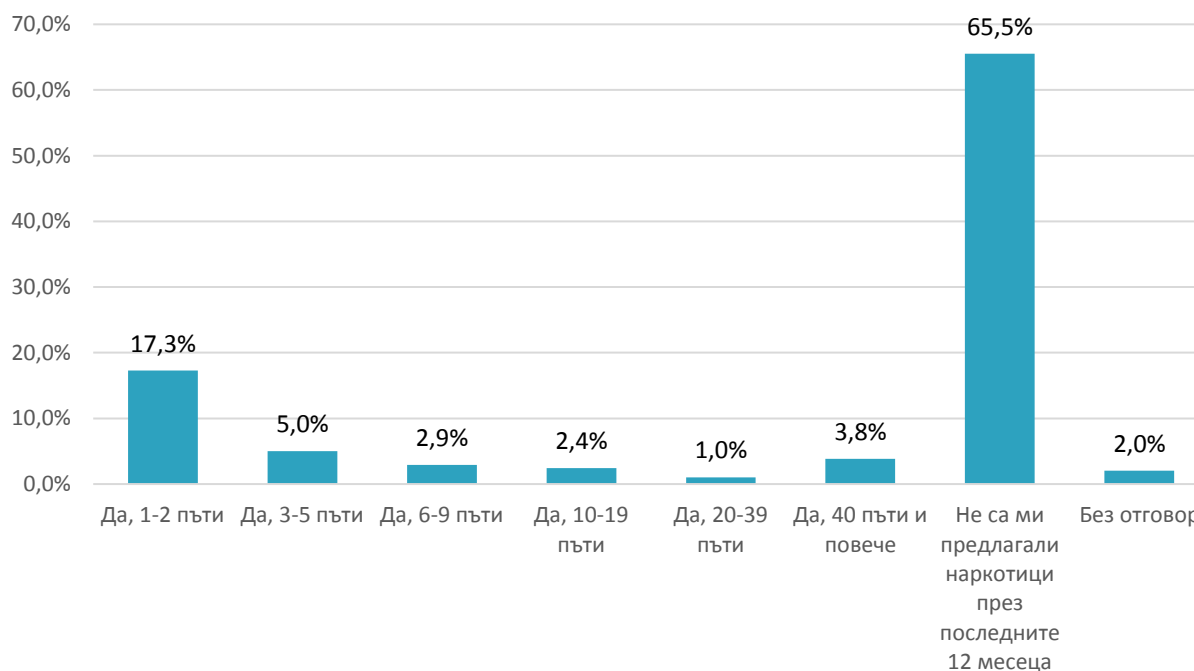
Има ли хора в обкръжението ви, които употребяват

Има ли хора в обкръжението ви, които употребяват

На Вас лично предлагали ли са ви наркотици през последните 12 месеца?

Наркотици не са предлагани на по-голяма част от анкетираните през изминалите 12 месеца. 17,3% от учениците споделят, че лично са получавали оферта за наркотици 1-2 пъти в последната година, а 15,2% са имали такова предложение между 3 и повече от 40 пъти.

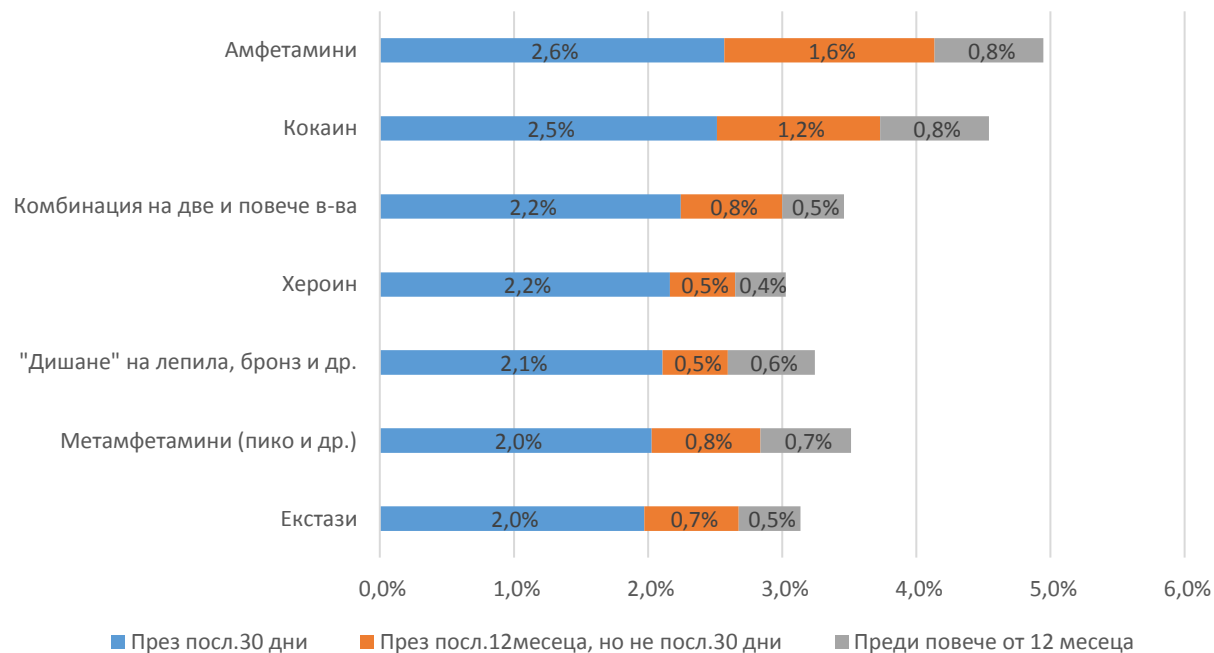

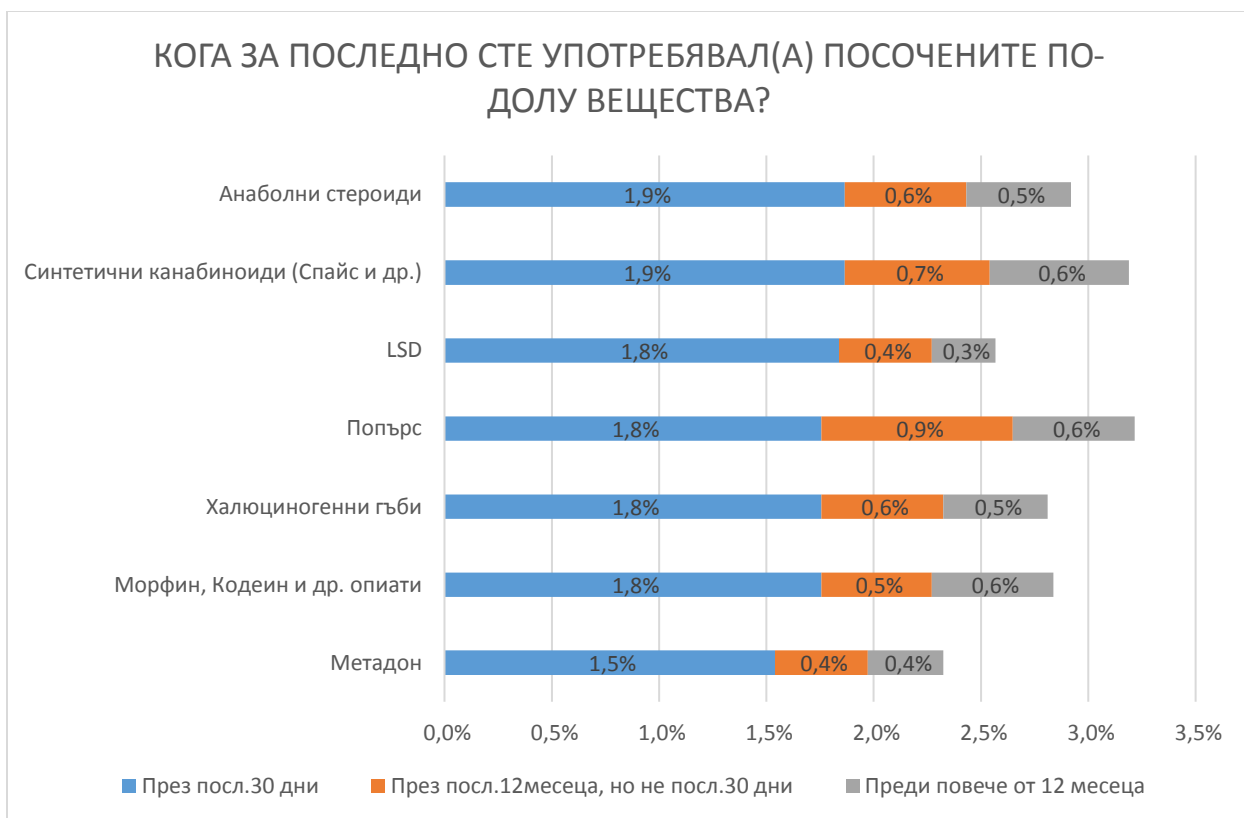
Основните източници на информация за въздействието и последствията от употребата на наркотици за учениците между 9-ти и 12-ти клас са интернет, разказите на приятели, колеги, познати, както и филми – приблизително половината от отговорилите ги посочват. Телевизионните предавания, разговорите с родителите, личните наблюдения, както и учителите и педагогическите съветници също помагат на подрастващите да разберат повече за използването на наркотични вещества. Най-малко от младежите се информират по темата от специализирана или художествена литература и предавания по радиото.

Откъде предимно знаете за въздействието и последствията от употребата на наркотици?

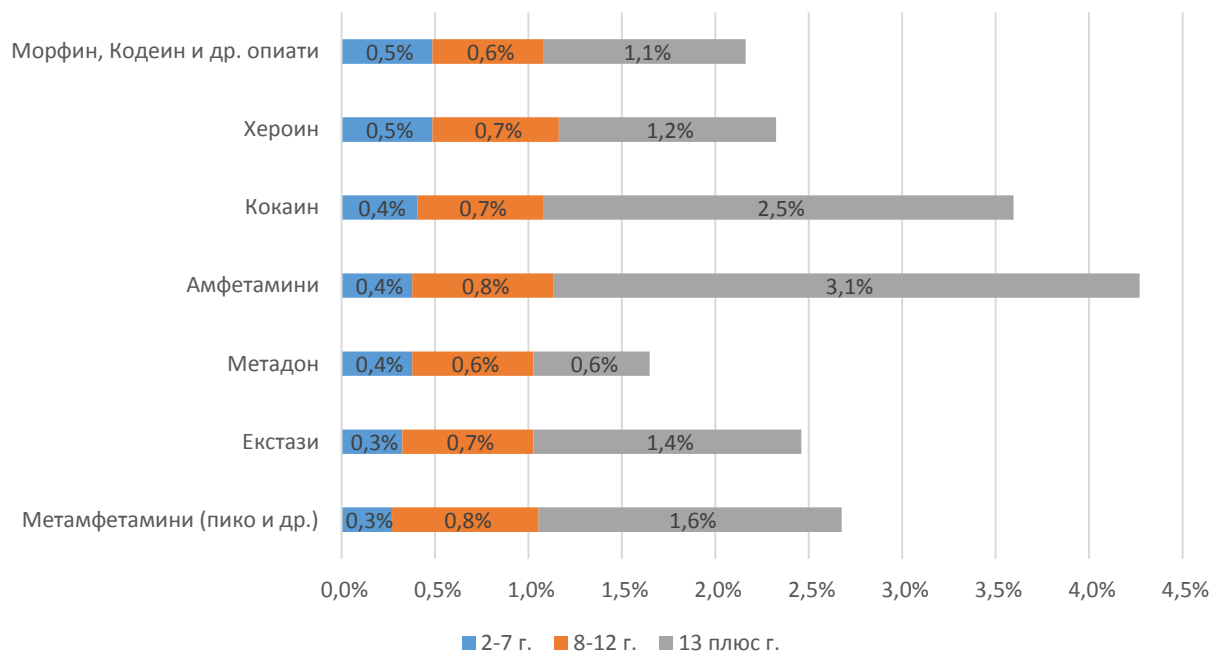
КОГА ЗА ПОСЛЕДНО СТЕ УПОТРЕБЯВАЛ(А) ПОСОЧЕНИТЕ ПОДОЛУ ВЕЩЕСТВА?

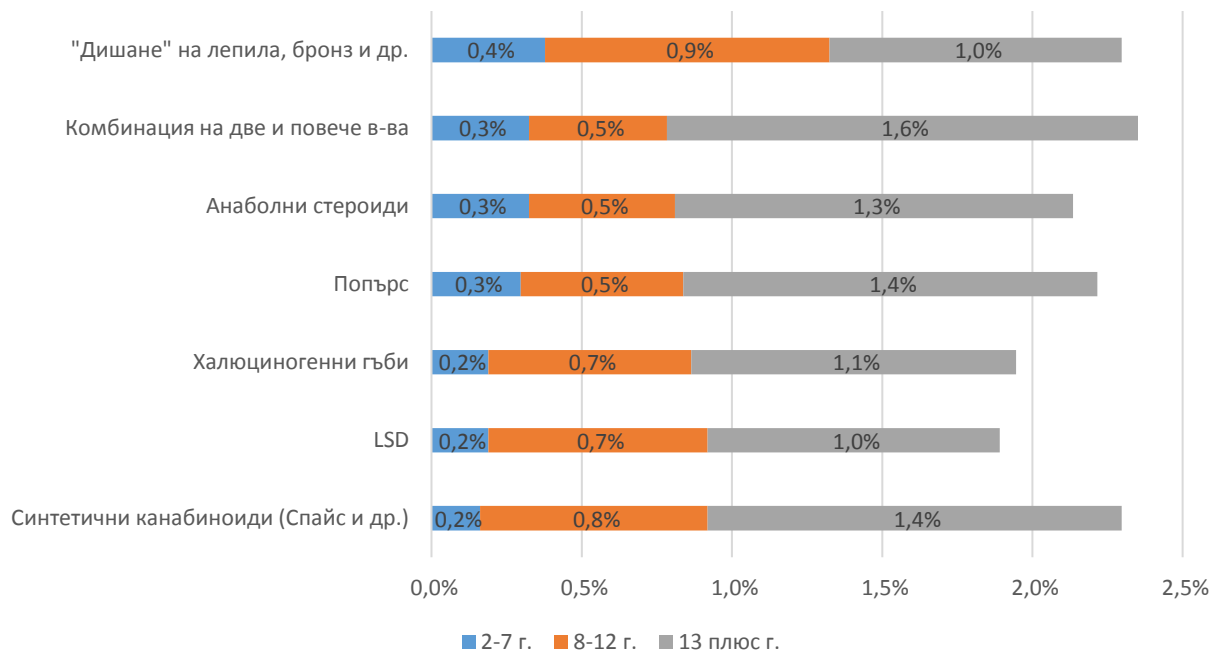

Около 90% от учениците никога не са употребявали някое от посочените вещества. За последните 30 дни делът на употребявалите поне едно от посочените вещества е 5,1%. Най-честа е употребата на амфетамини, кокаин, хероин, „дишане“ на лепила и бронз, метамфетамини, екстази, всяко от които е употребявано през последния месец от 2% или повече процента от учениците. На следващо място са анаболните стероиди, синтетичните канабиноиди, LSD, и халюциногенни гъби, морфин, кодеин и др.опиати, метадон, при които употребата е между 1,5% и 1,9%.

ВЪЗРАСТ ПРИ ПЪРВА УПОТРЕБА НА НЯКОЕ ОТ ПОСОЧЕНИТЕ ПО-ДОЛУ ВЕЩЕСТВА?

ВЪЗРАСТ ПРИ ПЪРВА УПОТРЕБА НА НЯКОЕ ОТ ПОСОЧЕНИТЕ ПО-ДОЛУ ВЕЩЕСТВА?

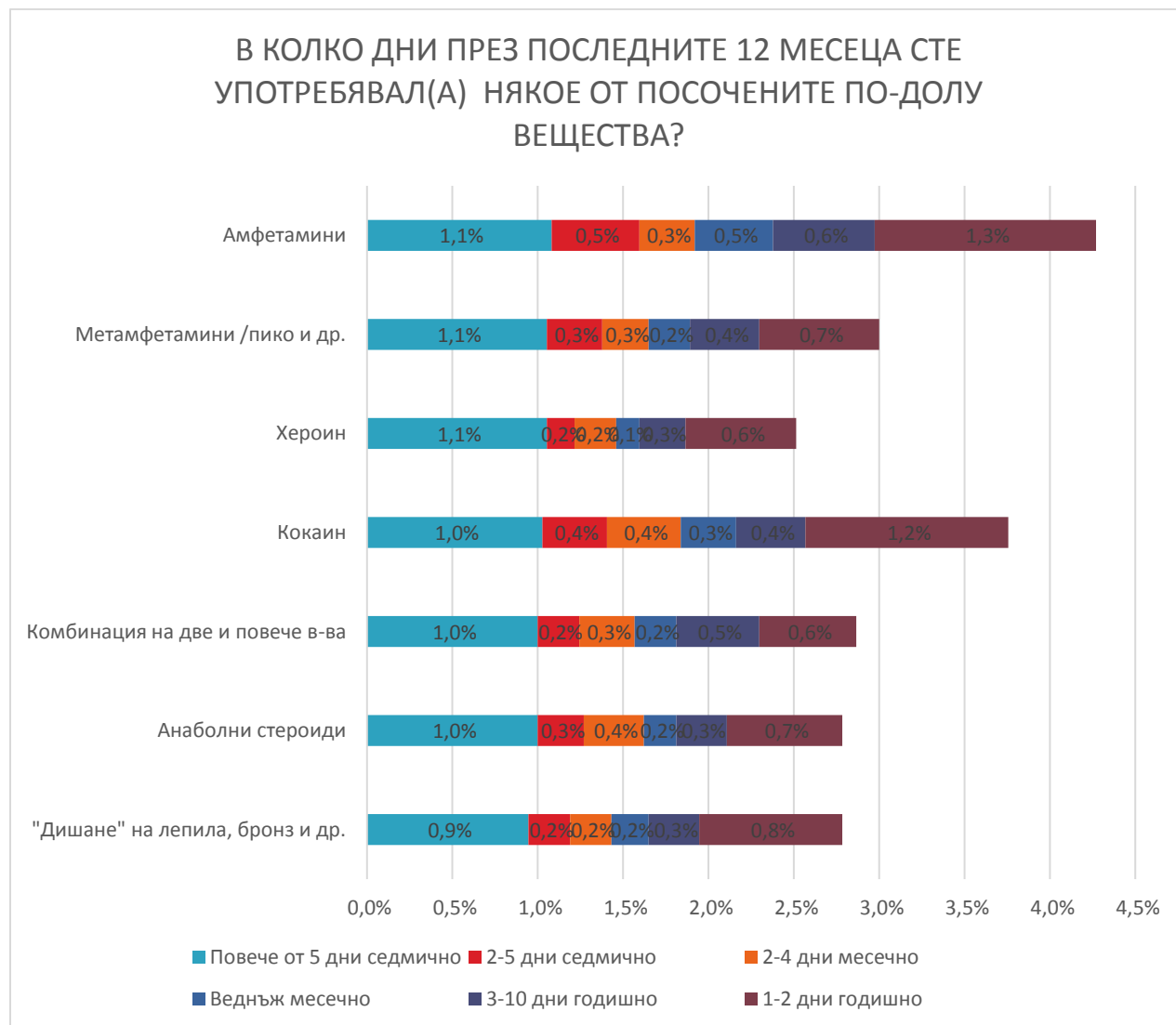

Сред употребилите синтетични наркотици, най-голям е делът на тези, които опитват за

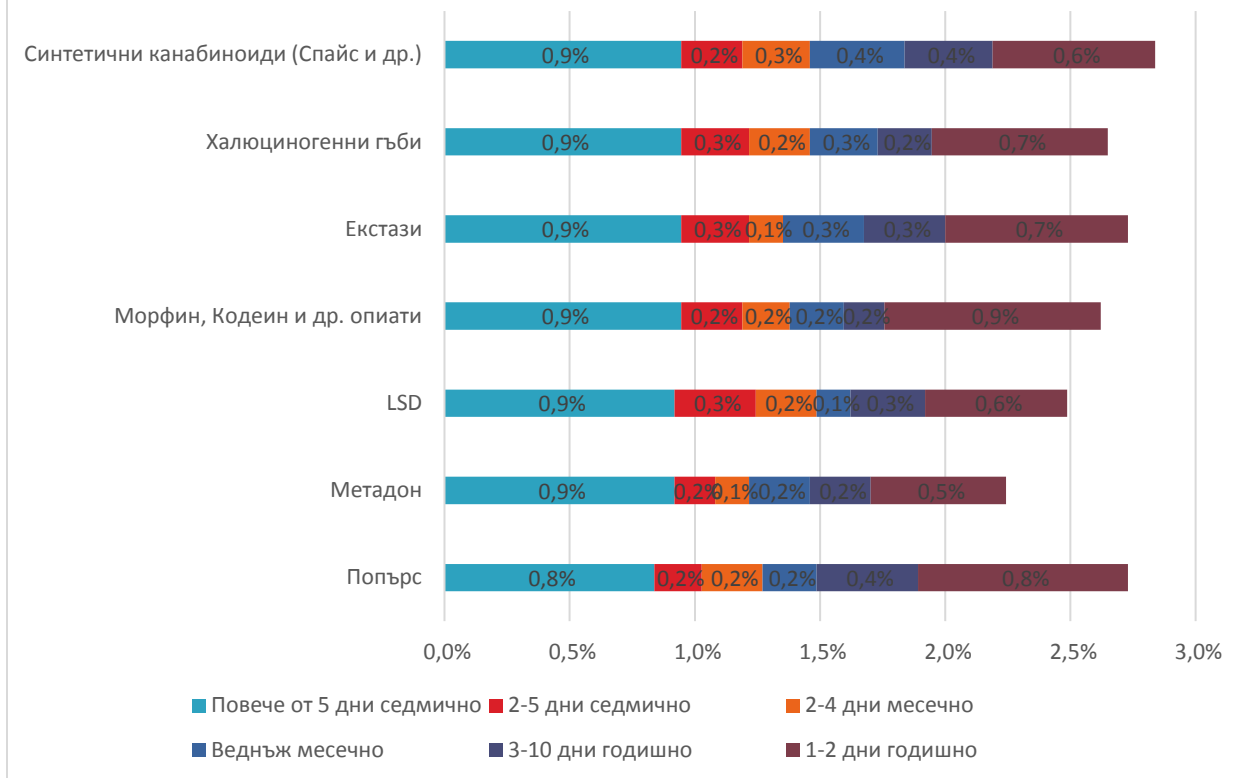
първи път от любопитство и за да пробват нещо непознато, както и на тези, които го правят за удоволствие и за временен приятен ефект.

Фактът, че доминиращата част от учениците никога не са употребявали синтетични наркотици, може да се проследи от отговорите им на въпросите, свързани с приема на такива вещества през последните година или месец. Онези, които са използвали тежки наркотици за изминалите месец или година могат да бъдат обособени в две основни групи: лица, които посочват, че това се е случвало веднъж за периода, и онези, които употребяват синтетични наркотици почти ежедневно.

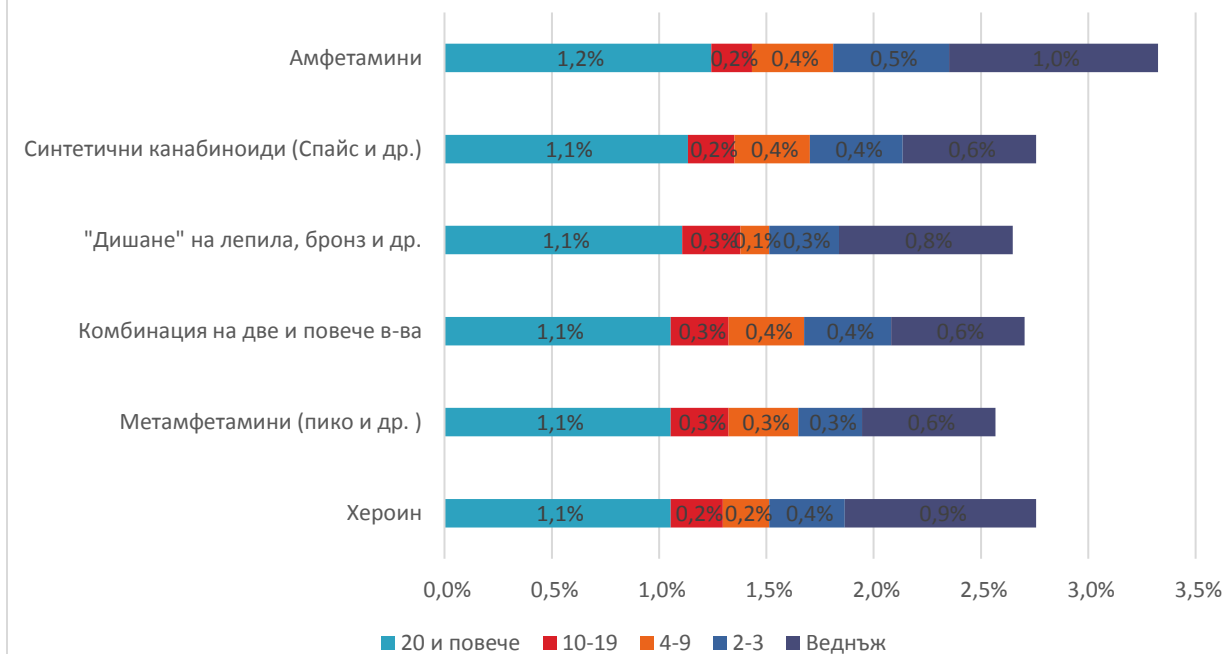

В КОЛКО ДНИ ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ 12 МЕСЕЦА СТЕ УПОТРЕБЯВАЛ(А) НЯКОЕ ОТ ПОСОЧЕНИТЕ ПО-ДОЛУ ВЕЩЕСТВА?

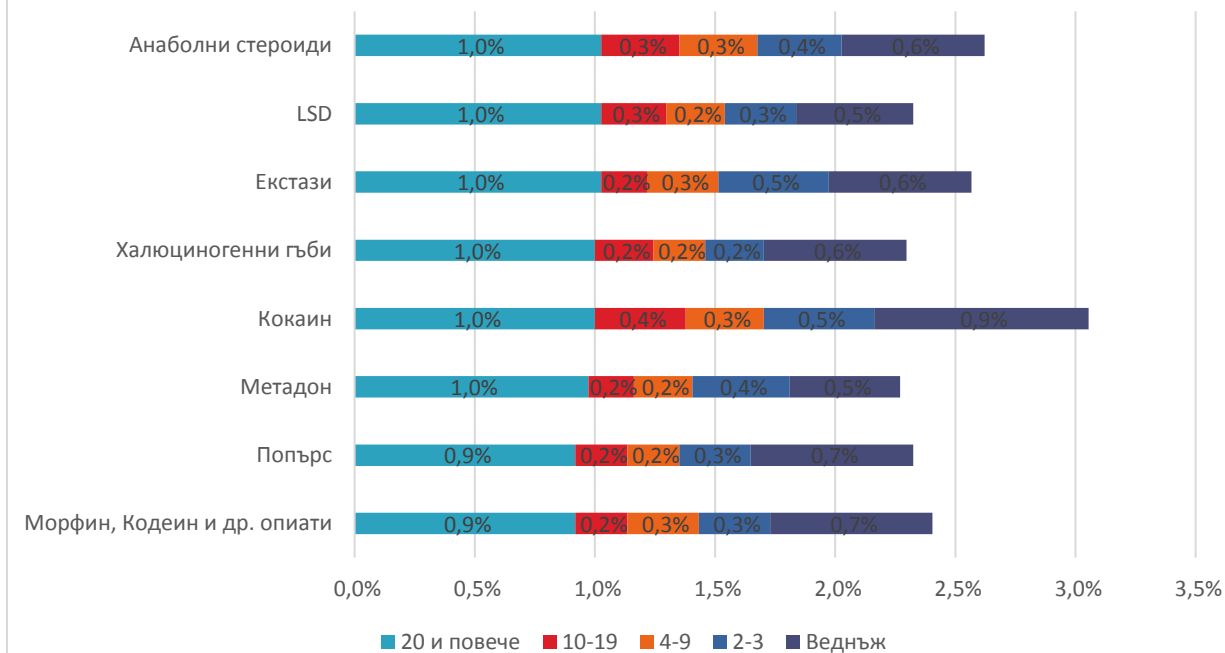

И двата въпроса (за употребата на годишна база и за употребата на месечна база) показват сходни нива на проблемна употреба. Делът на учениците, които употребяват почти ежедневно всяко едно от посочените наркотични вещества варира между 0,8% и 1,2%. По-висока е употребата сред учениците в 11 и 12 клас.

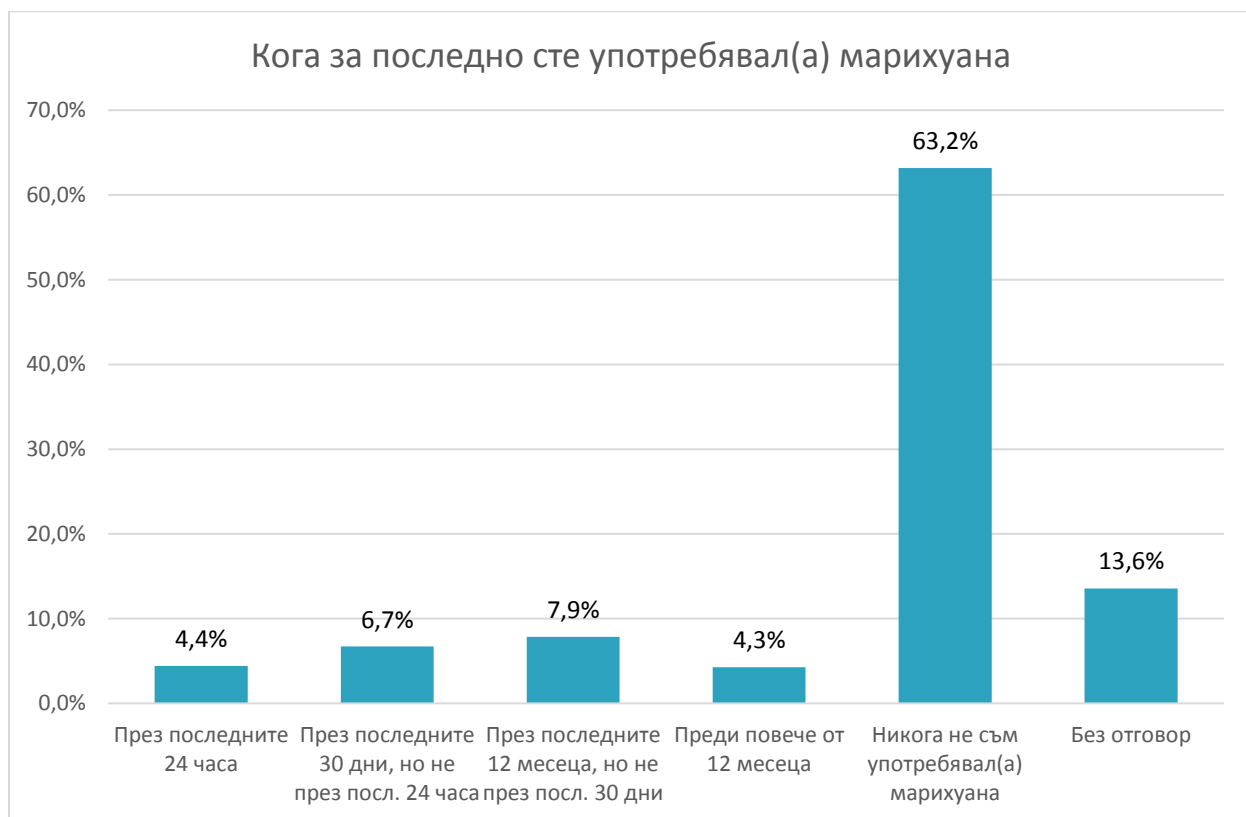
В КОЛКО ОТ ПОСЛЕДНИТЕ 30 ДНИ СТЕ УПОТРЕБЯВАЛ(А) НЯКОЕ ОТ ПОСОЧЕНИТЕ ПО-ДОЛУ ВЕЩЕСТВА?

В КОЛКО ОТ ПОСЛЕДНИТЕ 30 ДНИ СТЕ УПОТРЕБЯВАЛ(А) НЯКОЕ ОТ ПОСОЧЕНИТЕ ПО-ДОЛУ ВЕЩЕСТВА?

Делът на лицата, които някога са употребявали марихуана е почти една четвърт. Експериментално употребяващите са в рамките на около 12%, докато актуалната употреба (през последния месец) възлиза на около 11%. Употребата на марихуана се увеличава значително при по-горните класове – в групата 11-12 клас тя е два пъти по-висока отколкото в групата на 9-10 клас.

На въпроса „Кога за последно сте употребили марихуана“ 4,4% отговарят, че са пушили през последните 24 часа, пушилите през последните 30 дни, но не през последните 24 часа са 6,7%.

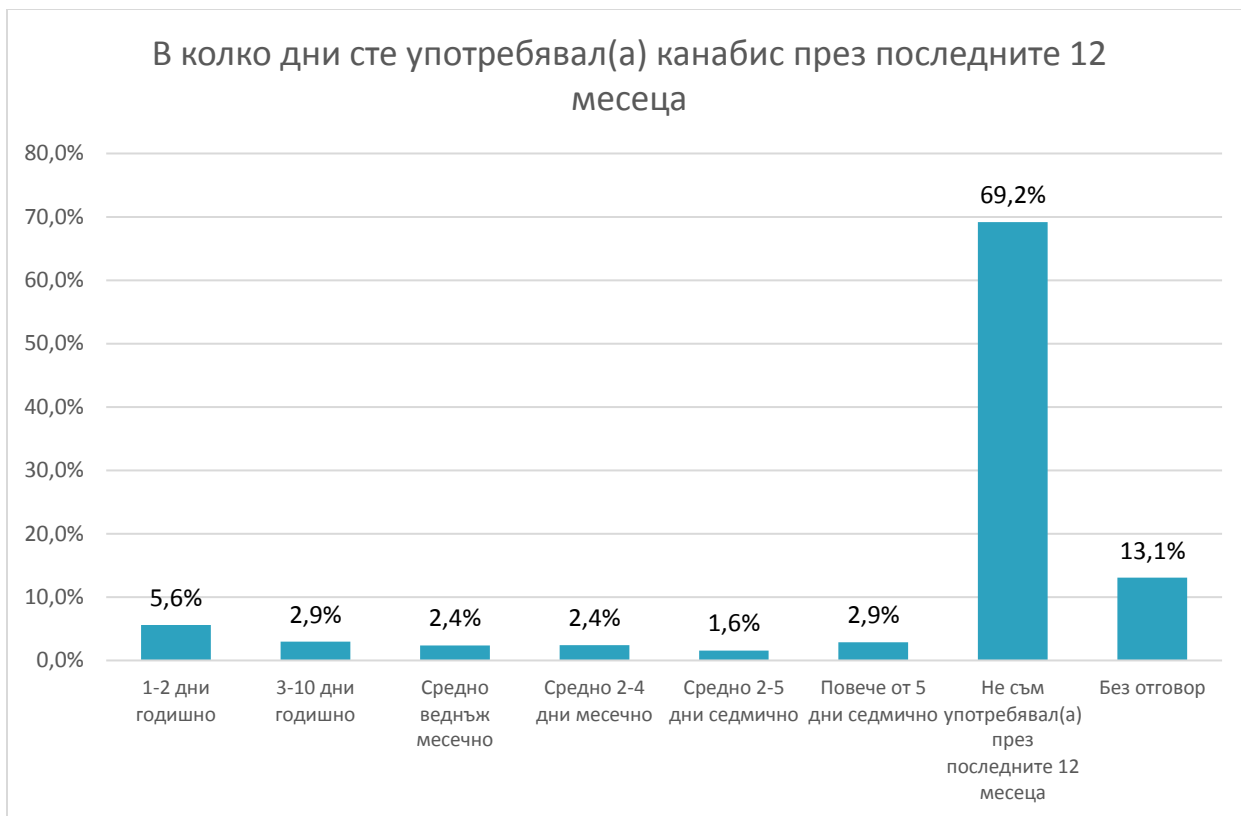
Общо употребявалите някога хашиш са 8,7%. Учениците, които са пушили хашиш през последните 24 часа са 1,6%, а пушилите през последните 30 дни, но не през последните 24 часа са 1,8%.

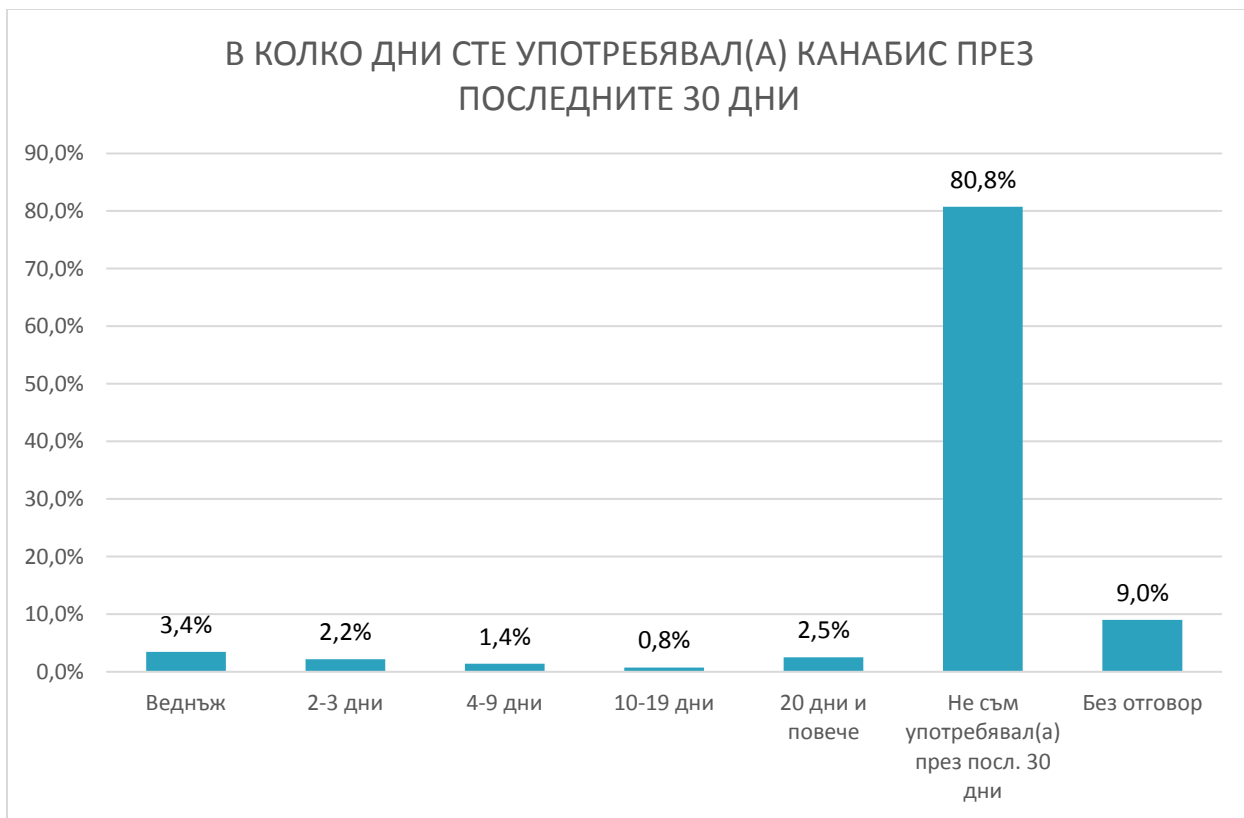
Най-често употребата на канабис стартира на 15 г. 3,9% започват на 14 г., а общо 3,6% опитват канабис преди да навършат 14 години. На 16 и 17 години опитват за първи път съответно 4,4% и 2,6%.

14% от участниците в анкетното проучване споделят, че са били на възраст между 14 и 16 години, когато са употребили канабис за първи път. Общо 21% от учениците някога са пробвали този наркотик.

Общо 17,8% са употребявали канабис през последните 12 месеца. Експерименталната и спорадична употреба е в рамките на 5,6% (1-2 дни годишно), 2,9% (3-10 дни годишно). Веднъж месечно са употребявали 2,4%, а други 2,4% са употребявали 2-4 дни месечно. Почестата употреба е присъща за 1,6%, които употребяват средно 2-5 дни и 2,9%, които употребяват почти всеки ден (повече от 5 дни седмично).

Общо употребявалите канабис през последните 30 дни са 10%. 3,3% от младежите посочват, че са употребили канабис между 10 и 20 и повече дни през последния месец, 2,5% от тях - на почти ежедневна база. 7% от учениците, участвали в изследването, са използвали наркотика за по-малко от 10 дни през изминалите 30 дни.

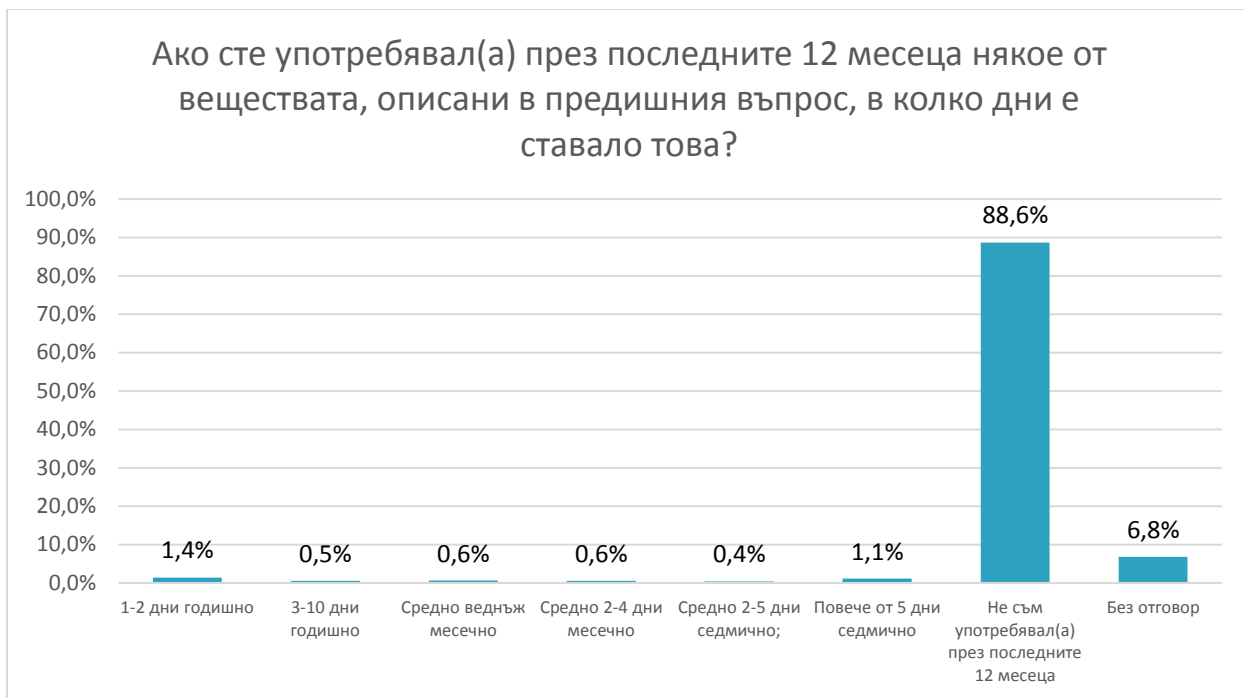
13,9% от участниците в проучването са употребявали някога канабис в комбинация с алкохол – 5,1% през последните 30 дни и 5,1% през последните 12 месеца, но не последните 30 дни, а 3,7% - преди повече от 12 месеца. Над 82,6% никога не са използвали двете вещества в комбинация.

УПОТРЕБА НА ДИЗАЙНЕРСКИ НАРКОТИЦИ

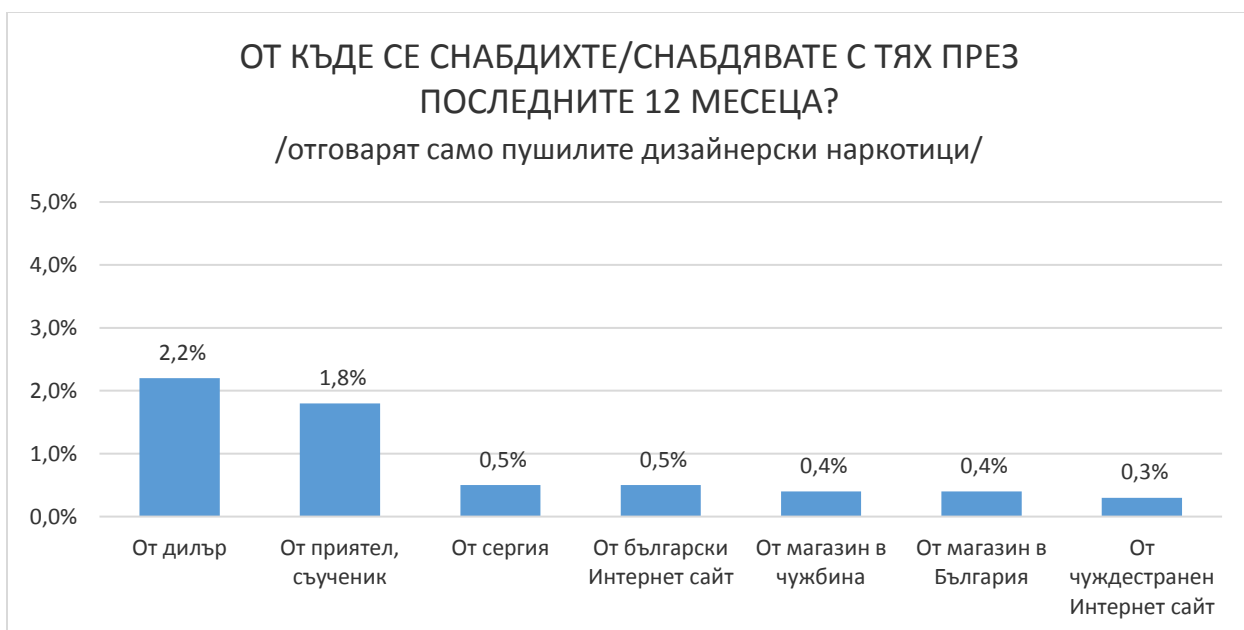
Употребата на дизайнерски наркотици са в рамките на около 4% от учениците.

Доминиращата част от анкетираните младежи отговаря, че не са употребявали и не са чували за т.нар. „дизайнерски“ наркотици (81,7%). Използвалите такъв тип наркотици през последните 30 дни се равнява на 2%.

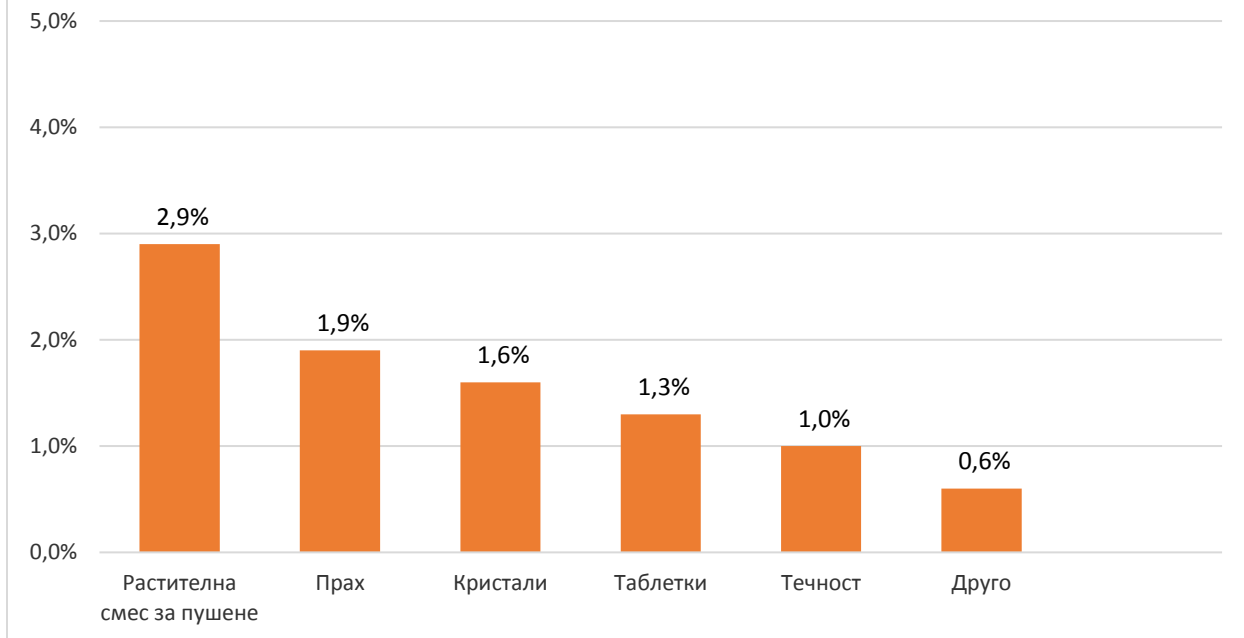

Най-често хората, които употребяват дизайнерски наркотици, го правят 1-2 дни годишно. 1,1% от младежите на възраст между 14 и 19 години посочват, че за последната година са използвали дизайнерски наркотици повече от 5 дни седмично.

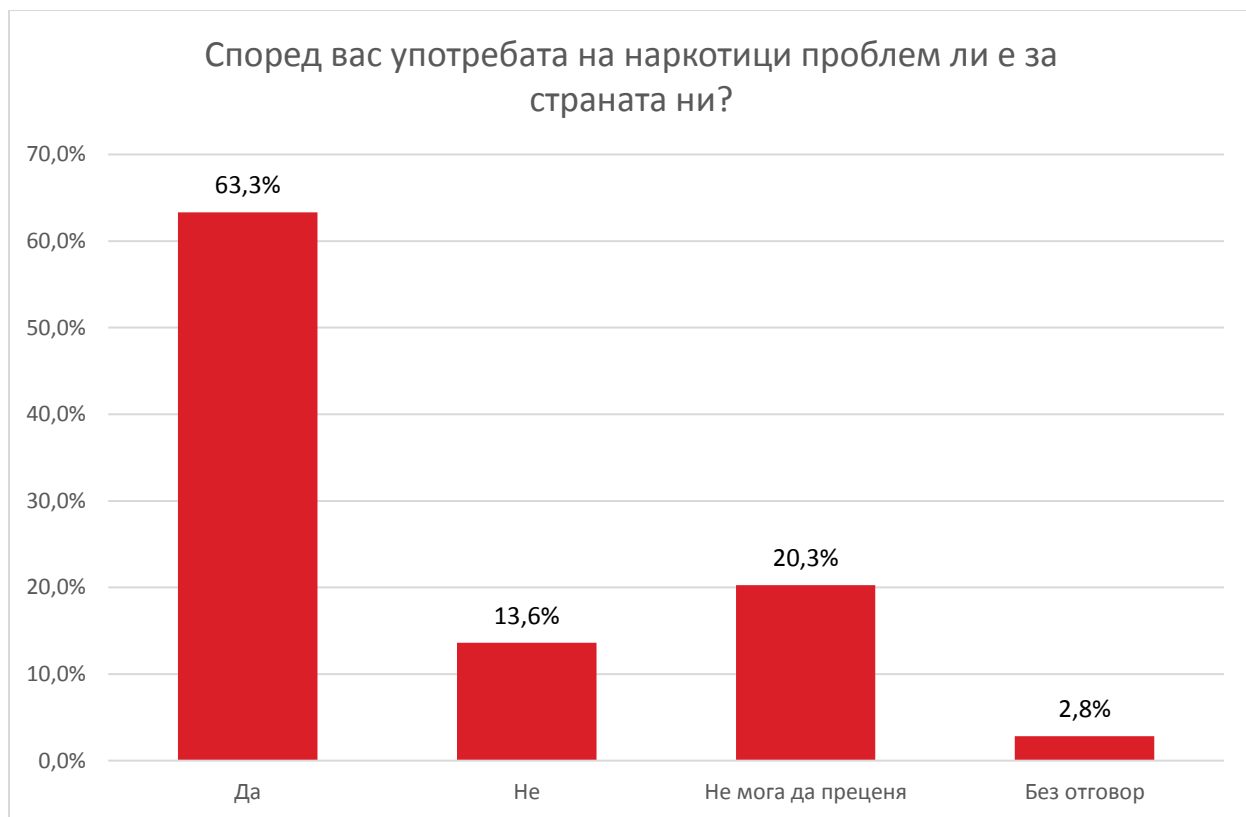
Снабдяването с дизайнерски наркотични вещества става най-често от дилъри, приятели и съученици или от сергия.

ПОД КАКВА ФОРМА БЯХА ТЕЗИ ВЕЩЕСТВА, КОИТО СТЕ
УПОТРЕБЯВАЛ(А) ПРЕЗ ИЗМИНАЛАТА ЕДНА ГОДИНА?
/отговарят само пушилите дизайнерски наркотици/

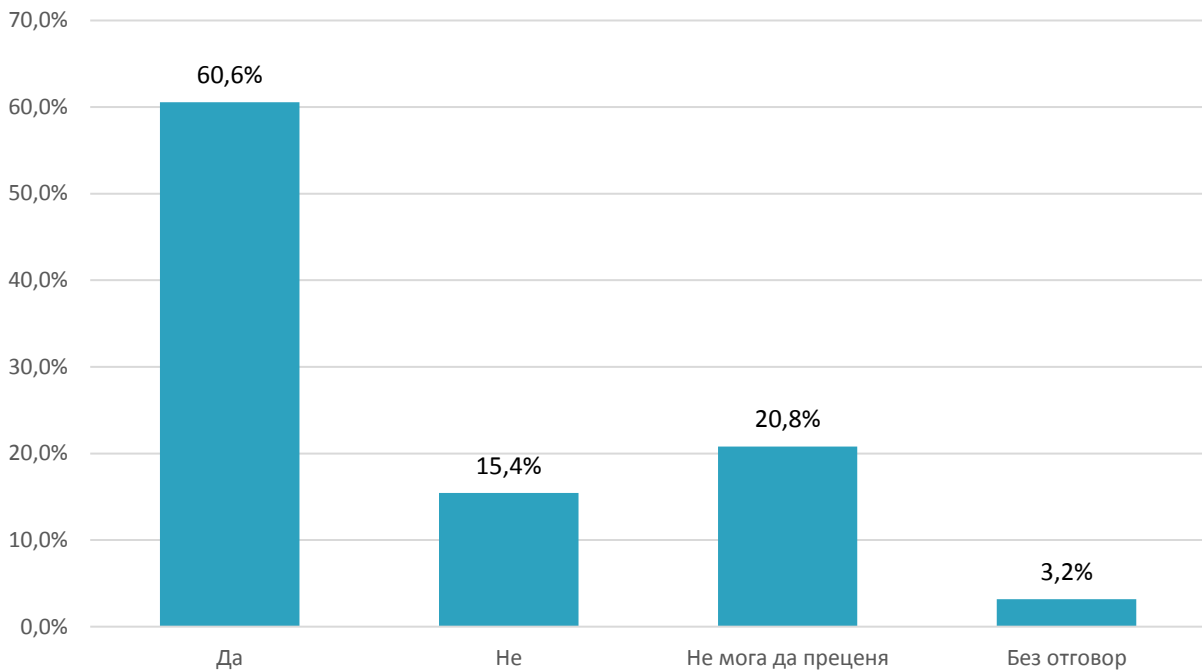
Новите наркотици или продукти, различни от вече познатите, са употребявани най-често като растителна смес за пушене от 2,9% от анкетираните, а също и като прах (1,9%).

УПОТРЕБАТА НА НАРКОТИЦИ КАТО ПРОБЛЕМ

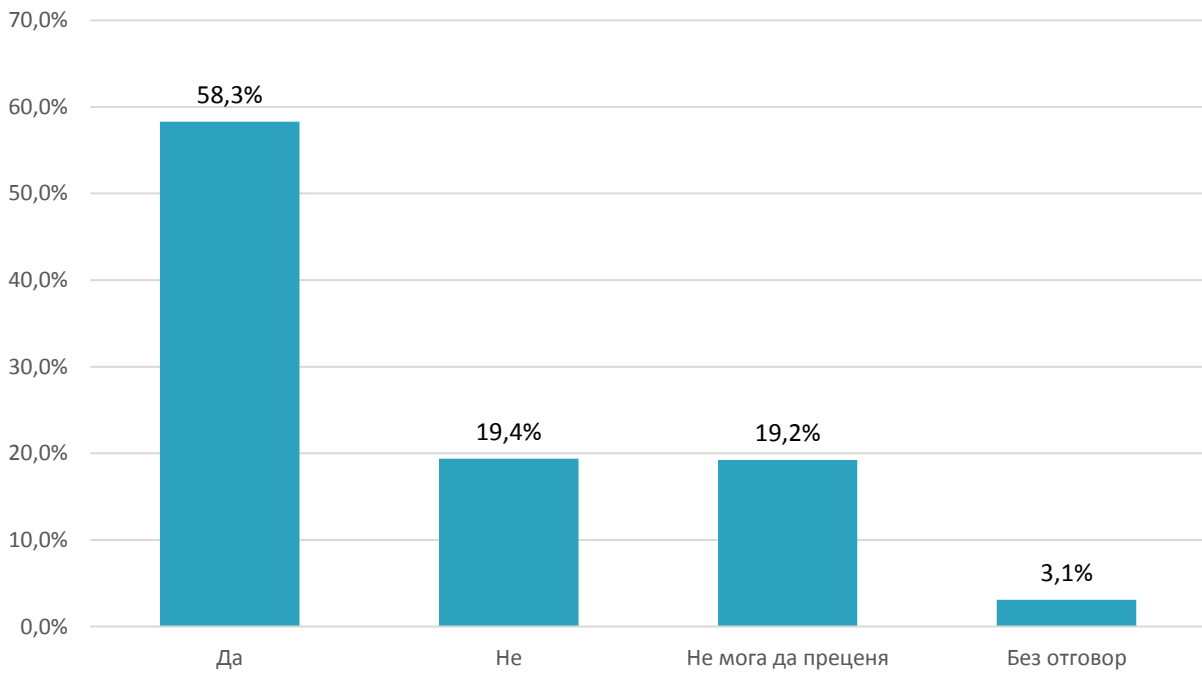

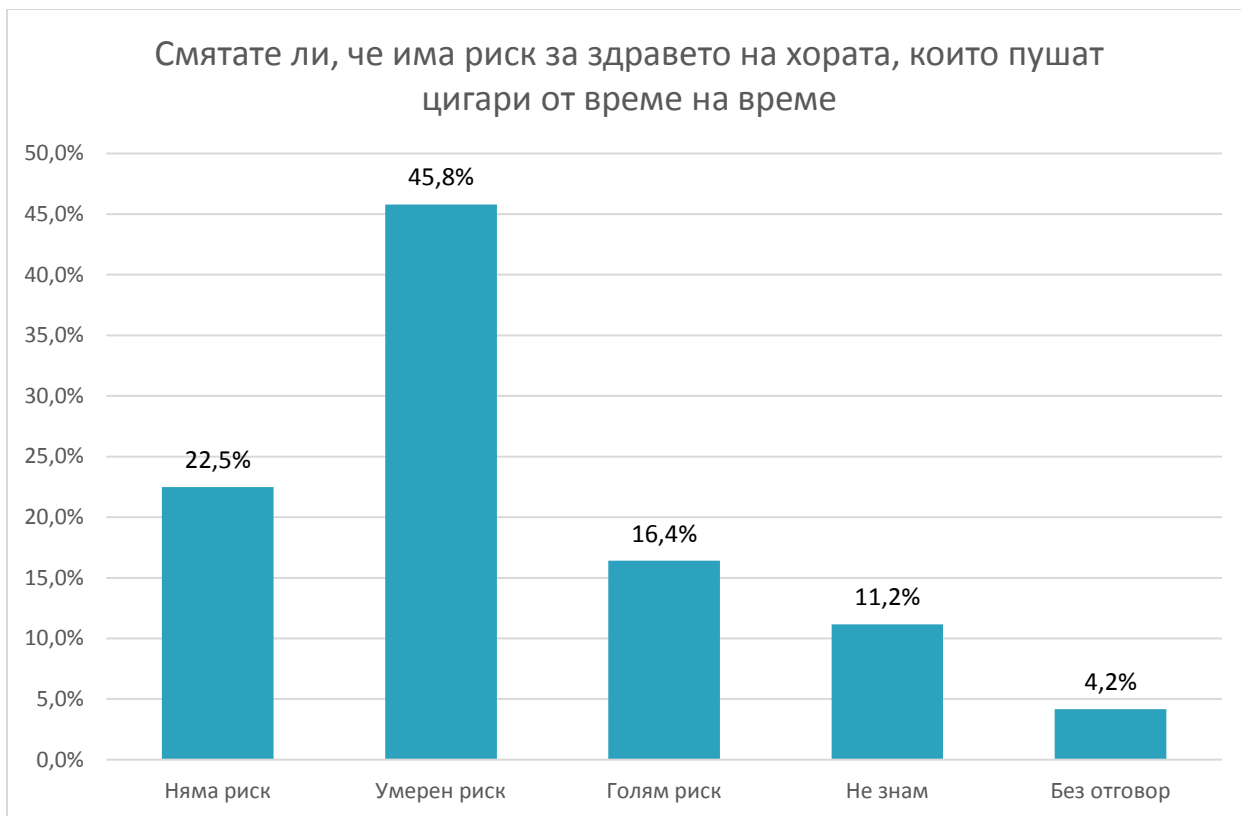
63,3% от младежите, участвали в проучването, подкрепят твърдението, че употребата на наркотици е проблем за страната ни. 60,6% смятат, че това се отнася и до града им, 58,3% - включително и за тяхното училище. Повече от половината от респондентите са на мнение, че използването на наркотични вещества е проблем както за училището и града им, така и за страната като цяло.

Според Вас употребата на наркотици проблем ли е за града Ви?

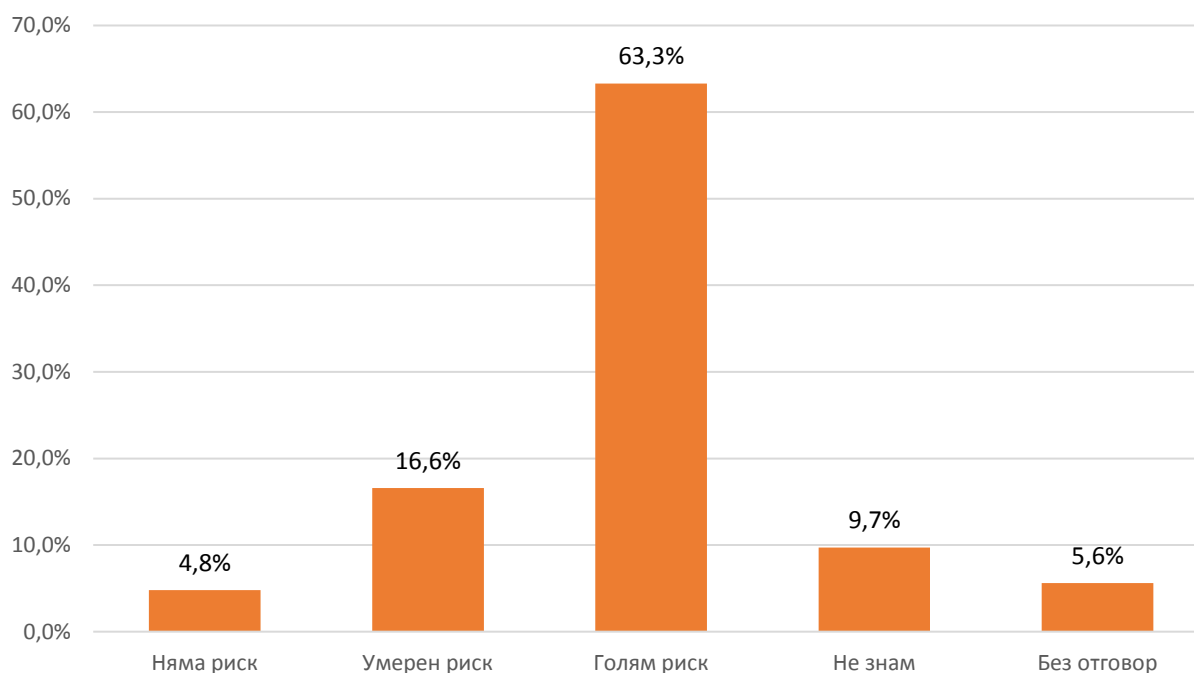
Според вас употребата на наркотици проблем ли е за училището ви?

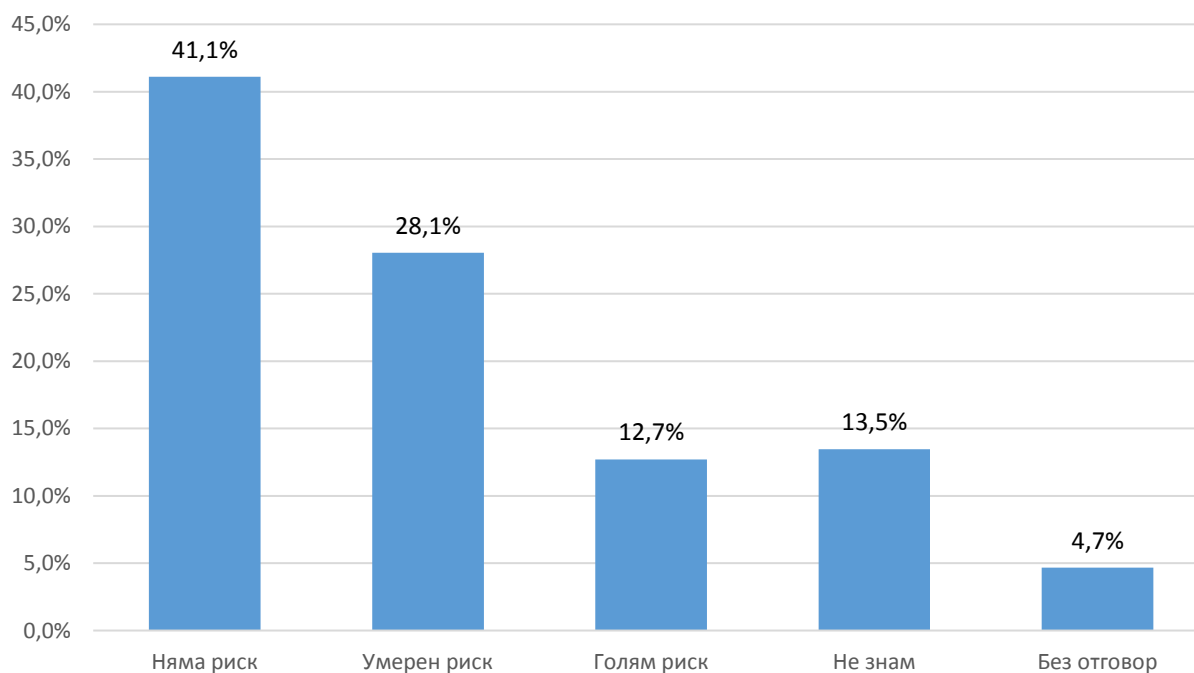

Преобладаващото мнение (45,8% от анкетираните) е, че рискът за здравето на хората, които пушат цигари от време на време, е умерен. Според 63,3% от учениците рискът за хората, които употребяват 1 или повече цигари на ден, е голям.

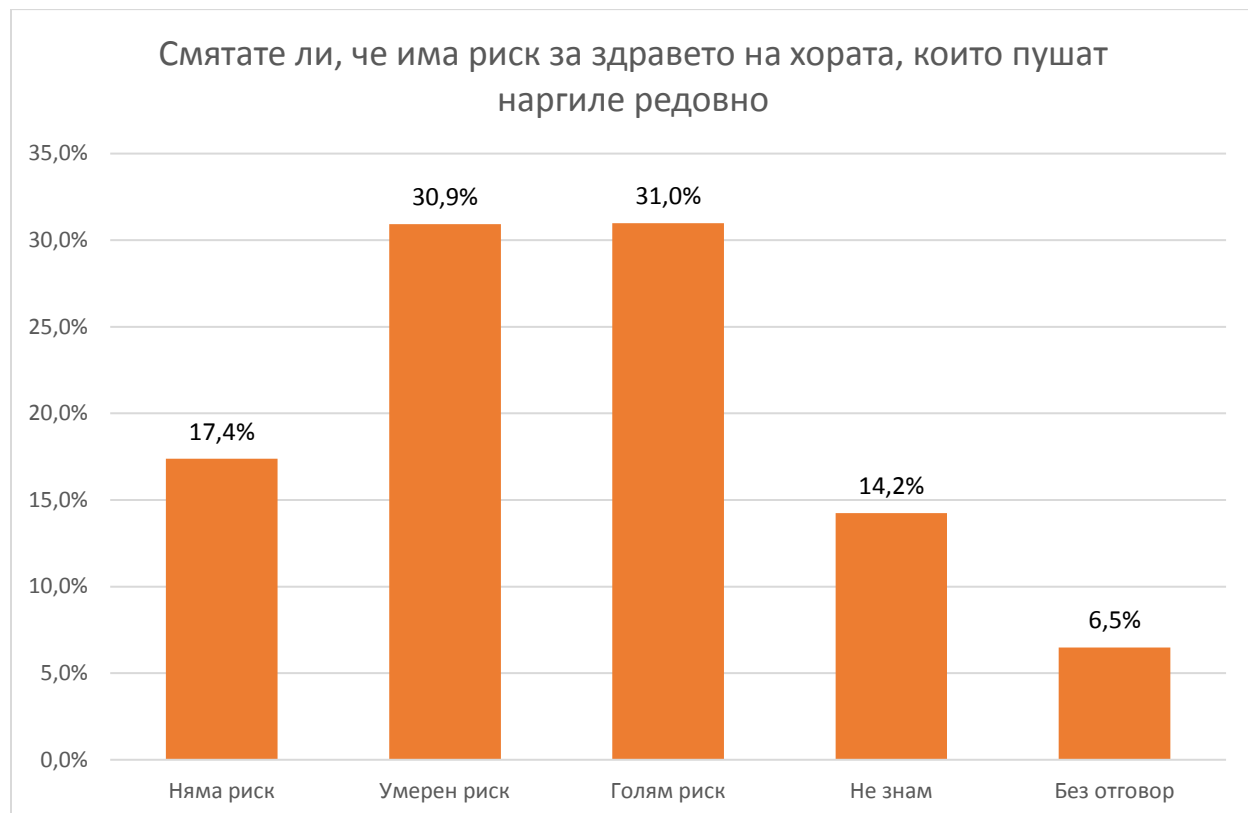
Смятате ли, че има риск за здравето на хората, които пушат
цигари 1 и повече кутии цигари на ден

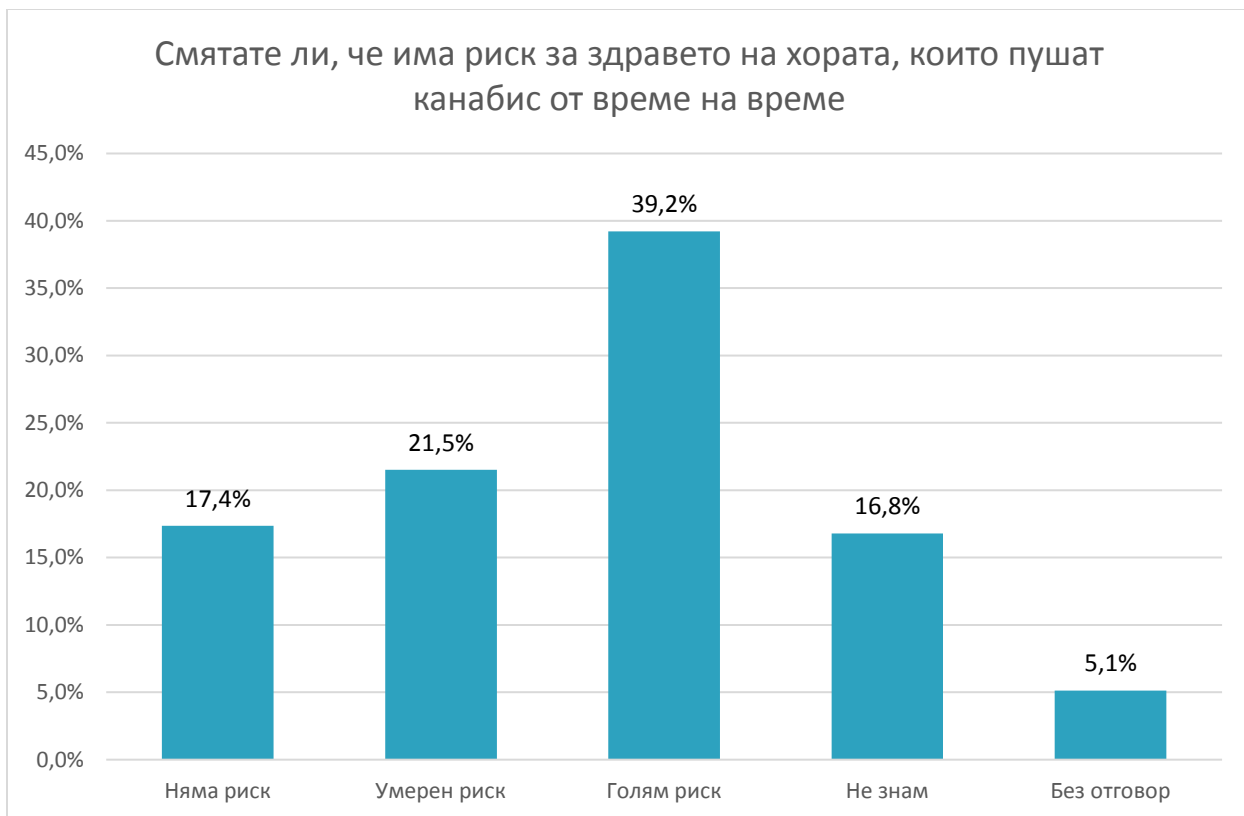

Смятате ли, че има риск за здравето на хората, които пушат
нарگیле от време на време

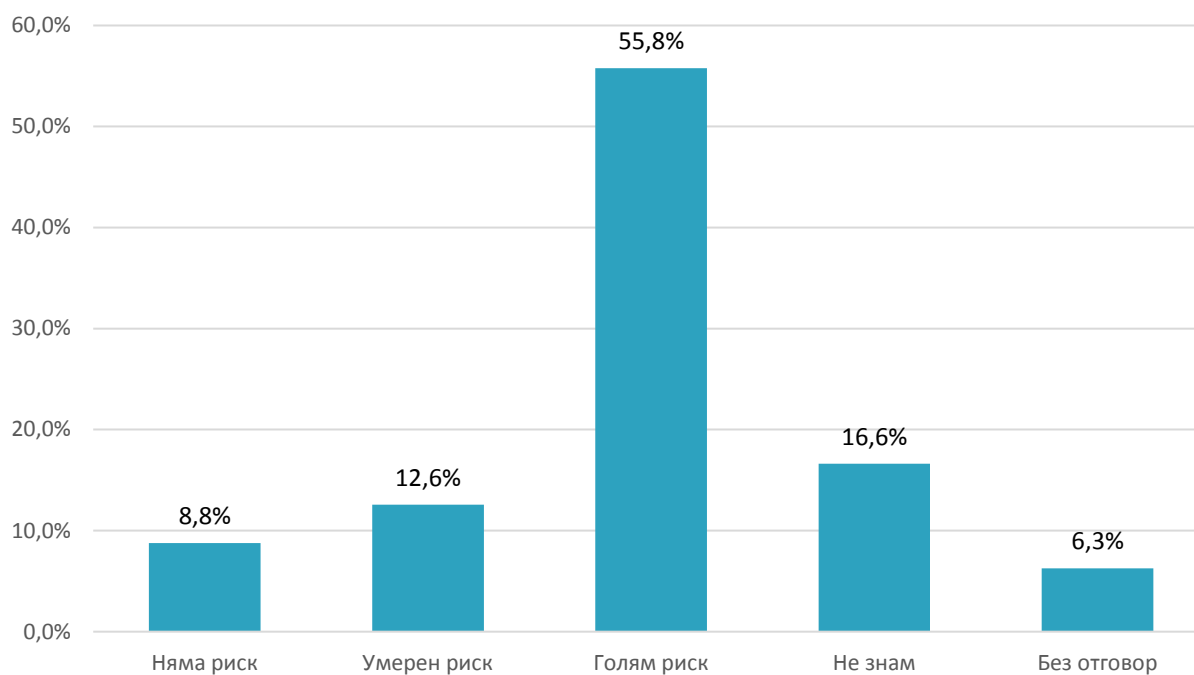
Относно пушенето на наргиле от време на време, най-много от учениците в гимназиален клас смятат, че няма риск (41,1%). Когато обаче пушенето на наргиле е редовно, 30,9% от анкетираните отговарят, че рискът е умерен, а 31% - че е голям.

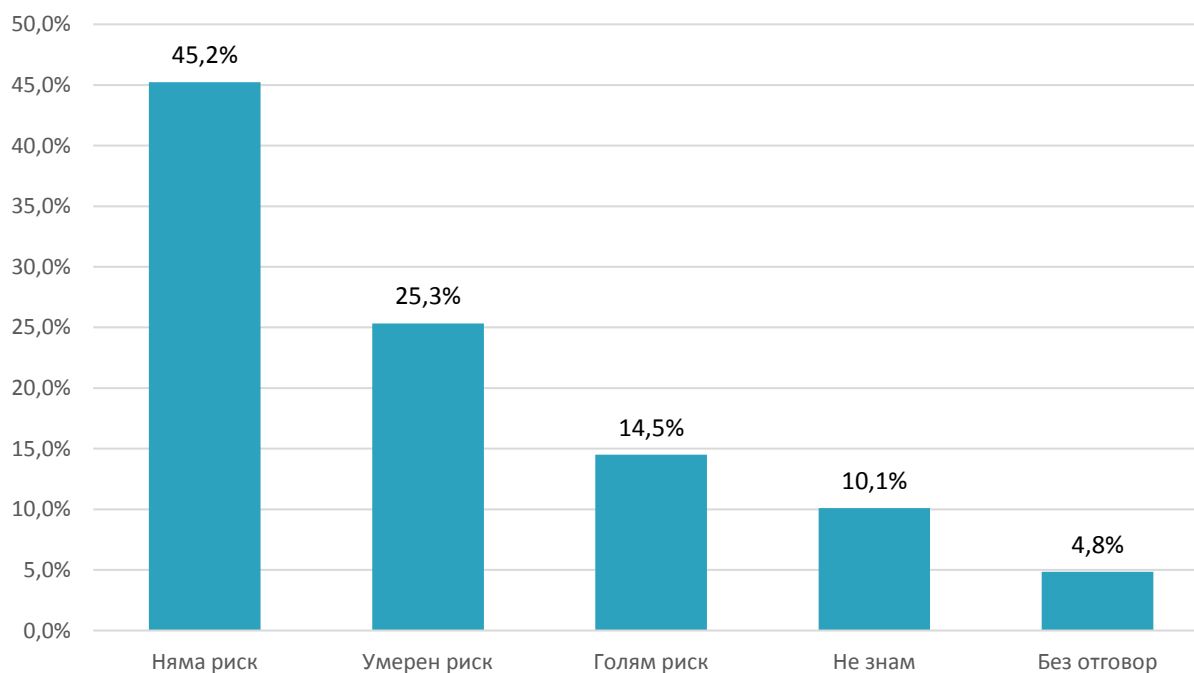

Пушенето на канабис от време на време, както и редовно, се счита за голям риск за здравето на употребяващите. Това посочват най-голям дял от учениците (39,2% и 55,8% съответно). Подценяване на епизодичната употреба заявяват 38,9%, а на редовната – 21,3%.

Смятате ли, че има риск за здравето на хората, които пушат канабис редовно

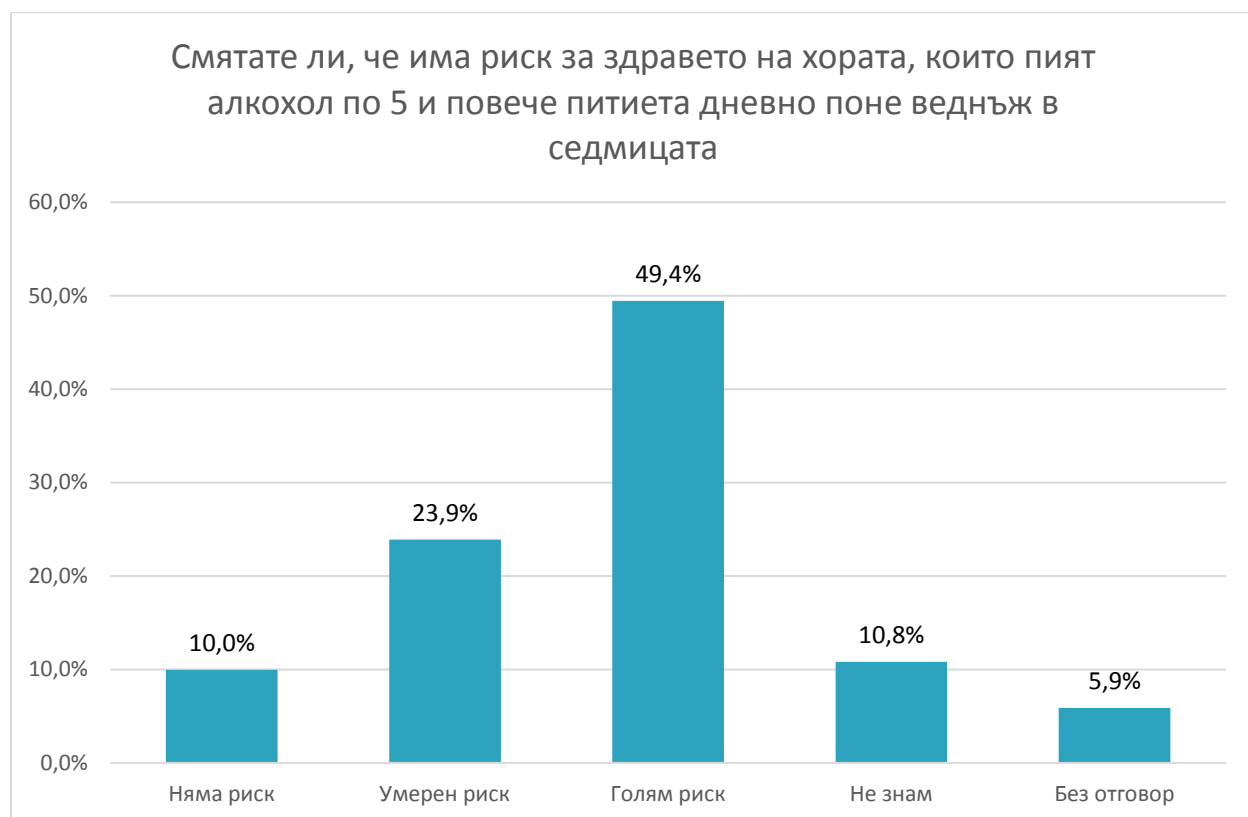

Смятате ли, че има риск за здравето на хората, които пият алкохол от време на време

Според 45,2% от младежите, участвали в проучването, няма риск за здравето на хората, употребяващи алкохол от време на време.

За разлика от това, рисковете свързани с употребата на значителни количества алкохол (по 5 и повече питиета) поне веднъж в седмицата са подценявани от около една трета от учениците. Рискът за онези, които пият по 5 и повече питиета дневно поне веднъж в седмицата, е оценен като голям от 49,4% от респондентите.

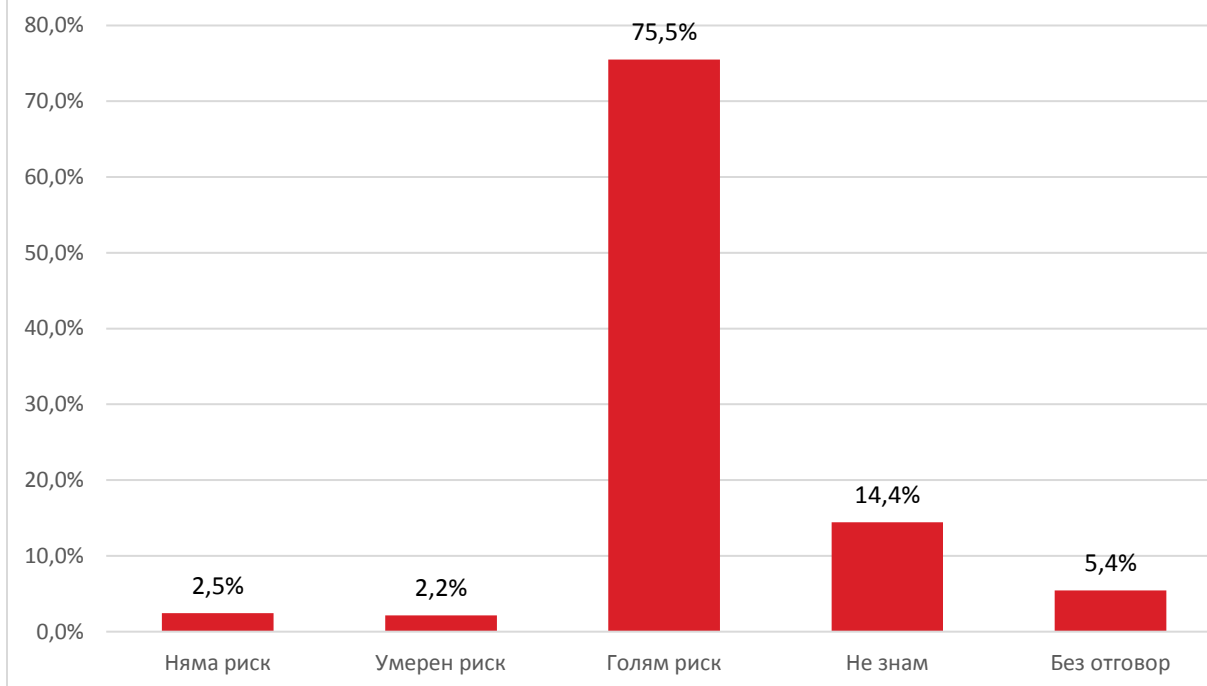

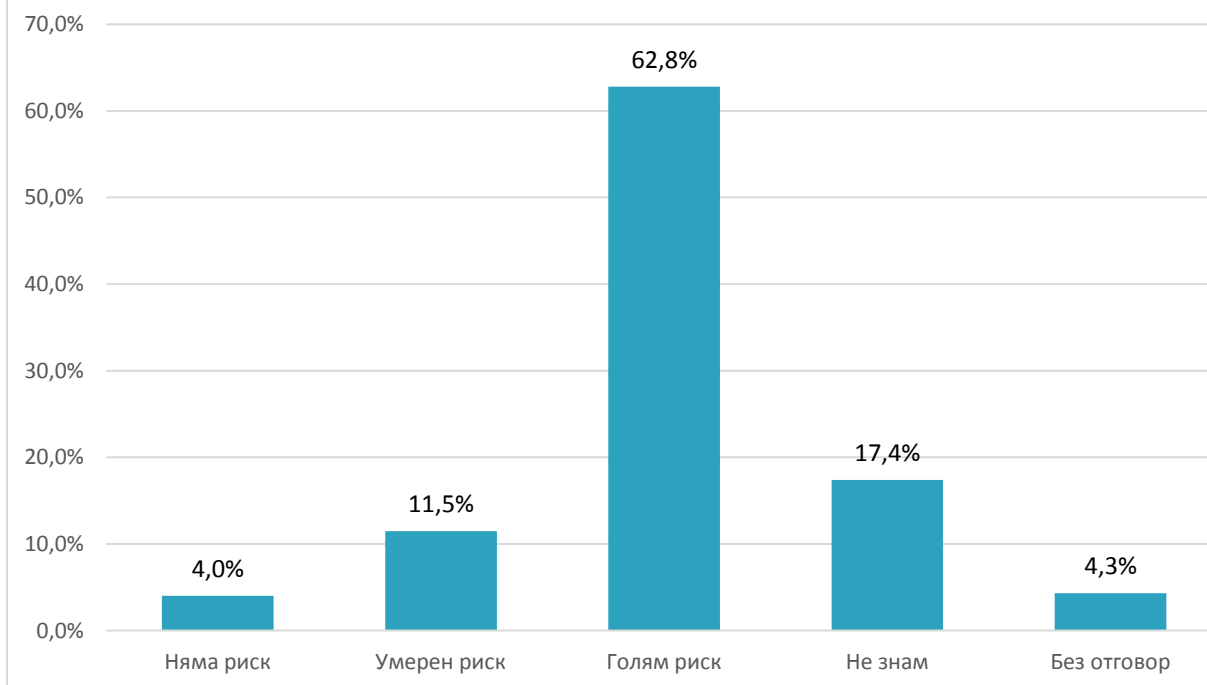
Рискът за употребяващите хероин, екстази и кокаин от време на време или редовно е определен като голям от повече от 60% от подрастващите. Подценяване на този риск демонстрират около 12% от младежите.

При останалите вещества делът на подценяващите риска е както следва: при екстази – склонни да подценяват риска от епизодична употреба са 15%, а от редовна употреба - 6,3%; при употребата на кокаин – склонни да подценяват риска от епизодична употреба са около 15%, а от редовна употреба – 6,4%.

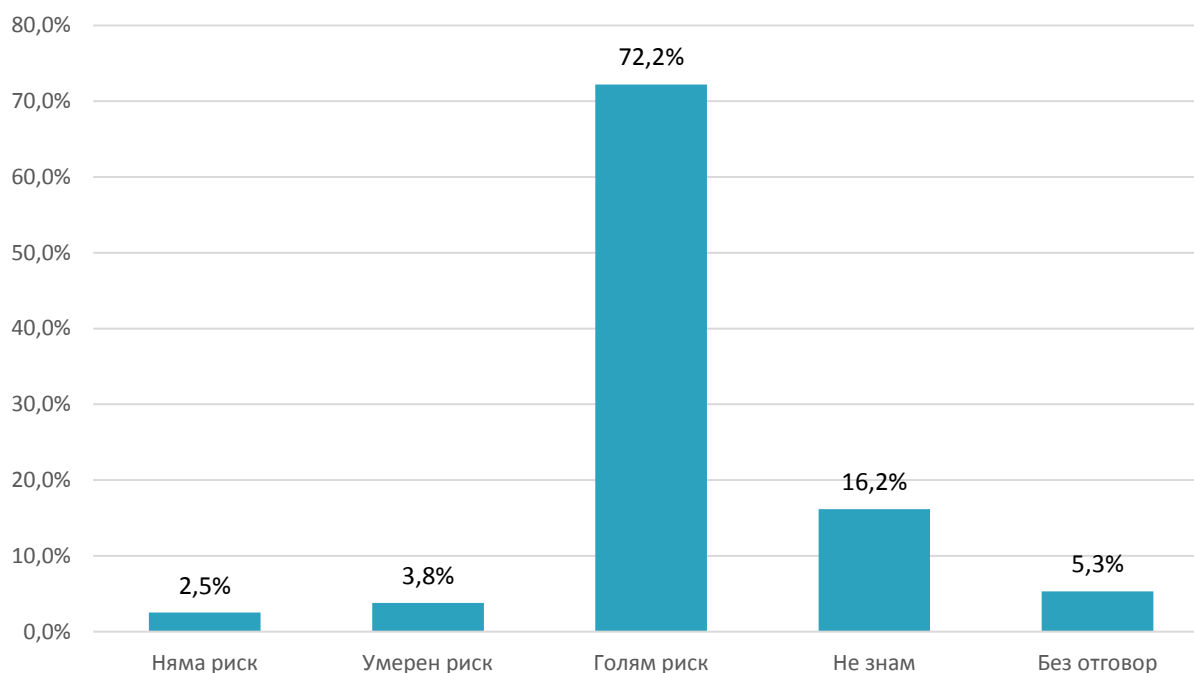
Смятате ли, че има риск за здравето на хората, които употребяват хероин редовно

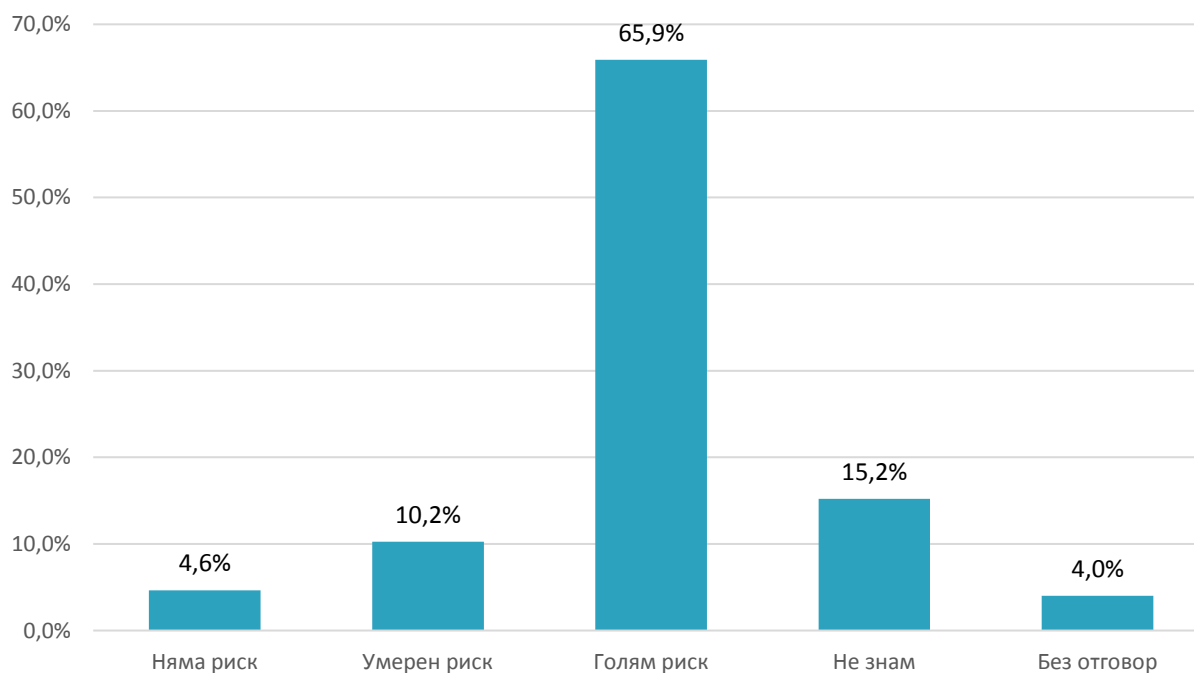
Смятате ли, че има риск за здравето на хората, които употребяват екстази от време на време

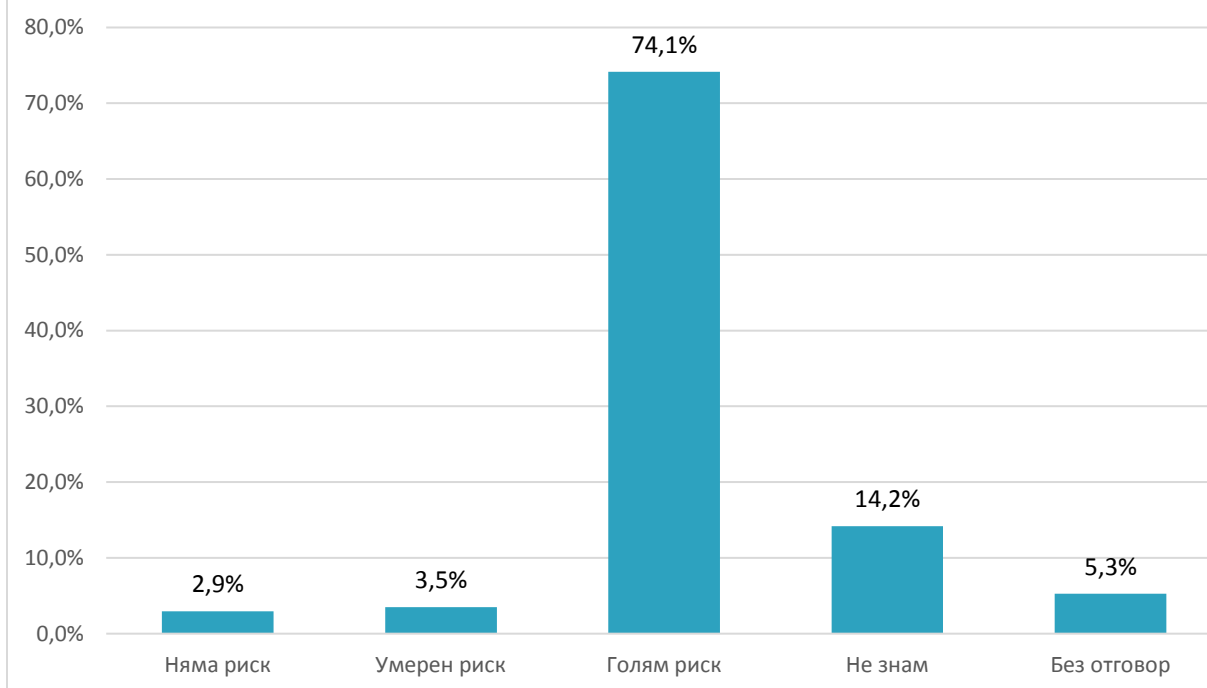
Смятате ли, че има риск за здравето на хората, които употребяват екстази редовно

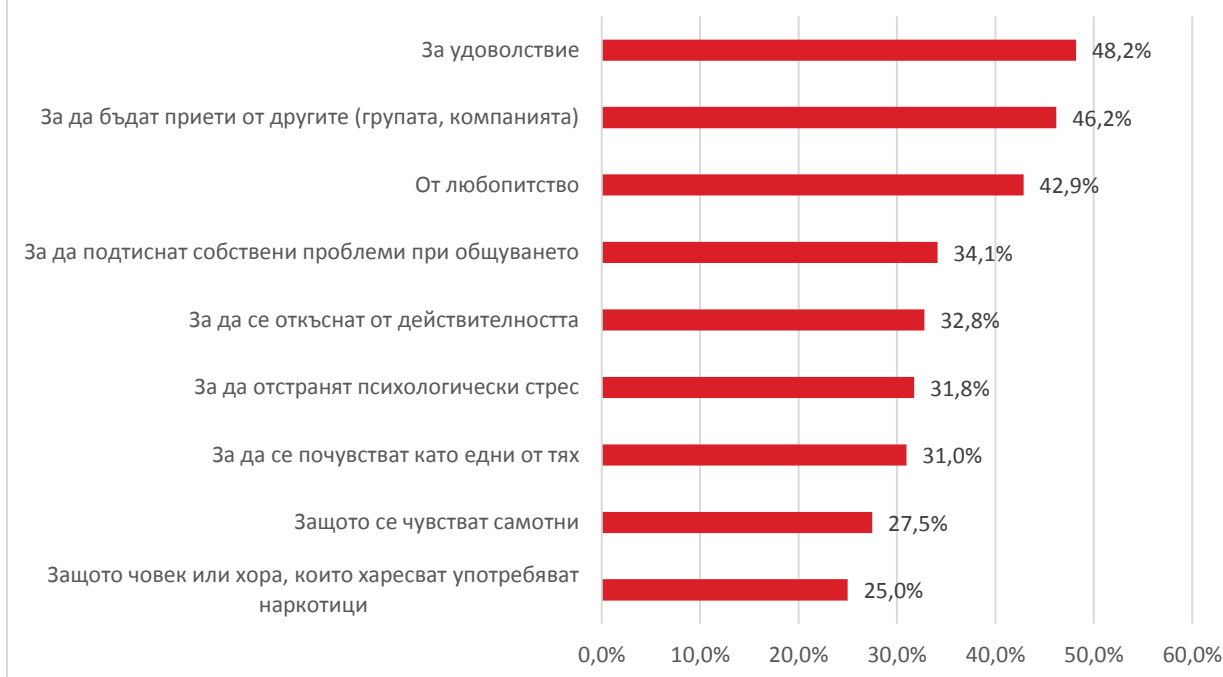
Смятате ли, че има риск за здравето на хората, които употребяват кокаин от време на време

Смятате ли, че има риск за здравето на хората, които употребяват кокаин редовно

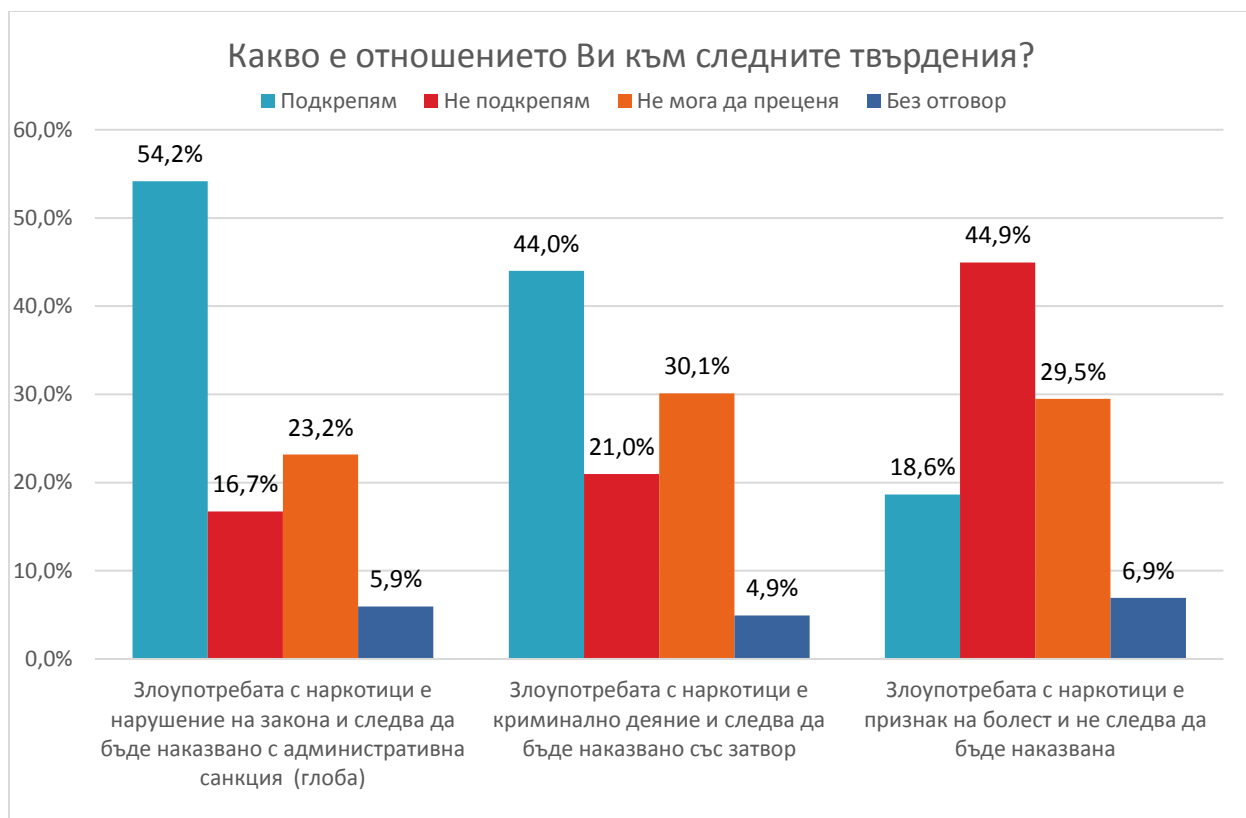

Според вас каква е причината връстниците ви да употребяват наркотици?

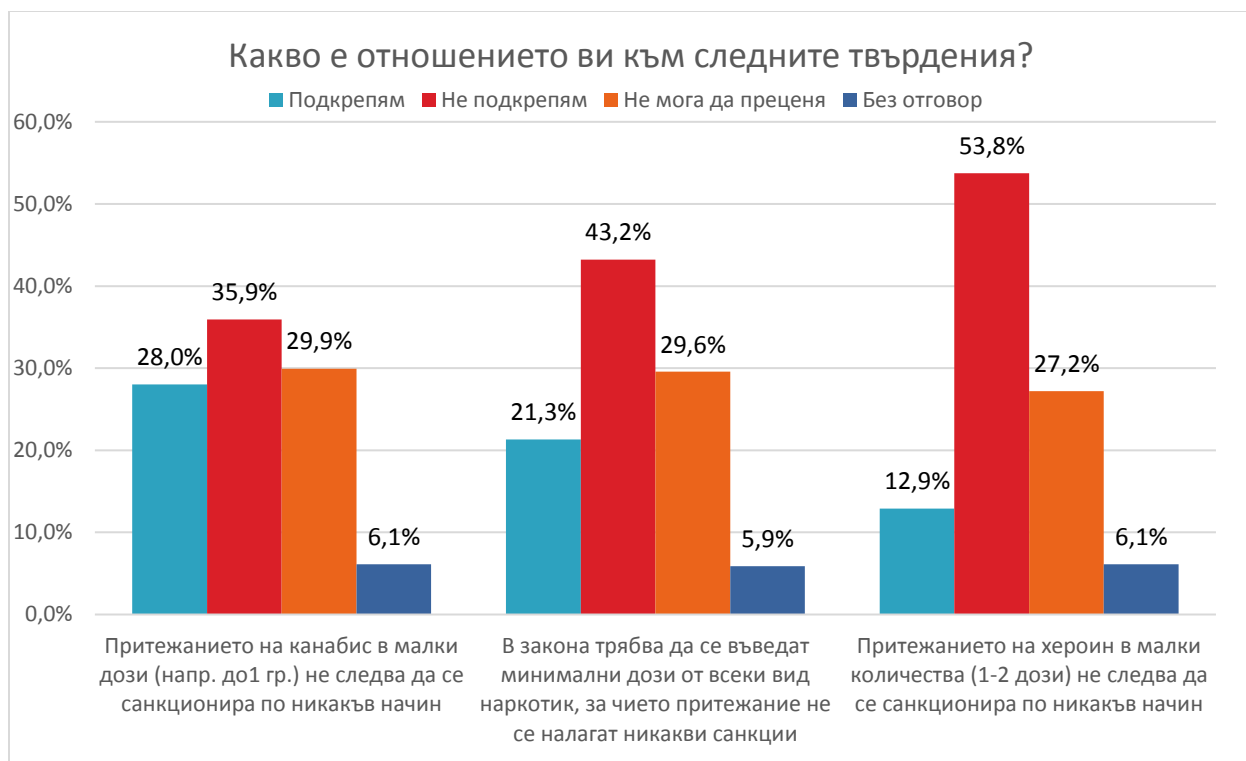

Младежите смятат, че сред най-популярните причини връстниците им да употребяват наркотици са за удоволствие, за да бъдат приети от компанията и от любопитство. Най-малко подкрепа са получили твърденията, че наркотични вещества се използват, защото са лесно достъпни, защото младите хора ги употребяват и защото възрастните не одобряват такова поведение.

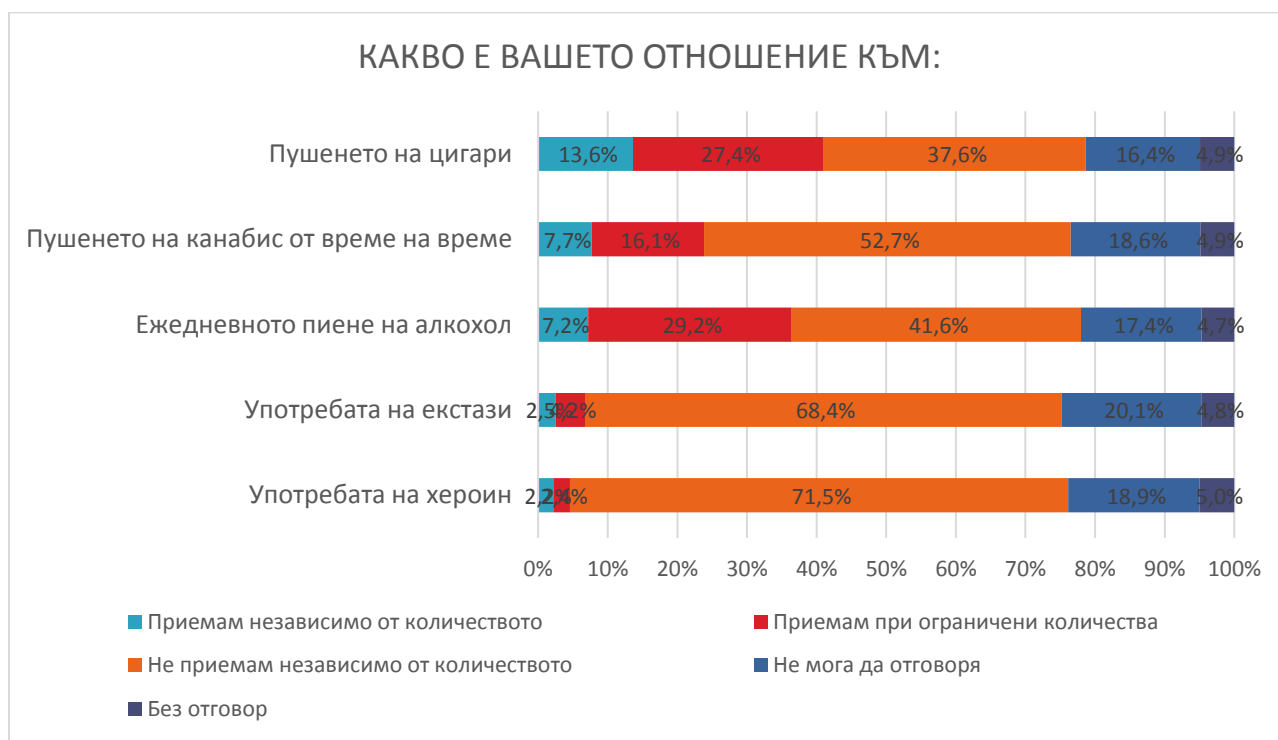

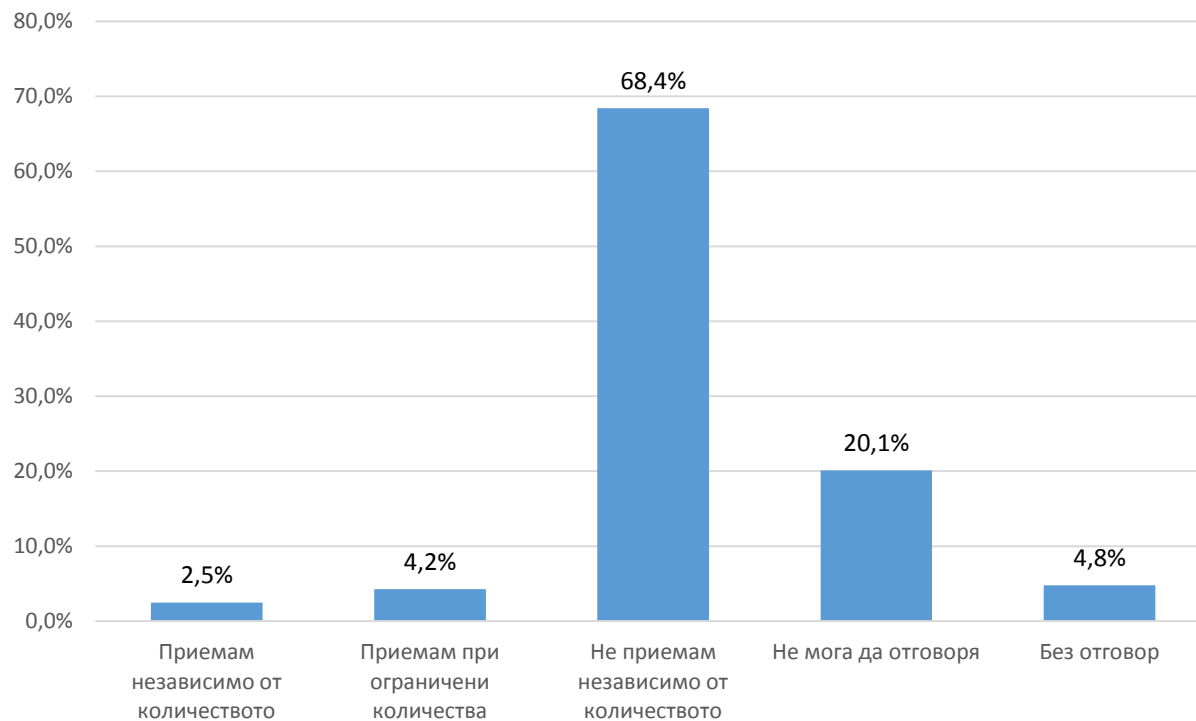
Най-голяма подкрепа получава твърдението, че злоупотребата с наркотици е нарушение на закона и следва да бъде наказана с административна санкция (глоба) (54,2%), последвана от становището, че злоупотребата с наркотици е криминално деяние и следва да бъде наказвано със затвор (44%). Най-малко от респондентите се съгласяват, че „Злоупотребата с наркотици е признак на болест и не следва да бъде наказвана“ (18,6%), както и че „Притежанието на хероин в малки количества (1-2 дози) не следва да се санкционира по никакъв начин“ (12,9%). Подкрепата за притежанието на малки дози, които да не се санкционират от закона, изразяват между една трета и една пета от учениците. Повисока е толерантността за притежанието на канабис и по-слаба за въвеждането на минимални дози „пи принцип“ за всички наркотици.

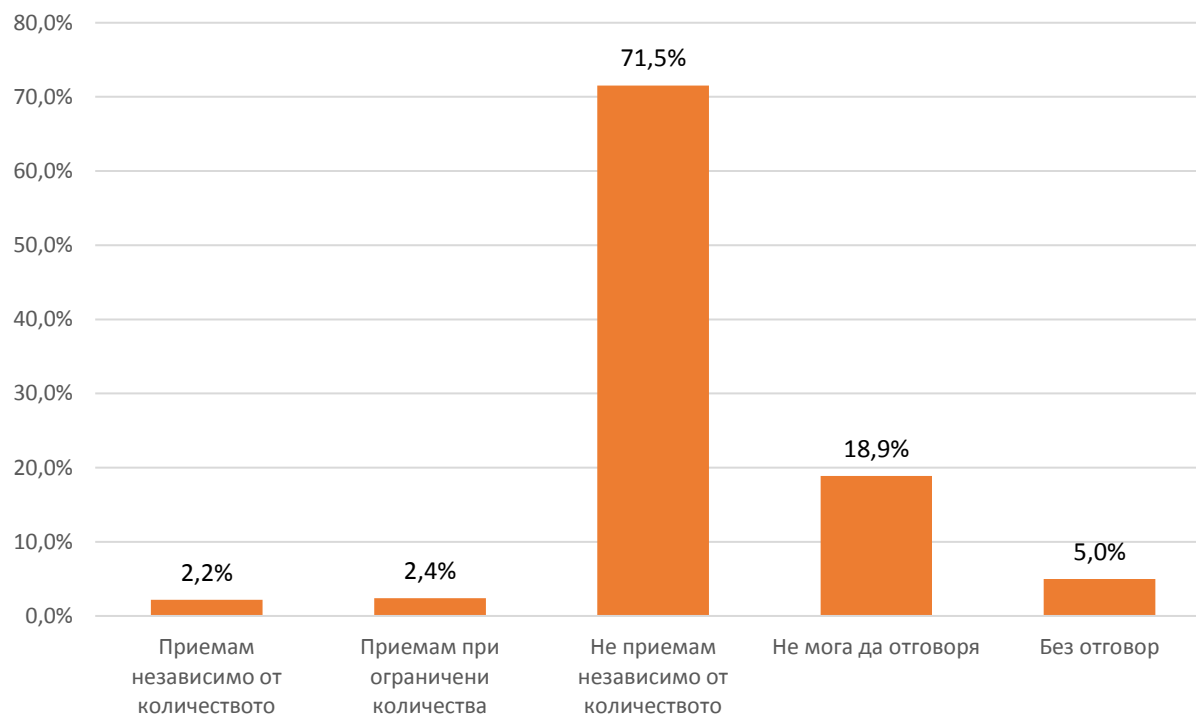
Повече от 50% от анкетираните не приемат употребата на канабис от време на време, екстази и героин независимо от количеството.

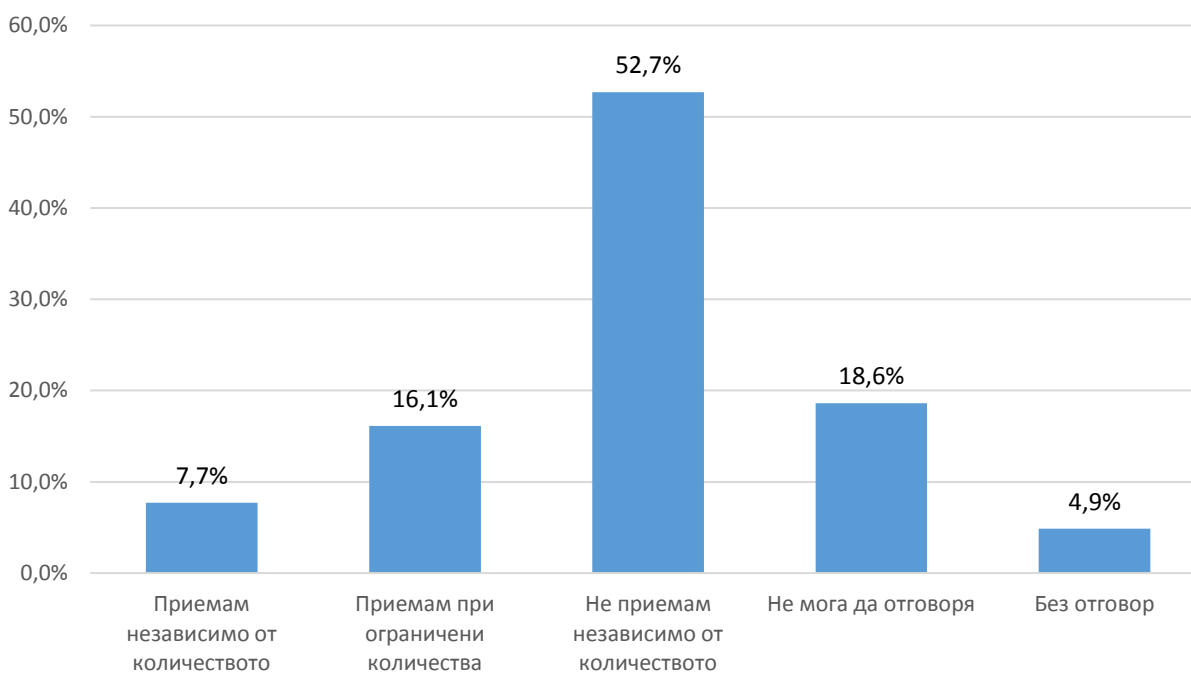
Какво е отношението ви към употребата на екстази

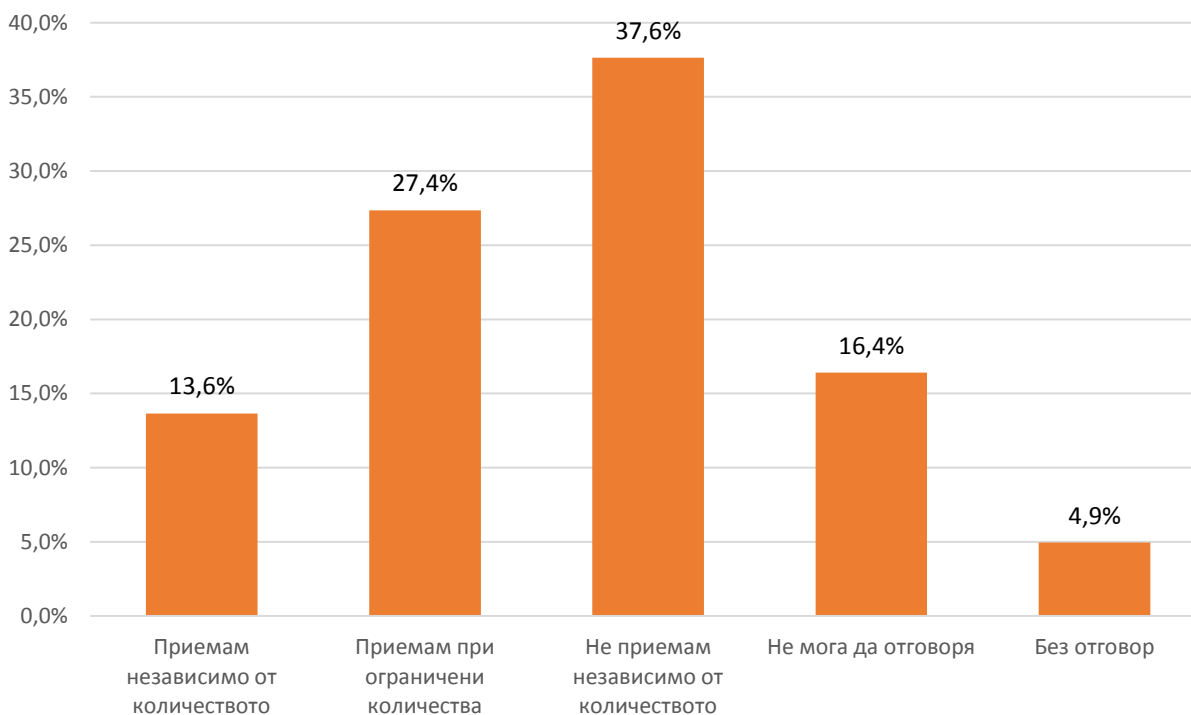
Какво е отношението ви към употребата на хероин

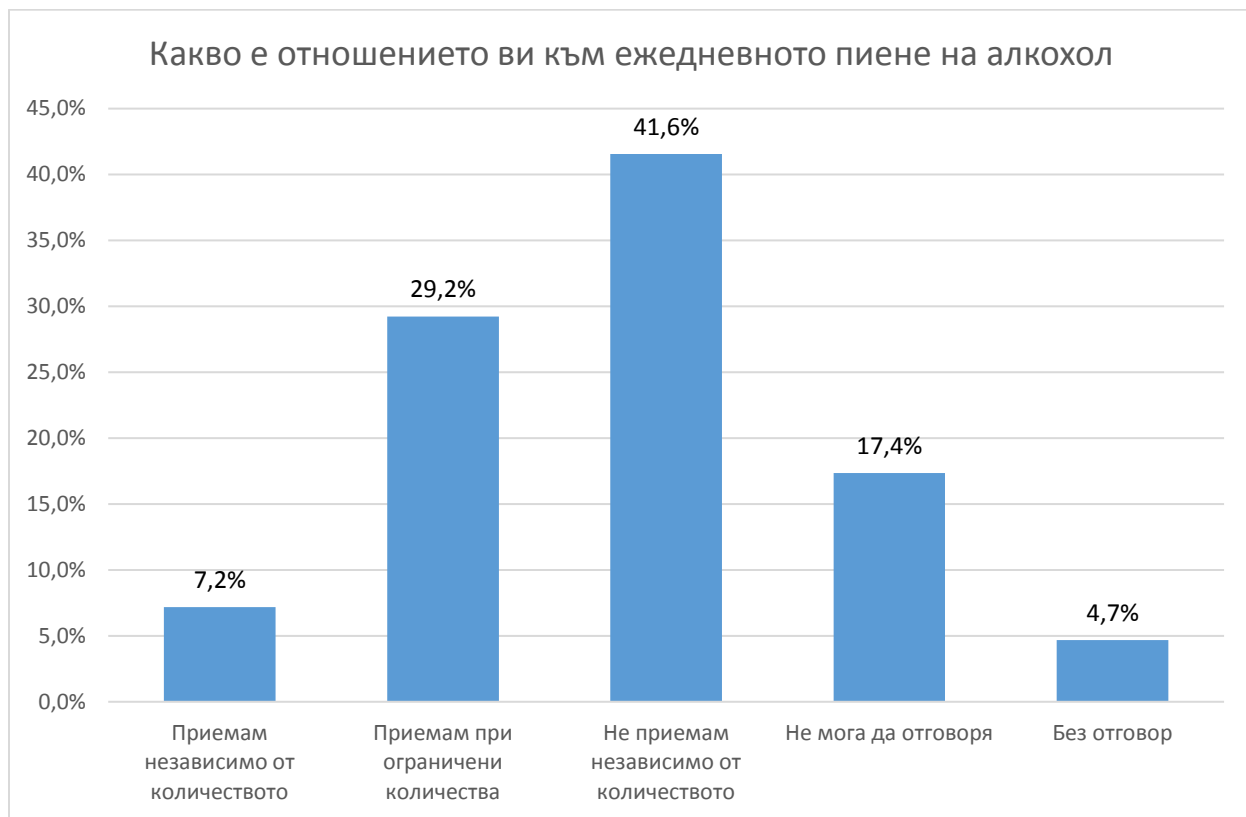
КАКВО Е ОТНОШЕНИЕТО ВИ КЪМ ПУШЕНЕТО НА КАНАБИС ОТ ВРЕМЕ НА ВРЕМЕ

КАКВО Е ОТНОШЕНИЕТО ВИ КЪМ ПУШЕНЕТО НА ЦИГАРИ

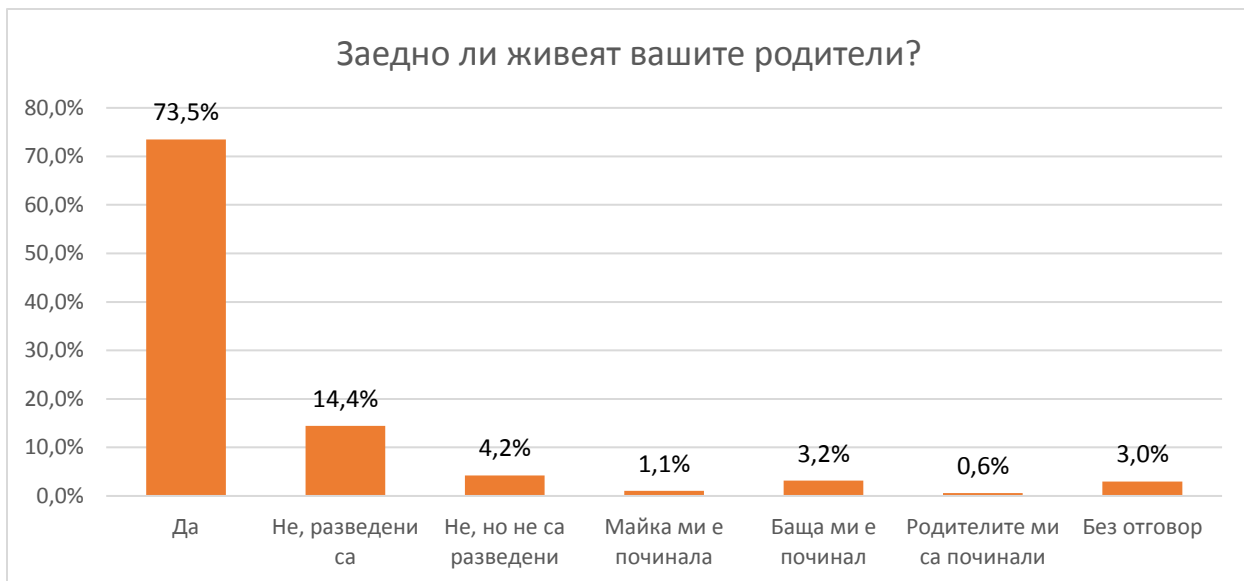

Пушенето на цигари се одобрява, независимо от количеството, от 13,6% от младежите и от 27,4% при ограничени количества, а 37,6% не приемат независимо от количеството. Ежедневното пиене на алкохол не се приема, независимо от количеството, от 41,6% от анкетираните.

Доминиращото отношение на родителите към лицата, които използват наркотични вещества, е отрицателно – 72,7% от подрастващите отговарят по този начин. Толерантни са родителите на 3,1% от децата, а безразлични – на 5% от респондентите.

Родителите на 73,5% от учениците в гимназиален клас живеят заедно, а тези на 14,4% са разведени.

ОБОБЩЕНИЕ

Съществен проблем, който изследването открива е ниската степен на осъзнаване на рисковете от различните наркотични вещества сред определени групи от учениците. Особено притеснително е, че употребата на канабис от време на време не се възприема като риск от 39% от учениците. Това се отразява и на склонността им да опитват и на спорадичната употреба на този наркотик. За останалите наркотици – хероин, екстази и кокаин – делът на младежите, които не виждат рискове или виждат много слаби рискове в употребата от време на време е в рамките на около 15%, което също създава предпоставки за рисково поведение.

Около една трета от младежите не виждат риск употребата на по-значими количества алкохол поне веднъж в седмицата. Очертаната в изследването консумация показва, че за част от учениците между 9 и 12 клас в България употребата на по-големи количества алкохол е норма. Прави впечатление, че употребата на концентрат също е висока, като между 9 и 12 клас тя рязко нараства – от около една трета, които пият концентрат в 9 клас до повече от 50% в 12 клас. Почти половината от учениците до 18 си година са се напивали поне веднъж (48%) в рамките на година, като 15% посочват, че това се е случвало по-често от веднъж месечно. Тези резултати се влияят много слабо от възрастта – т.е. това поведение е характерно за деветокласниците в същата степен както и за по-високите възрастови групи.

Рисковото поведение, както и слабата степен, в която се осъзнават рисковете от употребата на наркотични вещества, тютюневи изделия и алкохол показват, че нуждата от превенция е много голяма и усилията трябва да бъдат насочени към подходящи и ефективни мерки за превенция.